MONITVM.

Impressarii iam versant libellum, cui titulus SEINTE MARHARETE ÞE MEIDEN ANT MARTYR; carmina duo Anglica adhuc inedita comprehendet, quorum alterum rhythmo alliterativo circa A.D. 1230, alterum seculo decimo quarto scriptum videtur. Vtrumque ex hac vetustiore PASSIONE conversum.

NARRATIVNCVLÆ

ANGLICE CONSCRIPTÆ.

DE PERGAMENIS

EXSCRIBEBAT NOTIS ILLVSTRABAT

ERVDITIS COPIAM

FACIEBAT

T. OSVALDVS COCKAYNE M.A. CANTAB.

VENALES APVD

IOHANNEM R. SMITH SOHO SQUARE

MDCCCLXI.

AD LECTOREM.

Libelli qui primum obtinet locum titulus e libris Latinis desumptus est. Secundo autem ipsum argumentum nomen subiecit. Vidi etiam in bibliotheca Collegii Div. Iohannis apud Cantab. librum manu scriptum sæculi, uti censeo, decimi quarti, cui titulus supra scriptus Mirabilia Orientis, quem cognationem aliquam cum hoc nostro habere excerpta aliquot demonstrabunt.

2 "India tera magna est bis habens estate[m] bis fruges coligunt in anno arbores habet foliis nudas et tante altitudinis vt vix possint sagittari fœcunda est hæc tera auro et elephantibus piper fert (?) hæc tera cinnamomum et calamum atque de herbis est loquendum.

5 Agrophagite homines sunt indiæ vnum oculum habentes in fronte habitatores iuxta flumen phison indiæ nunquam comedunt atque viuunt odore.

9 In tera libie sunt homines et vocantur lemnie nati sunt sine collo et capite habentes oculos in vtroque humero os vero in pectore.

15 Apud Garamantes fons habetur in nocte feruet in die alget tam calidus est fons in nocte quod nunquam es

tangere tam frigidus est in die vt nullus de eo potest bibere mirum est quod in tam breui tempore tam dissonam habet varetatem.

28 In India arbores duo sunt solis et lunæ que flent et locuntur atque dant responsa sicut fecerunt alexandro magno atque gnarus spiritibus earum sacerdos unde potest annis 4444."

De Generatione Hominvm pars est tractatus de natura, cuius sunt etiam quæ sæpius citantur "De Solstitio" "De Æquinoctio." Mambres Magicvs ad calcem libelli de Orientis Mirabilibus inveni.

DABAM MARIDVNI ID. AVG. MDCCCLXI

IN HOC VOLVMINE

CONTINENTVR

EPISTOLA

ALEXANDRI AD ARISTOTELEM.

MS. Cott. Vitellius, A. XV.

Folio 104.

HER IS SEO GESETENIS

alexandres epistoles þæs miclan cẏninges ⁊ þæs mæran macedoniscan þone he wrat ⁊ sende to aristotile his magistre be gesetenisse indie þære miclan þeode ⁊ be þære widgalnisse his siðfat[a] ⁊ his fora þe he geond middangeard ferd. Cwæþ he þus sona ærest in fruman þæs epistoles. Simle ic beo gemẏndig þe. efne betweoh tweondan frecnisse ura gefeohta. þu min se leofesta lareow ⁊ efne to minre meder ⁊ geswẏstrum. þu me eart se leofesta freond. Ond forþonþe ic þe wiste wel getẏdne in wisdome. þa geþohte ic forþon to þe to writanne be þam þeodlonde. indie. ⁊ be heofones gesetenissum ⁊ be þæm unirimdum cẏnnum nædrena ⁊ monna. ⁊ wildeora. toþon ꝥ hwæt hwẏgo to þære ongietenisse þissa minra þinga þin gelis ⁊ glengista geþeode þeoh

Folio 104. verso.

[in] þe seo geƿýlde gleaƿnis ⁊ snýttro naniges [F]ultumes abædeð sio lar þæs rihtes. hƿæþere ic ƿolde ꝥ þu mine dæde ongeate. þa þu lufast þa þing þe ungeseƿene mid þe siond. þa ic in [in]die geseah þurh monigfeald geƿin ⁊ þurh [mi]cle frecennisse mid greca herige þa ic þe [ƿis]ie ⁊ cýþe. ⁊ æghƿýlc þara is sƿýðe sýnderlice gemýndum to habbanne æfter þære ƿisan [þ]e ic hit oferseah. Ne gelýfde ic æniges monnes gesegenum sƿa fela ƿundorlicra þinga ꝥ hit sƿa beon mihte ær ic hit self minum eagum ne geseaƿe. Seo eorðe is to ƿundrienne. hƿæt heo ærest oþþe godra þinga cenne. oððe eft þara ýfelra þe heo þæm sceaƿigendum is æteoƿeð. Þio is cennende þa fulcuþan ⁊ ƿecga oran ⁊ ƿunderlice ƿýhta þa þing eall þæm monnum þe hit geseoð ⁊ sceaƿigað ƿæron uneþe to geƿitanne for þære missenlicnisse þara hioƿa. Ac þa ðing þe me nu in gemýnd cumað ærest þa ic þe ƿrite. þý læs on me mæge idel spellung

Folio 105.

oþþe sceondlic leasung beon gestæleð. hƿæt þu eac sýlfa const þa gecýnd mines modes mec a geƿunelice healdon ꝥ gemirce soðes ⁊ rihtes. Ond ic sƿerlicor mid ƿordum sægde þonne hie dædum gedon ƿærun. Nu ic hƿæþre gehýhte lyfe ꝥ þu þas þing ongete sƿa þu me ne tal[ige] oƿiht gelpan ⁊ secgan be þære micelnisse ur[es] geƿinnes ⁊ compes. Forðon ic oft ƿiscte ⁊ ƿolde ꝥ hýra læs ƿære sƿa geƿinfulra. Ic ðæs þoncunge dō greca herige ⁊ sƿýðost þæm mægene þære iguþe ⁊ þæm unforsƿýþdum

uꞃum ƿeoꞃoꝺe. Foꞃþon on ieþum þinᵹum hie me miꝺ ƿæꞃon ⁊ on þæm eaꞃꝼeðum nō ꝼꞃam buᵹon. ac hie on þæꞃe ᵹeþẏlꝺe miꝺ me ā ƿuneꝺon ꝥ ic ƿæꞅ nemneꝺ ealꞃa kẏninᵹa kẏninᵹ. þaꞃa ƿeoꞃðmẏnꞇa bliꞅꞅa þu min ꞅe leoꝼa laꞃeoƿ. Onꝺ ic nu þaꞅ þinᵹ ƿꞃiꞇe ꞇo þe ᵹemænelice ⁊ ꞇo olimphiaꝺe. minꞃe meꝺeꞃ ⁊ minum ᵹeꞅƿuꞅꞇꞃum ꝼoꞃþon inceꞃ luꝼu ꞅceal beon ꞅomoꝺ ᵹemæne ⁊ ᵹiꝼ hiꞇ

Folio 105. verso.

[oþe]ꞃ bið þonne æꞇeaƿeꞅꞇ þu læꞅꞅon þonne ic æꞃ ꞇo þe ᵹelẏꝼꝺe. On þæm æꞃꞃum ᵹeƿꞃiꞇum þe ic þe ꞅenꝺe ic þe cẏþꝺe ⁊ ᵹeꞇacnoꝺe be [þ]æꞃe aꞅƿꞃunᵹniꞅꞅe ꞅunnan ⁊ monan ⁊ be ꞇunᵹla . . . um ⁊ ᵹeꞅeꞇeniꞅꞅum ⁊ be lẏꝼꞇe ꞇacnunᵹum. Sinᵹeall ne maᵹon elcoꞃ beon buꞇon minꞃe ᵹemẏnꝺe ꞅƿa ᵹeenꝺebẏꞃꝺeꝺ. ⁊ ꝼoꞃe [ꞅꞇ]ꞃihꞇoꝺ. Onꝺ nu þaꞅ niƿan ꞅƿel ic þe ealle in [ca]ꞃꞇan aƿꞃiꞇe. ðonne þu hie ꞃæꝺe þonne ƿiꞇe þu ꝥ hie ealle ꞅƿẏlce ƿæꞃon. Sƿa þam ᵹemẏnꝺum ᵹeꝺaꝼenoꝺe þinꞅ alexanꝺꞃeꞅ þe ꞇo ꞅenꝺanne. On maiuꞅ þæm monþe ƿeꞃꞅea ꞅe kẏninᵹ ꝺaꞃiun æꞇ ᵹanꝺe þæꞃe ēa ƿe hine oꝼoꞃcƿomon. ⁊ oꝼeꞃꞅƿẏððon ⁊ uꞅ þæꞃ in onƿealꝺ ᵹeꞅloᵹon eal hiꞅ lonꝺꞃice. Onꝺ ƿe þæꞃ ꞅeꞇꞇan ⁊ ᵹeenꝺebẏꞃꝺeꝺon uꞃe ᵹeꞃeꝼan þæm eaꞅꞇþeoꝺum ⁊ moneᵹum cẏnelicum ƿeoꞃðmẏnꝺum ƿe ƿæꞃon ᵹeƿelᵹoꝺe. On þæm æꞃꞃon eƿiꞅꞇole ic þe ꝥ ꞅæᵹꝺe ⁊ þẏ læꞅ þæꞇ eoƿ ꞅeo ꞅæᵹen moniꝼealꝺlicoꞃ biþ onþuhꞇe

Folio 106.

ꞇo ƿꞃiꞇanne. Ic þa ƿille ꞅƿa bæꞇon ⁊ þa ꞅecᵹon

þe nu ðær gewurdon. On iulius monðe on þæ[m] ytemestum dagum þæs monðes we cwomon in Indie lond in Fasiacen þa stowe. Ond we þa [mi]d wunderlicre hreðnisse worrum þone cyni[ng] ofercwomon ⁊ oferswyðdon. Ond we ealle his þeode on onwald onfengon. ⁊ þæm londe we w[æ]ron monegum cynelicum weolum geweorðode ac ic wolde þ þu þa ðing ongeate þa ðe weorð[e] sindon in gemyndum to habbanne. ærest ic þe write be þære unarimedlican mengeo his weoredes. þæs wæs buton unarimedlican feþum. sixtene þusend monna. ⁊ eahta hund eoredmanna ealle mid here geatwum gegerede. ⁊ we þa þær genoman feower hund elpenda. ⁊ on þam ufan stodon gewæpnode scyttan. ⁊ þa torras ⁊ þa scylfas on him bæron þa elpendas þe ða byrnwigon onstodan æfter þon we ða cynelican burh worres mid urum wæpnum metdon. Ond his healle

Folio 106. verso.

[⁊] cynelican geseto his sceawedon þar wæ[r][o]n gyldene columnan swiðe micle ⁊ tru[m][l]ice ⁊ fæste. ða wæron unmetlice greate he[ah]nisse upp. ðara wæs þe we gerimdon [þ]æm gemete cccc. þa wagas wæron eac [gyl]dne mid gyldnum þelum anæglede fin[gre]s þicce. Mid þy ic ða wolde geornlicor þing geseon ⁊ furðor eode þa geseah ic [g]yldenne wingeard trumlicne ⁊ fæstlic[n]e. ⁊ þa twigo his hongodon geond þa columnan. ða wundrode ic þæs swiðe. wæron in þæm wingearde gyldenu leaf ⁊ his hon ⁊ his wæst[m]as wæron cristallum ⁊ smaragdus eac þ

gimcẏn mid þæm cristallum ingemong hongode. Ðis brẏdburas ⁊ his heahcleofan ealle ƿæron eorcnan stanum unionibus ⁊ carbunculis þæm gimcẏnnum sƿiðast gefrætƿode. Uton hie ƿæron elpendbanum geƿorhte þa ƿæron ƿunderlice f[age] ⁊ fægere ⁊ cẏpressus stẏde. ⁊ lau-

Folio 115. ex alieno loco huc retracto.

. . ce hie utan ƿreþedon. ⁊ gẏldne stẏþa hie uton ƿreþedon ⁊ aƿraþene ðar in gemong stodon. ⁊ arimedlicu goldhord þær ƿæron inne ⁊ ute ⁊ monigfealdlicu hie ƿæron ⁊ missenlicra cẏnna. ⁊ monig[e] fatu gimmiscu ⁊ cristallisce drẏncfatu. ⁊ gẏldne sestras ðær ƿæron forðborenne. seldon ƿe þær ænig seolfor fundon. Siðþan ic þa me hæfde þas þing eal[le] be geƿealdum. þa ƿilnode ic indeum innƿearde to geseonne. ða be cƿom ic on caspiam ꝥ lond mid ealle mine herige. þa ƿæs ðær seo ƿæstmberendeste eorþe ðæs þeodlondes. ⁊ ic sƿiðe ƿundrade þa gesælignesse þære eorðan ⁊ ic sƿiðe ƿundrade þa gesælignesse þære eorðan ⁊ ic efne gefeonde in minum mode geornlicor ða lond sceaƿigean ƿolde. þa sægdon us ða bigengean þæs londes þæt ƿe us ƿarnigan scoldon ƿið þa [ate-]

Folio 115. verso.

[l]ice cẏnd nædrena ⁊ hrifra ƿildeora þẏ . . onda becƿomon. þæra mænego in ðissum dunum ⁊ denum ⁊ on ƿudum ⁊ on feldum eardigeað

⁊ in stan holum hie selfe dygliað. Ac hƿæþre [m]a ic ƿolde þæm frecnan ƿege ⁊ siðfatum foeran. ðonne þæm gehyldrum ƿegum to ðon [ꝥ þ]one fleondon. ƿorrum. of þæm gefeohte. ꝥ [ic] hine gemette ær he on þa ƿestenu middangeardes gefluge. Ic me ða mid genom. cc. ladþeoƿa. ⁊ eac. l. þe ða genran ƿegas cuðan þara siðfato. ða ferde ƿe in agustes monþe þurh þa ƿeallendan sond. ⁊ þurh þa ƿædlan stoƿe ƿætres. ⁊ ælcere ƿætan. ⁊ ic mede gehet þæm us cuþlice gelæddon þurh þa uncuðan land. indie ⁊ mec ƿolde mid mine herige on sund gelædon. in patriacen ꝥ lond ⁊ sƿiðast ic ƿilnade ꝥ hie me gelæddon to þam dioglum godƿebƿyrhtum. ða þonne ƿunderlice of sunnan treoƿcynne ⁊ of his leafum ⁊ of his flyse. þæs

Folio 116.

treoƿes spunnon ⁊ sƿa eac to gode ƿebbe ƿæfon ⁊ ƿorhtan. ac hie þa londliode tiolode ma ussa feonda ƿillan to gefremmanne þonne urne. forþonþe hie ûs gelæddon þurh þa lond þe þa unaresnedlican cyn nædrena ⁊ hrifra ƿildeora in ƿæron. ða ongeat ic selfa ⁊ geseah of dæle ꝥ me þa earfeðu becƿoman ; For þon ic ær forlet ⁊ ne gy[m-]de þara nytlicra geþeahta minra freon[da] ⁊ þara monna þe me ꝥ logon ꝥ ic þæm ƿegum ferde : ða bebead ic minum þegnum ⁊ hie het ꝥ hie mid heora ƿæpnum gereden. ⁊ mid þy herige forðferdon. ⁊ hie eac sƿylce ꝥ min ƿeorod ⁊ þa mine þegnas ⁊ eal min here goldes ⁊ eorcnan stane ꝥ hie geherigad. ⁊ ge-

numen hæfdon micel gemet mid him ƿægon ⁊ læddon. for þon hie ƿendon ⁊ ondredon gif hie hit behindon forleton ꝥ hiora fynd hit þonne deagollice genomon ⁊ onƿeg aleddon. Ond efne sƿiðe þa mine þegnas

Folio 116. verso.

[⁊] min ƿeorod ƿæs geƿelgod ꝥ hie uneðe [e]alle þa byrðene þæs goldes mid him abe[r]an ⁊ alædan meahton. Sƿelce eac heora ƿæpena noht lytel byrðen ƿæs for þon eal heora ƿæpenu ƿæra minra þegna. ⁊ ealles mines ƿeorodes ⁊ heriges ic hie mid [g]yldenum þelum beƿyrcean. Ond eall [m]in ƿeorod ƿæs on þa gelicnesse tunglas [o]ððe ligite for þære micelnysse þæs goldes [h]it scan ⁊ berhte. foran sƿa ymb me [u]ton mid þrymme ⁊ herebeacen ⁊ segnas beforan me læddon. Ond sƿa micel ƿundor ⁊ ƿæfersien ƿæs mines ƿeorodes on fægernysse ofer ealle oþre þeodkyningas þe in middangearde ƿæron: ða sceaƿede ic seolfa ⁊ geseah mine gesælinesse ⁊ min ƿuldor ⁊ þa fromnysse minre iuguðe ⁊ gesælignysse mines lifes þa ƿæs ic hƿæt hƿugo in gefean in minum mode ahafen. ac sƿa hit oft gesæleð on þæm

Folio 117.

selran þingum ⁊ on þæm gesundrum þæt seo ƿyrd ⁊ sio hioƿ hie oftor cyrreð. ⁊ on oþer hƿor fe[r]ð. þa gelomp us þæt ƿe ƿurdon earfoðlice mid þurste gesƿencte ⁊ geƿæcte. ðone þurst ƿe þonne ear-

forðlice abæron ⁊ áræfndon. þa wæs haten seferus min þegn. funde þa wæter man[ig]um holan stane ⁊ þa mid ane helme hlod hi[t] ⁊ me to brohte. ⁊ he sylfa þursti wæs se min þegn. ⁊ hwæþre he swiðor mines feores ⁊ gesýnto wilnade þonne his selfes. þa he þa ꝥ wæter me to brohte swa ic ær sægde þa het ic min weorod ⁊ ealle mine duguþe to-somne. ⁊ hit þa beforan heora ealra onsýne neðer ageat. þý læs ic drunce ⁊ þone minne þegn þyrste ⁊ minne here ⁊ (*rasura*) ealne þe mid me wæs. Ond ic þa beforan him eallum herede seferes dæde þæs mines þegnes. ⁊ hine befora[n] hiora ealra onsione mid deorweorðum

Folio 117. verso.

gýfum gegeafede for ðære dæde. Ond þa mid þý þe ꝥ min werod gehýrted ⁊ gestilled wæs þa ferdon we forð þý wege þe we ær ongunnon. ða næs long to þon in þæm westenne ꝥ we to su[m-]re eā cwoman on þære eā ofre stod hreod ⁊ win treow ⁊ abies ꝥ treowcýn ungemetlicre grýto ⁊ micelnýsse þý clýfe weox ⁊ wriðode. [þ]a we to þære eā cwoman. ða het ic for ðæm [un]arefnędlican þurste þe meselfum getenge wæs ⁊ eac eallum minum herige ⁊ þæm nýtenum þe us mid wæron mine fýrd restan ⁊ wician mid þý we ða gewicod hæfdon ða wolde ic minne þurst lehtan ⁊ celan. þa ic ꝥ wæter bergde ða wæs hit biterre ⁊ grimre to drincanne þonne ic æfre ænig oðer bergde. ⁊ norþer ne hit se mon drincan meahte ne his ænig nēat onbitan ne meahte. þa wæs ic swiðe

on minum mode generƿed for ðæm dumbum [n]ytenum. for þon ic ƿiste ꝥ men yþelicor meahton þone þurst aræfnan þonne þa

Folio 118.

nietenu. ƿæs þæra feðerfota nietena micel mænigeo mid me. ⁊ micel mænigeo elpenda þa þe gold ƿægon ⁊ læddon. ungemetlicre micelnisse. ðusend ⁊ tƿa þusenda horsa ⁊ cccc. buton þæm eoreda. ⁊ xx. þusen[da] feþena. þonne ƿæs þridde healf þusend mula ðe þa seamas ƿægon. ⁊ xxx. þusenda eal farena ⁊ oxna þa ðe hƿæte bæron tƿa þusenda olfenda. fif hund hrýðra þara þe mon dæghƿamlice to mete dýde. ƿæs unrim getæl eac þon on horsum ⁊ on mulum ⁊ on olfendum ⁊ on elpendum ungemetlice mængeo us æfter ferde. ealle þa ƿæron mid unaræfnedlice þurste gesƿencte ⁊ geƿæcte. ða men þonne hƿilum hie þa iren geloman liccodan hƿilum hie ele býrgdon ⁊ on þon þone grimman þurst celdon. Sume men ðonne of hiora scome þa ƿætan for þæm nýde þigdon. Seo ƿise ƿæs þa mine on tƿa healfa uneþe

Folio 118. verso.

ærest be minre seolfre nidþearfe [þanne mi-][n]es ƿeorodes. Þæt ic þa ælcne mon hine mid his ƿæpnum gegerƿan ⁊ faran forð ⁊ þæt eac fæstlice bebead ðæt se mon se ne ƿære [mi]d his ƿæpnum æfter fýrdƿison gegered. þæt [h]ine mon scolde mid ƿæpnum acƿellan. ða [ƿ]undredon hie sƿiðe for hƿon hie þa hefig-

[n]esse ⁊ micelnisse ðara ƿæpna in sƿa miclum þurste beran scoldon. þær nænig feond ne æteoƿde. Ac ic ƿiste hƿæþre ꝥ ure for ⁊ siðfæt ƿæs þurh þa lond ⁊ stoƿe. þe missenlicra cẏnna eardung in ƿæs. nædrena ⁊ ƿilddeora. Ond ƿe ðe þæs londes ungleaƿe ⁊ unƿise ƿæron. þus ic ðonne semninga hƿelc earfeðo on becƿome. Ferdon ƿe þa forð be þære eā ofre. ða ƿæs seo ea[h-]toðe tid dæges. þa cƿoman ƿe to sumre bẏrig. seo burh ƿæs on midre þære eā in anum eglonde getimbred. ƿæs seo burh mid þẏ hreode ⁊ treoƿ cẏnne. þe on þære

Folio 119.

ea ofre ƿeox ⁊ ƿe ær bi[ƿr]iton ⁊ sægdon ase[tt] ⁊ geƿorht. ða gesaƿon ƿe in þære bẏrig ⁊ on geaton mennisce men fea healf nacode ea[r-]digende. ða hie þa ūs gesaƿon hie selfe son[a] in heora husum deagollice hie miþan. ða ƿ[il-]nade ic þara monna onsẏne to geseonne. ꝥ hie ūs fersc ƿæter ⁊ sƿete getæhton. Mid þẏ ƿe ða longe bidon ⁊ ūs nænig mon to ƿolde þa het ic fea stræla sendan in þa burh innan to þon gif hie hiera ƿillum ūs to noldon ꝥ hie for þæm ege þæs gefeohtes nede scoldon. ða ƿæron hie þẏ sƿẏðor afẏrhte ⁊ hie fæstor hẏddan. þa het ic .cc. minra þegna of greca herige leohtum ƿæpnum hie gegẏrƿan. ⁊ hie on sunde to þære bẏrig foron ⁊ sƿumman ofer. æfter þære eā to þæm eglande þa hie ða hæfdon feorðan dæl þære eā gesƿummen. ða becƿom sum ongrislic ƿise on hie. ꝥ ƿæs þonne

mara mengeo on onsione maran ⁊ un-

Folio 119. verso.

[hy]rlicran þonne ða elpendas in ðone gr[und] þære ea ⁊ betƿeoh ða yða þæs ƿæteres þa men besencte ⁊ mid heora muðe hie sl[u][g]on ⁊ blod gobon ⁊ hie ealle sƿa fornamon. [⁊] ure nænig ƿiste hƿær hiora æni cƿom. ða ƿæs ic sƿiðe yrre þæm minum ladþeoƿum. þa us on sƿylce frecennissa gelæddon het hiera ða bescufan in þa eā. l. ⁊ c. ⁊ sona þæs ðe hie inne ƿæron sƿa ƿæron þa nicoras gearƿe tobrudon hie sƿa hie þa oðre ær dydon. ⁊ sƿa þicce hie in þære ea aƿeollon sƿa æmettan ðam cras. ⁊ sƿilc unrim heora ƿæs. þa het ic blaƿan mine byman ⁊ þa fyrd faran. þa hit ða ƿæs sio endlefte tid dæges ⁊ ƿe forð ferdon. ða gesaƿon ƿe men æfter þære eā feran. hæfdon of þæm hreode ⁊ of þæm treoƿ cynne þe in ðære eā ofre stodon on scippissan geƿorht ꝥ hie on ufan sæton. þa men

Folio 120.

mid þy ƿe æfter ferscum ƿætre hie frinon. þa onsƿaredon hie us ⁊ sædon hƿær ƿe hit findan mehton in hiora gereorde ⁊ cƿædon ꝥ ƿe fundon sumne sƿiþe micel[l]ne mere in þæm ƿære fersc ƿæter ⁊ sƿete genog. ⁊ ꝥ ƿe genog raðe to þæm becƿoma[n] gif ƿe geornfulle ƿæron ⁊ þa for þæm þingum sƿa monigra gesƿencnissa ꝥ ƿe ealle þa niht ferdon mid þurste geƿæcte

⁊ mid ura ƿæpna byrþenum sƿiðe gesƿencte. ⁊ ofer ealle þa niht ðe ƿe ferdon þæt us symle leon ⁊ beran ⁊ tigris ⁊ pardus ⁊ ƿulfas [⁊] ure ehtan. ⁊ ƿe þæm ƿiðstodon. þa ðy æftran dæge ða hit ƿæs seo eahtoðe tid dæges. þa cƿomon ƿe to þæm mere ðe us mon ær foresæde. þa ƿæs he eall mid ƿudu beƿeaxen mile brædo. ƿæs hƿæþre ƿeg to ðæm ƿætre. ða ƿæs ic gefeonde þæs sƿetan ƿætres ⁊ þæs ferscan ⁊ þa sona minne þurst ærest gelehte

13. Addidi ⁊.

Folio 120. verso.

[⁊ þ]a eal min ƿeored. ða het ic ƿætrigen [s]ona ure hors ⁊ ure nietena eall ƿæron hie sƿiðe mid þurste fornumene. ða het [i]c sioððan sona þá fyrd ƿician. ƿæs seo ƿicstoƿ ða on lengo .xx. es furlonga long. ⁊ · sƿa eac in brædo. Sioððan hie þa geƿicod hæfdon þa het ic ceorfan ða bearƿas [⁊] þone ƿudu fyllan þæt monnum ƿære þy eþre to þæm ƿæterscipe to ganganne. ⁊ to þæm mere þe ƿe bigeƿicod hæfdon. þa het ic ða gesamnian eall þa ure hors ⁊ nietenu ⁊ elpendas ⁊ hie het gebringan on middum þæm urum ƿicum. ⁊ betƿih þæm geteldum. þy læs hiora ænig tolore[n] ƿurde. for þon ús ƿæs uncuð hƿæt us on nihtlicum fyrste gesælde. ⁊ þa het ic eac of þæm ƿudo þe þær gefylled ƿæs þæt mon fyr onælde. sio fyrd þe mid me ƿæs þa didon hie sƿa. ⁊ þa ðær onældon þusend fyra ⁊ eac fif hund. for þon

Folio 121.

ic [ƿenꝺ]e ᵹiꝼ uꞅ on nihꞇ uncuðeꞅ hƿæꞇ on becƿome ꝥ ƿe hæꝼꝺon æꞇ þæm ꝼẏꞃe leoh[ꞇ] ⁊ ꝼullaꞅꞇe· þa ƿe þaꞃa ꝼẏꞃa hæꝼꝺon onæleꝺ ꞅƿa ꝼela ꞅƿa uꞅ þa ðuhꞇe· þa bleoƿ man mine bẏman ⁊ ic meꞇe þiᵹꝺe ⁊ eall min ꝼẏꞃꝺ ꞅƿa ꝺẏꝺe· ƿæꞅ hiꞇ þa an ꞇiꝺ ꞇo æꝼeneꞅ· ⁊ þa heꞇ ic onbæꞃnan ðaꞃa ᵹẏlꝺenꞃa leohꞇꝼaꞇo þe ic miꝺ me hæꝼꝺe ꞇƿa þuꞅenꝺo· þa ꞇo ꝼoꞃan monan upᵹonᵹe þa cƿomon þæꞃ ꞅcoꞃpioneꞅ ꝥ ƿẏꞃmcẏn ꞅƿa hie æꞃ ᵹeƿunelice ƿæꞃon þæꞅ ƿæꞇeꞃꞅcieƿeꞅ· ƿæꞅ þæꞃa ƿẏꞃma micel mæneᵹeo ⁊ heoꞃa ƿæꞅ unꞃim ⁊ hie ꞅꞃiðe on þa uꞃe ƿic oneꞇꞇon ⁊ in þa ꝼeollon· ða æꝼꞇeꞃ þon cƿoman þæꞃ hoꞃneꝺe næꝺꞃan caꞃaꞅꞇiꞅ ꝥ næꝺeꞃcẏn· þa ƿæꞃon ealle miꞅꞅenliceꞅ hiƿeꞅ· Foꞃ þon hie ƿæꞃon ꞅume ꞃeoꝺe ꞅume blace ꞅume hƿiꞇe· ꞅumum þonne ꞅcinan þa ꞅcilla ⁊ lixꞇan ꞅƿẏlce hie ƿæꞃon ᵹẏlꝺene· þonne mon on locoꝺe

Folio 121. verso.

ꝥ lonꝺ hleoðꞃaꝺe ꝼoꞃ þaꞃa ƿẏꞃma [hƿi]ꞅꞇlunᵹe· ⁊ uꞅ eac nohꞇ lẏꞇel eᵹe ꝼꞃom [hi]m ƿæꞅ· ac ƿe þa miꝺ ꞅcẏlꝺum uꞅ ꞅcẏlꝺan ⁊ eac miꝺ lonᵹꞅceaꝼꞇum ꞅpeꞃum hie ꞅloᵹan ⁊ cƿealꝺon moniᵹe eac in ꝼẏꞃe ꝼoꞃbuꞃnon· þaꞅ ðinᵹ ƿe þuꞅ ꝺꞃuᵹon ꝥ ƿe ꞅƿa ƿið þam ƿẏꞃmum ꝼ[eo]hꞇan ⁊ ƿunnan huꞃu ꞇƿa ꞇiꝺa þæꞃe nihꞇe· [ꞅi]ððan hie þa ƿẏꞃmaꞅ hæꝼꝺon onꝺꞃuncen þæꞅ ƿæꞇꞃeꞅ þa ᵹeƿiꞇon hie þonon· ⁊ uꞃe none ehꞇon· ða ƿæꞅ ꞅeo þꞃiꝺꝺe ꞇiꝺ þæꞃe nihꞇe þa ƿolꝺe ƿe uꞅ ᵹeꞃeꞅꞇan þa cƿoman þæꞃ næꝺꞃan eꝼꞇ

ƿunderlicran þonne ða oþre ƿæron ⁊ egeslicran. þa hæfdon tu hæfdo ⁊ eac sume hæfdon þreo. ƿæron hie ƿunderlicre micelnisse. ƿæron hie sƿa greate sƿa columnan ge eac sume uphyrran ⁊ grytran. cƿoman þa ƿyrmas of þæm neah dunum. ⁊ scrafum þider to þon ꝥ hie ꝥ ƿæter drincan ƿoldon. Eodon þa ƿyrmas ⁊ scluncon ƿundorlice ƿæron him þa breost up geƿende ⁊ on ðæm

Folio 122.

b[ac] geeodon. ⁊ a sƿa hie hit geforan gelice mid þæm scillum gelice mid ðe muþe ða eorðan sliton ⁊ tæron. hæfdon hie þa ƿyrmas þrie sli[t]te tungan ⁊ þonne hie eðedon þonne eode him of þy muðe mid þy oroðe sƿylce byrnende þecelle. ƿæs þæra ƿyrma oroð ⁊ eþung sƿiðe deaðberende ⁊ ætterne ⁊ for hiora þæm ƿolberendan oroðe monige men sƿulton. ƿið þissum ƿyrmum ƿe fuhton leng þonne ane tide þære nihte. ⁊ hie þa ƿyrmas acƿealdon .xxx. tig monna þære fyrde. ⁊ minra agenra þegna xx. ða bæd ic þa fyrde hƿæþre ꝥ hie hæfdon gōd ellen þara þinga þe us on becƿomon sƿa monigra gesƿencnissa ⁊ earfedo. þa hit ƿæs seo fifte tid þære nihte. þa mynton ƿe us gerestan. ac þa cƿoman þær hƿite leōn in fearra gelicnisse sƿa micle ⁊ hie ealle sƿiðe grymetende ferdon. Mid þy ða leon þyder cƿoman þa ræsdon hie sona on us ⁊ ƿe us ƿið him sceldan þæs ðe ƿe

Folio 122. verso.

[mih]ton ⁊ us ƿæs sƿælc gesƿencnis ⁊ s[ƿelc ear-] [f]eðo mid deorum becymen in þære sƿeartan

niht ⁊ in þære þystran. Swelce eac laforas þær croman unmætlicre micelnisse ⁊ monig [o]þer wildeor ⁊ eac tigris us on þære nihte [⁊ b]ara bisgodon. Swelce þær eac croman [h]reaþemys. þa wæron in culefrena gelic[n]esse swa micle. ⁊ þa on ure ondwlitan sweordon,⁊ us wulledon. hæfdon hie eac þa hreaþe[m]ys teð in monna gelicnesse. ⁊ hie mid þæm þa men wundodon ⁊ tæron. Eac ðæm oþrum bisgum ⁊ geswencnissum þe us on becwomon þa cwom semninga swiðe micel deor sum [m]are þonne þara oðra ænig. hæfde ꝥ deor þr[i]e hornas on foran heafde ⁊ mid þæm hornum wæs egelice gewæpnod. ꝥ deor indeos hatað. dentes tyrannum. hæfde ꝥ deor horse gelic heafod. ⁊ wæs blæces heowes. ðis deor mid þy ðe hit þæs wætres ondronc þa beheold hit þa ure wicstowe. ⁊ þa semninga on us ⁊ on ure

Folio 107.

wicstowe wæsde. Ne hit for þæm bryn[e] wandode þæs hatan leges ⁊ fyres þe him wæs ongean ac hit ofer eall wod ⁊ eode. Mid þy ic þa getrymede ꝥ mægen. greca heriges ⁊ we us wið him scyldan woldon þa hit ofsloh sona minra þegna .xxvi. ane wære ⁊ .lii. hit oftræd. ⁊ hie to loman gerenode þæt hie mec ænigre note nytte beon [ne] meahton. ⁊ we hit þa unsofte mid strælum ⁊ eac mid longsceaftum sperum ofsceotadon ⁊ hit ofslogon ⁊ acwæledon þa hit wæs foran to uhtes. þa æteowde þar wolberende lyft hwites hiowes ⁊

eac miꞅꞅenliceꞅ· ƿæꞅ hio on hƿinᵹƿiꞅan ꝼaᵹ· ⁊ moniᵹe men ꝼoꞃ heoꞃa þæm ƿolbeꞃendan ꞅtence ꞅƿulton· mid þaꞃe ƿolbeoꞃendan lẏꝼte þe þæꞃ ꞅƿelc æteoƿde þa ðæꞃ cƿoman eac indiꞅce mẏꞅ in þa ꝼẏꞃd in ꝼoxa ᵹelicniꞅꞅe [ac ma]ꞃa heoꞃa micle ða þonne uꞃe ꝼeþeꞃꝼotnietenu

8. note nẏtte *delendum alterum.*

Folio 107. verso.

etan ⁊ ƿundedon ⁊ moniᵹe ꝼoꞃ hioꞃa ƿundum ꞅƿultan· þaꞃa monna hit þonne ælc ᵹebiᵹde þeah hie heoꞃa hƿelcne ᵹeƿundodan· ða hit ƿæꞅ to ꝼoꞃan dæᵹeꞅ þa cƿoman þæꞃ þa ꝼuᵹelaꞅ· nocticoꞃaceꞅ· hatton· ƿæꞃon in ƿealhhaꝼoceꞅ ᵹelicneꞅꞅe· ƿæꞃon hie þa ꝼuᵹelaꞅ [ᵹ]ꞃuneꞅ hioƿeꞅ· ⁊ him ƿæꞃon þa nebb ⁊ þa [c]lea ealle blace· þa ꝼuᵹlaꞅ ẏbꞅæton eallne þone oꝼeꞃ þæꞅ meꞃeꞅ· ⁊ þa ꝼuᵹlaꞅ uꞅ næniᵹe laðe ne ẏꝼle ne ƿæꞃon· ac hie þa ᵹeƿunelican ꝼixaꞅ þe in þæm meꞃe ƿæꞃon mid hioꞃa cleam uptuᵹon ⁊ þa tæꞃon· ða ꝼuᵹlaꞅ þa ƿe hie ne onƿeᵹ ꝼleᵹdon ne him lað dẏdon· ac hi himꞅelꝼe eꝼt ᵹeƿiton þonon· þa hit ða on moꞃᵹendæᵹ ƿæꞅ ðá het ic ealle mine ladþeoƿaꞅ þe mec on ꞅƿelc eaꞃꝼeðo ᵹelæddon het hie þa ᵹebindan ⁊ him þa ban ⁊ ꞅconcan ꝼoꞃbꞃecan· ðæt hie

Folio 108.

on niht ƿæꞃon ꝼꞃom þæm ƿẏꞃmum aꞅoᵹone· þe ꝥ ƿæteꞃ ꞅohton ⁊ ic him het

eac þa honda ofaheawan. ꝥ hie be gewẏrhtum þes wites wite drugon. þe hie ær hiora þonces us ongelæddon ⁊ g[e]drohton. Het ða blawan mine bẏman ⁊ þa fẏrd faran forð þẏ wege þe we ær ongunnen hæfdon. foran we ða þurh ða fæstlond. ⁊ þurh þa ungeferenlican eorþan. þa wæs þær eft gesomnad micel fẏrd. m[e]dircra monna ⁊ þæra elreordigra þe ða lond budon. ⁊ we þa wið þæm gefuhton. Mid þẏ we þa us eft ongeaton maran gefeoht toweard ⁊ mare gewinn. ða forleto[n] we þa frecnan wegas ⁊ siðfato ⁊ þa ðæm selran we ferdon. Ond swa mid mine werode on sunde in patriacen ꝥ lond we becwoman mid golde ⁊ oþrum wæolum swiðe gewelgode ⁊ hie us þær fre[ond]lice ⁊ luflice onfengon. mid þẏ we þa

Folio 108. verso.

eft of þæm londe foron of patriacen. ða becwoman we on þa londgemæro [m]edo ⁊ persa. þa we ðær eft edniowunga [h]æfdon micel gefeoht. ⁊ xx. daga ic þær mid minre fẏrde wið him wicode. siððan we þa þonon ferdon þa wæs hit [i]n seofon nihta fæce. ꝥ we to þæm londe ⁊ to þære stowe becwoman. þær porrus se cẏning mid his fẏrde wicode. ⁊ he swiðe þæs londes fæstenum truwode þonne his gefeohte ⁊ gewinne. þa wilnade he ꝥ he me cuðe ⁊ mine þegnas. þa he þæs frægen ⁊ axsode from þæm ferendum minra wicstowa. þa wæs ꝥ me gesǽd ꝥ he wilnade

me· to cunenne ⁊ min ƿerod· ða alêde ic minne þẏne ʒẏrẏlan ⁊ me mid unciþe hræʒle ⁊ mid lẏþerlice ʒeƿelan me ʒe-ʒeƿede· sƿelce ic ƿære hƿelc folclic mon ⁊ me ƿære mete ⁊ ƿines þearf þa

[*Hæc habet pagina versus undeviginti.*]

Folio 109.

ic ƿæs in þæm ƿicum ƿorres sƿa ic ær sæde ða sona sƿa he me þær ʒeahsode ⁊ him mon sæʒde ꝥ þær mon cẏmen ƿæs of alexandres hereƿicum· þa het he me sona to him lædan· Mid þẏ ic þa ƿæs to him ʒelæded þa fræʒ[n] he me ⁊ ahsode hƿæt alexander se cẏninʒ dẏde ⁊ hulic mon he ƿære ⁊ in hƿẏlcere ẏldo· ða bẏsmrode ic hine mid minum ondsƿarum ⁊ him sæde ꝥ he forealdod ƿære ⁊ to þæs eald ƿære ꝥ he ne mihte elcor ʒeƿearmiʒan buton æt fẏre ⁊ æt ʒledum· þa ƿæs he sona sƿiðe ʒlæd ⁊ ʒefeonde þara minra ondsƿaro ⁊ ƿorda· for þon ic him sæde ꝥ he sƿa forealdod ƿære· ⁊ ða cƿæð he eac hu mæʒ he la æniʒe ʒeƿinne ƿið me sƿo-ƿan sƿa forealdod mon· for þon ic eom meself ʒeonʒ ⁊ hƿæt· þa he ða ʒeornlicor me fræʒn be his þinʒum· ða sæde ic ꝥ ic his þinʒa feola ne cuþe ⁊ hine seldon ʒesa-ƿe ðone cẏninʒ· for þon þe ic ƿære his

Folio 109. verso.

[þ]eʒnes mon ⁊ his ceapes heorde ⁊ ƿære his eohbiʒenʒa· þa he ðas ƿord ʒehẏrde ða sealde he me ân ʒeƿrít ⁊ ænne epis-tolan· ⁊ me bæd ꝥ ic hine alexandre þæm

[k]ẏninge ageafe ⁊ me eac mede gehet gif ic hit him agẏfan ƿolde. ⁊ ic him gehet ꝥ ic sƿa dón ƿolde sƿa he me bæd. [sƿ]a ic ða þonon geƿiten ƿæs ⁊ eft cƿom to minum hereƿicum. þa ægþer ge ær ðon þe ic ꝥ geƿrit rædde ge eac æfter þon. ꝥ ic ƿæs sƿiðe mid hleahtre onstẏred. ðas þing ic for þon þe secge magister. ⁊ olimpiade minre meder ⁊ minum gesƿustrum. ꝥ ge gehẏrdon ⁊ ongeaton þa oferhẏgdlican gedẏrstignesse þæs elreordgan kẏninges. Ƿæfd ic þa þæs kẏninges ƿíc ⁊ his fæstenu gesceapod þe he mid his fẏrde ingefaren hæfde. ða sona on morgne þæs ða eode porrus se kẏning

Folio 110.

me on hond mid ealle his ferde ⁊ dugoþe þa he hæfde ongieten ꝥ he ƿið me geƿinnan ne meahte. Ond of þæm feondscipe þe us ær betƿeonum ƿæs ꝥ he seoðþan ƿæs me freond ⁊ eallum greca herige ⁊ min gefera ⁊ gefẏlcea. ⁊ ic him ða eft his rice ageaf ⁊ þa ðære unƿendan are þæs rices þe he himseolfa nænges rices ne ƿende. ꝥ he ða me eall his gold hord ætẏoƿde. ⁊ he þa ægþer ge mec ge eac eall min ƿerod mid golde geƿelgode. ⁊ herculis gelicnesse ⁊ libri ðara tƿegea goda he buta of golde gegeat ⁊ geƿorhte ⁊ hie butu asette in þæm eastdæle middangeardes : ða ƿolde ic ƿitan hƿæþer ða gelicnissa ƿæron gegotene eal-

le sƿa he sæde· het hie þa þurhborian· þa ƿæron hie buta of golde gegotene ða het ic· eft þa ðýrelo þe hiora mon þon[ne] cunnode mid golde forƿýrcean ⁊ afýllen

Folio 110. verso.

[⁊ ea]c þa ðæm godum bæm onsægdnisse on[s]æcgan· þa ferdon ƿe forð ⁊ ƿoldan ma ƿunderlicra þinga geseon ⁊ sceaƿian ⁊ mærlicra· ac þa ne gesaƿon ƿe sƿa sƿa [ƿ]e þa geferdon noht elles buton þa ƿestan feldas ⁊ ƿudu ⁊ duna be þæm garsecge· ða ƿæron monnum ungeferde for ƿildeorum ⁊ ƿýrmum· þa ferde ic hƿæþre be þæm sǣ to þon þ ic ƿolde cunnian meahte ic ealne middangeard ýmbferan sƿa garsecg belígeð: Ac þa sægdon me þa londbigengan þ se sæ ƿære to þon þiostre ⁊ se garsecg eall· þ hine nænig mon mid scipe geferan ne meahte· Ond ic þa ða ƿýnstran dælas indie ƿolde geondferan þý læs me oƿiht in þæm londe beholen oððe bedegled ƿære· ða ƿæs þ lond eall sƿa ƿe geferdon adrigad ⁊ fen ⁊ cannon ⁊ hreodƿætern· ða cƿom þær semninga sum

Folio 111.

deor of þæm fenne ⁊ of ðæm fastene· ƿæ[s] þæm deore eall se hrýcg acæglod sƿelce snoda hæfde þ deor seonoƿealt heafod sƿelce mona ⁊ þ deor hatte· quasi caput luna· ⁊ him ƿæron þa breost gelice niecres breostum· ⁊ heardum toðum ⁊ miclum

hit ƿæs gegýred ⁊ geteþed. Ond hit þa ꝥ deor ofsloh mine þegnas twegen. Ond ƿe þa ꝥ deor norþer ne mid sƿere geƿundigan ne meahte ne mid nænige ƿæpne. ac ƿe hit uneaþe mid isernum hamerum ⁊ slecgum gefýldon ⁊ hit ofbeoton. Ða becƿoman ƿe sýðþan to þæm ƿudum indie ⁊ to þæm ýtemestum gemærum þæs londes ⁊ ic þa het þa fýrd þær ƿician be þære ea þe bisƿicmon hatte ƿæron þa ƿic on lengo .l. furlanga long ⁊ sƿa eac in bræde. ƿoldon ƿe þa to urum sƿæsendum sittan. ƿæs hit þa seo endlefte tíd dæges þa ƿæs semninga geboden ꝥ ƿæpenu noman. ⁊

Folio 111. verso.

[ge]tioloden. ⁊ us ƿære micel þearf [ꝥ] ƿe us scýldan. þa dýdon ƿe sƿa fengon to ussum ƿæpnum sƿa us beboden ƿæs. Ða cƿom þær micel mængeo elpenda of þæm ƿudo ungemetlic ƿeorod þara diora. Cƿoman hie to þon þýder ꝥ hie on ða úre ƿíc feohtan. þa het ic sona þa [h]ors gerƿan ⁊ eoredmen hleapan up. ⁊ [h]et geniman sƿina micelne ƿræd ⁊ drifan on horsum ongean þæm elpendum. forþon ic ƿiste ꝥ sƿín ƿæron ðæm deorum laðe. ⁊ hiora rýmg hie meahte afýrhton ⁊ þa sona þær þa elpendas ða sƿín gesaƿon þa ƿæron hie afýrhte. ⁊ sona on þone ƿudu geƿiton: Ond ƿe þa niht on þære ƿicstoƿe gesundlice ƿicodon. ⁊ ic hæfde mid fæstene gefæstnad ꝥ ús norþer ne deor ne oðer earfeðo sceððan meahten

ða hit þa on morgendæg ƿæs. þa ferdon ƿe on oþer þeodlond india. ða cƿoman

Folio 112.

ƿe on sumne micelne feld. ða gesaƿe ƿe þar ruge ƿifmen. ⁊ ƿæpnedmen ƿæron hie sƿa ruƿe ⁊ sƿa gehære sƿa ƿildeor ƿæron hie nigon fota up longe. ⁊ hie ƿæron þa men nacod ⁊ hie næniges hrægles ne gimdon. ðas men indeos hatað ictifafonas ⁊ hie of ðæm neaheum ⁊ merum. þa hronfiscas uptugon ⁊ þa æton ⁊ be þæm lifdon ⁊ ꝥ ƿæter æfter druncon. Mid þý ic þa ƿolde near þa geseon ⁊ sceaƿigon. ða flugon hie sona in þa ƿæter ⁊ hie þær in þæm stānholum hýddon. ꝥa æfter þon gesaƿon ƿe betƿeoh þa ƿudubearƿas ⁊ þa treo healfhundinga micle mængeo. ða cƿoman to þon ꝥ hie ƿoldon us ƿundigan ⁊ ƿe þa mid strælum hie scotodon. ⁊ hie sona on ƿeg aflýmdon ða hie eft on þone ƿudu geƿiton. þa sýððan geferdon ƿe in þa ƿestenn india. ⁊ ƿe þa þær noht ƿunderlices ne mærlices gesaƿon. Ond ƿe þa eft in fariacen þæt

Folio 112. verso.

[land] becƿoman þanan ƿe ær ferdon ⁊ ƿe þær [g]eƿicodon be þæm neahƿætrum ⁊ ƿe þær ure geteld bræddon ealle on æfen. ⁊ þær ƿæron eac fýr ƿel monigo onæled. ða cƿom þær semninga sƿiðe micel ƿind ⁊ gebræc. ⁊ to þæs unheorlic se ƿind geƿeox ꝥ he þara ura getelda monige afýlde. ⁊ he ða eac [u]sse feþerfotnietenu sƿiðe sƿencte

ða het ic ʒesomniʒan eft þa ʒeteld ⁊ seamas ealle tosomne. ⁊ hie mon þa seamas ⁊ þa þinʒ ðara usra ƿicstora earfoðlice tosomne for þæm ƿinde ʒesomnode. Ond ða onʒehlupan dene ⁊ on ƿearmran ƿe ʒeƿicodan. Mid þý ƿe ʒeƿicod hæfdon ⁊ ure þinʒ eall ʒearo. þa het ic eallne þone here ꝥ he to sƿæsendum sæte ⁊ mete þiʒde. ⁊ hie þa sƿa dýdon. Mid þý hit æfenne nealehte. ða onʒunnon þa ƿindas eft ƿeaxan. ⁊ ꝥ ƿeder breoʒun ⁊ unʒemetlic cele ʒeƿeox on þone æfen ða cƿom þær micel snaƿ ⁊ sƿa

Folio 113.

miclum sniƿde sƿelce micel flýs feoll. ða ic þa unmætnisse ⁊ micelnisse ðæs snaƿes ʒeseah. ða þuhte me ꝥ ic ƿiste ꝥ he ƿolde ealle þa ƿicstoƿe forfeallan. ða het ic þone here ꝥ hie mid fotum þone sna[ƿ] træddon. ⁊ þa fýr eall ƿæron for neah for þære micelnisse þæs snaƿes adƿæscte ⁊ acƿencte. hƿæþere us þær ƿæs anes þinʒes efnes. ꝥ se snaƿ ðær lenʒ ne ƿunede þonne ane tide. ða sona ƿæs æfter þon sƿiðe sƿeart ƿolcen ⁊ ʒeniƿ. ⁊ þa eac cƿoman of þæm sƿeartan ƿolcne býrnende fýr. þa fýr ðonne feollon on þa eorþan sƿelce býrnende þecelle ⁊ for þæs fýres brýne eall se feld born. ða cƿædon men ꝥte hie ƿendon ꝥ ꝥ ƿære ʒoda eorre ꝥ usic þær onbecƿome. ða het ic eald hræʒl to slitan ⁊ habban ƿið þæm fýre ⁊ sceldan mid. þa seoððan æfter þon ƿe hæfdon smolte niht ⁊ ʒode tidþan

Folio 113. verso.

. . . usic þa earfeðo forleton. ⁊ ƿe ða sioðþan butan orenum þingum mete þigdon ⁊ usic restan. ⁊ ic þær þa bebýrgde [minr]a þegna .v. hund þe ðær betƿeoh ða [sna]ras ⁊ earfeþo. ⁊ þa fýr þe ús þær in þæm [feldu]m onbecoman ꝥ hie forƿurdon ⁊ dea-[de] ƿæron. Ond þa het ic of þære *ƿicstoƿe* sioððan þa ferd faran forð ⁊ ƿe þa foron forð [b]e þæm sǽ. ⁊ þær ða hean hos ⁊ dene ⁊ garsecg ðone æthiopia ƿe gesaƿon. sƿelce eac þa miclan ⁊ þa mæron dune ƿe gesaƿon þa mon hateð enerios ⁊ ꝥ scræf libri þæs godes. ða het ic þær inbescufan forƿorhte men ꝥ ic ƿolde geƿitan hƿeþer sio segen soð ƿære þe me mon ær be þon sægde. ꝥ þær nænig mon ingan mehte ⁊ eft gesund æfter þon beon nýmþe he mid asegendnissum ineode in ꝥ scræf. ⁊ ꝥ ƿæs eac æfter þon gecýðed in þara monna deaðe. for þon ðý þriddan dæge hie sƿulton ðæs þe hie in

Folio 114.

ꝥ screaf eodon. Ond ic eaþmodlice ⁊ g[eorn-]lice bæd þa godmægen ꝥ hie mec ealles middangeardes kýning ⁊ hlaford [mid] hean sigum geƿeorþedon. Ond in ma[cedo-]niam ic eft gelæded ƿære to olimph[ia-]de minre meder ⁊ to *minum gesƿustrum* ⁊ gesibbum. ða ƿolde ic eft *in sariacen* ꝥ lond faran. mid þý ic þa ferde *mid min[e]* ƿeorede. ða croman us þær *on ðæm ƿeg[e]* tƿegen ealde men togeanes. ða *frægn* ic hie ⁊ ahsode hƿæþer hie oriht mærli[ce]

in þæm londum ƿiꞅꞇen· ða ondꞅƿoꞃadon hie mec ⁊ ꞅæʒdon ꝥ næꞃe maꞃa ƿeʒ þonne meahꞇe on ꞇýn daʒum ʒeꝼeꞃan· hƿæþꞃe mid ealle mine ƿeoꞃede ꞅomod ic hiꞇ ʒeꝼeꞃan ne mehꞇe ꝼoꞃ ðaꞃa ƿeʒa neꞃƿeꞇꞇe· ac mid ꝼeoƿeꞃ þuꞅendum monna ic hiꞇ ʒeꝼeꞃan meahꞇe· ꝥ ic mæꞃliceꞅ hƿæꞇ hƿuʒo ʒeꞅaƿe· ða ƿæꞅ ic ꞅƿiðe bliðe ⁊ ʒeꝼeonde ꝼoꞃ þæm hioꞃa ƿoꞃdum· ða cƿæð ic eꝼꞇ

Folio 114. verso.

[ꞇo] him ⁊ hine ꞅƿ[iðe] liðum ƿoꞃdum co[ꞅꞇnode] [ꞅ]ecʒað la mec ʒiꞇ ealdon hƿæꞇ ꝥ ꞅie [mæꞃ]liceꞅ ⁊ micelliceꞅ ꝥ ʒiꞇ mec ʒeha[ꞇað] ꝥ ic þæꞃ ʒeꞅeon mæʒe· ða ⁊ꞅƿaꞃode [me] þioꞃa oðeꞃ ⁊ cƿæð þu ʒeꞅiehꞅꞇ ký[n]inʒ ʒiꝼ þu hiꞇ ʒeꝼeꞃeꞅꞇ· ⁊ þa ꞇu ꞇꞃio [ꞅ]unnan ⁊ monan on indiꞅc ⁊ on ʒꞃeciꞅc [ꞅp]ꞃecende· oþeꞃ þaꞃa iꞅ ƿæpnedcýnneꞅ ꞅunnan ꞇꞃio oþeꞃ ƿiꝼkýnneꞅ ꝥ monan ꞇꞃio· ⁊ hie ʒeꞅecʒað þæm men þie hie ꝼꞃineð hƿæꞇ ʒodeꞅ oþðe ýꝼleꞅ him becuman ꞅceal· ða ne ʒelýꝼde ic him ac ƿende ꝥ hi mec onhýꞅcꞇe ⁊ on biꞅmeꞃ ꞅæʒdon· ⁊ ic ꞅƿa cƿæð ꞇo minum ʒeꝼeꞃan· Min þꞃým iꞅ ꝼꞃom eaꞅꞇe ƿeaꞃde middanʒeaꞃde oþ ꝥ ƿeꞅꞇan ƿeaꞃdne ⁊ mec þuꞅ ꝼoꞃealdodan elꞃeoꞃdeʒan nu heꞃ býꞅmeꞃʒeað mýnꞇe ic hie haꞇon ýꝼlian· ða ꞅƿoꞃan hie ꞅƿiðe ꝥ hie ꞅoð ꞅæʒdon ⁊ nohꞇ luʒon þaꞃa þinʒa· ða ƿolde ic ʒecunnian

Folio 123. huc revocato.

hƿæþeꞃ hie mec ꞅoð ꞅæʒdon· ⁊ mec [þa] mine ʒeꝼeꞃan bædon ꝥ hie ꞅƿelcꞃ[e cune-]

þo bescerede ne wæron· ac ðæt we his cunnedon hwæþer hit swelc wære· ða hit næs micel to geferanne· Geno[m] þa mid mec þreo þusendo ⁊ forlet mine fýrd elcor in fasiacen under po[r]re þæm kýninge ⁊ under minum geref[um] ðær abidon· ða foran we ⁊ usic þa ladteowas læddon þurh þa wædlan stowe wæteres ⁊ þurh þa unarefndon lond wildeora ⁊ wýrma þa wæron wunderlicum nomum on indisc gecweged· Mid þý we þa nealehton ðæm þeodlonde þa gesawón we ægþer ge wif ge wæpned men mid palthera fellum ⁊ tigriscum þara deora hýdum g[e]gýrýde ⁊ nanes oðres brucon· Mid þý ic þa frægn hie ⁊ ahsode hwelcre ðeode kýnnes hie wæron· ða ondswarodon hie mec ⁊ sægdon on hiora geþeode þæt

Folio 123. verso.

[hie wær]on indos· wæs seo stow rum ⁊ wýn[sum] ⁊ balzamum ⁊ recels ðær wæs ge[n]ihtsumnis ⁊ eac ꝥ of þæra treowa telgan weol ⁊ þa men þæs londes bi ðý lifdon [⁊ ꝥ] æton· Mid þý we ða geornlicor þa [s]towe sceawodon ⁊ betwih þa bearwas eodon· ⁊ ic ða wýnsumnesse ⁊ fægernesse þæs londes wundrade· ða cwom se [b]isceop þære stowe ús togeanes· wæs he se biscop .x. fota upheah· ⁊ eall him wæs se lichoma sweart buton þæm toþum ða wæron hwite· ⁊ þa earan him þurhþýrelode· ⁊ earhringas onhongedon of mænigfealdan gimcýnne geworhte·

⁊ ƿæs mid ƿildeora fellum gegerƿed
þa he se biscop to me cƿom ða grette
he me sona ⁊ alette his leodþeaƿe.
frægn he eac me to hƿon ic þider come
⁊ hƿæt ic þær ƿolde þa ondsƿarode ic him
ꝥ mec lýste geseon þa halgan trio

Folio 124.

[s]unnan ⁊ monan ða ondsƿarode [he]
gif þine geferan beoð clæne from ƿif-
gehrine þonne moton hie gongan in þ[o-]
ne godcundan bearo ƿæs minra gefer[e-]
na mid me þrio hund monna. þa het [se]
biscop mine geferan ꝥ hie hiora gesci[os]
⁊ ealne heora gegelan him ofadýdon. O[nd]
het ic æghƿæt sƿa dŏn sƿa he ús bebead. [ƿæs]
hit þa sio endlefte tíd dæges. ða bad se s[a-]
cerd sunnan setl gongen forþon sunnan
trio ageseð ondsƿare æt þæm upgonge
⁊ eft æt setlgonge. ⁊ ꝥ monan triop gelice
sƿa on niht dýde. ða ongon ic geornlicor
þa stoƿe sceaƿigan. ⁊ geond þa bearƿas ⁊
treoƿu gongan þa geseah ic þar balza-
mum þær betstan stences genoh of þæ[m]
treoƿum utƿeallan. ꝥ balzamum ægþer
ge ic ge mine geferan þær betƿih þæm
rindum noman þæra trio. þonne ƿæ-
ron* ða halgan trio sunnan ⁊ monan

Folio 124. verso.

[on mid]dum þæm oðrum treoƿum. mea[h-]
[t]e beon hundteontiges fota úp heah. ⁊
[ea]c þær ƿæron oþre treoƿ ƿunderlicre
[heah]nysse. ða hatað indios bebronas.

[þ]a triowa heannisse ic ƿundrade [⁊] cƿæð ꝥ ic ƿende ꝥ hie for miclum ƿæ[t]an ⁊ regnum sƿa heage ƿeoxon. ða sæg[de] se bisceop ꝥ þær næfre in þæm londum [re]gnes dropa ne cƿome ne fugel ne ƿildeor ne nænig ætern ƿyrm. ꝥ her dorste gesecean. ða halgan gemæro sunnan ⁊ monan. Eac þonne he sægde se biscop þonne ꝥ exlypsis ƿære ꝥ is þonne ðæs sunnan asprungnis oððe þære monan. ꝥ ða halgan triow sƿiðe ƿepen ⁊ mid micle sāre instyred ƿæron. for þon hie ondredon ꝥ hie hiora godmægne sceoldon beon benumene. ða þohte ic sægde alexander ꝥ ic ƿolde onsægdnisse þæron secgan. ac ꝥ forbead me se biscop ⁊ sægde ꝥ ðæt næf-

Folio 125.

[re ƿæs] alyfed ænigum men ꝥ he þær ænig [ny-]ten cƿealde oþþe blodgyte ƿorhte. ac mec het ꝥ ic me to þara triowa fotum gebæde. ꝥ sunna ⁊ mone me soþre ondsƿarege ondƿyrdum þara þinga ðe ic frune sioððan þas þing þus gedon ƿæron. þa gesaƿon ƿe ƿestan þone leoman sunnan ⁊ se leoma gehran þæm treowum ufonƿeardum. ða cƿæð se sacerd lociað nu ealle up ⁊ be sƿa hƿylcum þingum sƿa ge ƿillon frinan. þence on his heortan deagollice. ⁊ nænig mon his geþoht openum ƿordum ūt ne cyðe. Mid þy ƿe þa ƿel neah stodan þam bearƿum ⁊ þæm godsƿrecum. þa ðohte ic on

minum mode hƿæþer ic meahte ealne middangeard me on onƿeald geslean. ⁊ þonne siþþan mid þæm sigorum geƿeorþad ic eft meahte

Folio 125. verso.

[cu]man in macedoniam to olimphi[a]de minre meder ⁊ minum gesƿustrum. ða ondsƿarade me ꝥ triow indiscum ƿordum ⁊ þus cƿæð. ðu unofersƿýðða alexander in gefeohtum þu ƿeorðest cýning ⁊ hlaford ealles middangeardes. Ac hƿæþre ne cýmst þu on þinne eþel. ðonan þu ferdest ǽr. for þon ðin eþel hit sƿa be þinum heafde ⁊ fore hafað arædeð. ða ƿæs ic ungleaƿ þæs geþeodes þara indiscra ƿorda þe ꝥ triow me to spræc. ða rehte hit me se biscop ⁊ sægde. Mid þý hit mine geferan gehýrdon ꝥ ic eft cƿic ne moste in minne eþel becuman. ða ƿæron hie sƿiðe unrote for þon. þa ƿolde ic eft on þa æfentīd ma ahsian. ac þa næs se mona þa gýt uppe. Mid þý ƿe þa eft eodon in þone halgan bearo ⁊ ƿe þa eft be þæm treoƿum stodan ge-

Folio 126.

[b]ædon ûs þa sona to þæm treoƿum sƿa [ƿe] ær dýdon. ⁊ ic eâc in mid mec gelædde mine þrie ða getreoƿestan frýnd. ða ƿæron mine sýndrige treoƿgeþoftan. þæt ƿæs ærest perticam ⁊ clitomum ⁊ pilotan. for þon ic me ne ondred ꝥ me

þæra ænig beƿice. for þon þær næs ƿiht on þære stowe ænigne to acƿellanne for þære stowe ƿeorþunge. ða þohte ic on minum mode ⁊ on minum geþohte on hƿelcre stowe ic sƿeltan sceolde. Mid þy ða ærest se mona up eode þa gehrān he mid his sciman þæm triowum ufeƿeardum ⁊ ꝥ trioƿ ondsƿarode þæm minum geþohte ⁊ þus cƿæð. Alexander fulne ende þines lifes þu hæfst gelifd. ac þys æftran geare þu sƿyltst on babilone on maius monðe from þæm þu læst ƿenst from þæm þu bist beswicen. ða ƿæs ic sƿiðe sariges

Folio 126. verso.

[mod]es. ⁊ þa mine frynd sƿa eac þa me þær mid ƿæron. ⁊ hie ƿeopon sƿiðe. for þon him ƿære min gesynto leofre þonne hiora seolfra hælo. ða geƿiton ƿe to urum geferum eft. ⁊ hie ƿoldon to hiora sƿæsendum sittan. ⁊ ic ƿolde for þæm bysegum mines modes me gerestan. ac þa bædon mec mine geferan ꝥ ic on sƿa micelre modes unreto ⁊ nearonisse. mec selfne mid fæstenne ne sƿencte. þigde ða tela micelne mete ƿið mines modes ƿillan. ⁊ þa tidlice to minre reste eode. for þon ic ƿolde beon gearo æt sunnan upgonge. ꝥ ic eft ingeeode. ða on morgne mid þy hit dagode. þa onbræd ic ⁊ þa mine getreoƿestan frynda ƿeahte. ꝥ ic ƿolde in þa hal-

gan stowe gan. ac þa reste hine se bisceop þa giet. ⁊ mid wildeora

Folio 127.

fellum wæs gegerwed ⁊ bewrigen. ⁊ [ire]nes ⁊ leades þa men on þæm londum wædliað ⁊ goldes genihtsumiað. ⁊ be ðæm balzamum þa men in þæm londe lifgeað ⁊ of ðæm neah munte wealleð hluter wæter ⁊ fæger ⁊ ꝥ swiðe swete. þonne drincað þa men ꝥ ⁊ bylifgeað. ⁊ þonne hie restað þonne restað hie (*vacat*) buton bedde ⁊ bolstre. ac on wildeor[a] fellum heora bedding bið. ða awehte ic þone bisceop. hæfde se bisceop þreo hund wintra on yldo. Mid þy he þa se bisceop aras. ða eode ic on þa godcundan stowe ⁊ þa þriddan siðe þæt sunnan treow ongon frunan. þurh hwelces monnes hond min ende wære getiod. oððe hwelcne endedæg min modor oþðe min geswuster nu gebidan scoldon. þa ondswarode me ꝥ treow ungrecisc ⁊ þus cwæð. Gif ic þe þone

Folio 127. verso.

[dæg] gesecge þines feores yþelice þu ða wyrde oncyrrest ⁊ his hond befehst ac soð ic þe secge ꝥ yb anes geares fyrst ⁊ eahta monað þu swylt in babilone nalles mid iserne acweald swa ðu wenst ac mid atre. ðin modor gewiteð of weorulde þurh sconðlicne deað ⁊ unarlicne. ⁊ heo ligeð unbebyrged in

ƿege fuglum to mete ⁊ ƿildeorum. þine sweostor beoð longe gesæliges lifes. ðu þonne ðeah þu. þu lytle hƿile lifge hƿeþre ðu geƿeorðest an cyning. ⁊ hlaford ealles middangeardes. Ac ne frign ðu unc nohtes ma ne ne axa. for þon ƿit habbað oferhleoðred ꝥ gemære uncres leohtes. ac to fas'iacen. ⁊ ƿorre þæm cyninge. eft gehƿorf þu. ⁊ for ðy þa ƿeopon mine geferan. for þon ic sƿa lytle hƿile lyfigan moste. ac þa forbead hit se biscеop ꝥ hi ne ƿeopon.

Folio 128.

þy læs þa halgan treoƿ þurh heora ƿ[op] ⁊ tearas abulgen. Ond ne geherde ða ondsƿare þara treoƿa ma manna þonne þa mine getreoƿestan freond. Ond hit nænig mon utcyþan ne most[e] þy læs þa elreordegan kyningas ðe ic ær mid.nede to hyrsumnesse gedyde ꝥ hie on ꝥ fægon ꝥ ic sƿa lytle hƿile lifgean moste. Ne hit eac ænig mon þære ferde ðon ma ūt maran moste þy læs hie for ðon ormode ƿæron. ⁊ þy sænran mines ƿillan ⁊ ƿeorðmyndo. ðæs hie mid mec to fromscipe geferan sceoldon. Ond me næs se hræðlica ende mines lifes sƿa miclum ƿeorce sƿa me ƿæs ꝥ ic læs mærðo gefremed hæfde þonne min ƿilla ƿære. ðas þing ic ƿrite to þon min se leofa magister ꝥ þu ærest gefeo in þæm fromscipe mines lifes. ⁊ eac blissige in þæm ƿeorðmyndum. Ond eac

Folio 128. verso.

[ꝥ]te ecelice min gemynd stonde.
[ic] leonige oðrum eorðcyningum to
[b]ysne ðæt hie ƿiten þy gearƿor ꝥ
[min] þrym ⁊ min ƿeorðmynd maran
[ƿ]æron. þonne ealra oþra kyninga
[þ]e in middangearde æfre ƿæron.
[F]init.

DE REBUS IN ORIENTE MIRABILIBUS.

MS. Cott. Vitellius, A. XV.
MS. Cott. Tiberius, B. V.

I. Seo landbuend on fruman from antimolima þam landum. þær landes is on rime þæs læssan milgetæles. þe stadia hatte fif hund. ⁊ þæs miclan milgetæles þe leuua hatte þreo hund ⁊ eahta ⁊ syxtig. On þam ealande byð micel mænigeo sceapa ⁊ þanon is tō babilonia þæs læssan milgetæles stadia hundteontig ⁊ eahta ⁊ sixtig. ⁊ þæs miclan milgetæles þe leuua hatte fiftyne ⁊ hundteontig.

II. Seo landbunes is sƿiðost cypemonnum geseted. þær beoð ƿeðeras acennede on oxna micelnesse. þa buað oð meda burh þære burge noma is archemedon. sio is mæst to babilonia byrig. þanon is to babiloniam þæs læssan milgetæles stadia .ccc. ⁊ þæs maran þe leuua hatte .cc. from archemedon þær syndon þa micclan mærða ꝥ syndan ða geƿeorc þe se micla macedonisca alexander het geƿyrcean. ꝥ lond is on lenge ⁊ on bræde ðæs læssan milgetæles ðe stadia hatte .cc. ⁊ þæs miclan þe leuua hatte .c.xxxiii ⁊ an half mil.

III. Sum stoƿ is mon ferð to þære readan sǣ seo is gehaten lentibelsinea on þan beoð henna akende gelice þam þe

mid us beoð reades hiƿes· ⁊ gýf hi hƿýlc man niman ƿile oððe hýra æthrineð þonne forbærnað hī sona eall his līc· ꝥ sýndon ungefrægelicu lýblac·

IV. Eac sƿa ðær beoð ƿildeor kennede· þa deor þonne hý manneſ ſtefne gehýrað þonne raðe hi fleoð· þa deor habbað eahta fet· ⁊ ƿælkýrian eagan· ⁊ tƿa heafda· gif hi hƿýlc man gefon ƿille þonne geƿræðað hý sona grimlice ongen ꝥ sýndon ungefregelicu deor·

V. Hascellentia hatte ꝥ land· þonne mon to babilonia færð ꝥ is þonne ðæs læssan milgetæles þe stadia hatte .ix. mila lang ⁊ brad ꝥ bueð oð meda rice ꝥ land is eallum godum gefýlled·

VI. Þeos stoƿ næddran hafað· þa næddran habbað tƿa heafda þæra eagan scinað nihtes sƿa leohte sƿa blæcern·

VII. On sumon lande assan býð akende þa habbað sƿa micle hornas sƿa oxan þa sýndon on ðam mæstan ƿæstene ꝥ is on þa suð healfe fram babilonia· þa buað to þære readan sǣ for þæra næddrena mænigeo þe in ðam stoƿum beoð· þa hatton corsīas· þa habbað sƿa micle hornas sƿa ƿeðeras· gif hý hƿilcne monn sleað oþþe æthrineð þonne sƿýlt he sona· On þam londum bið piporeſ genihtsumnýs þone pipor þa næddran healdaþ on heora geornfulnýsse· Đone pipor mon sƿa nimeð ꝥ mon þa stoƿe mid fýre onæleð ⁊ þonne þa næddran of dune on eorðan ꝥ hi fleoð· forþan se pipor býð sƿeart· fram babilonia oð persiam þa burh þær se pipor ƿeaxeð is þæs læssan milgetæles þe stadia hatte eahta hund mila· of þam is geteald þæs miclan milgetæles þe leuua hatte sýx hund ⁊ . iii . ⁊ . xx . ⁊ . i healf mil· Seo stoƿ is unƿæstmberendlicu for þæra næddrena mænigeo·

VIII. Eac sƿýlce þær beoð cende healfhundingas þa sýndon hatene conopoenas· hý habbað horses manan ⁊ eoferes tucxas ⁊ hunda heafda ⁊ heora oruð bið sƿýlce fýres lig· þas land beoð neah þæm burgum þe beoð eallum ƿoruldƿelum gefýlled ꝥ is on þa suð healfe egiptna landes·

IX. On sumon lande beoð men akende þa beoð on lenge syx fotmæla lange. hi habbað beardas oþ cneow side ⁊ feax oð helan. homodubii hy syndon hatene ꝥ beoð twimen ⁊ be hreawum fixum hy libbað ⁊ þa etaþ.

X. Capi hatte seo eã in þære ylcan stowe þe is haten gorgoneus. ꝥ is wælkyrging þær beoð akende æmættan swa micle swa hundas hy habbaþ fet swylce græshoppan. hy syndon reades hiwes ⁊ blaces. þa æmettan delfað gold up of eorþan fram foran nihte oð ða fiftan tid dæges. þa men þe to ðam dyrstige beoð ꝥ hi þæt gold nimen þonne lædað hy mid him olfenda myran mid hyra folan ⁊ steodan. þa folan hy gesælað ær hy ofer þa ea faran. ꝥ gold hi gefætað on þa myran ⁊ hy sylfe onsittað ⁊ þa steodan þær forlætað. þonne þa æmettan hy onfindað ⁊ þa hwile þe þa æmettan ymbe ða steodan abisgode beoð. þonne þa men mid þam myran ⁊ mid þam golde ofer þa ea farað hi beoð swa hrædlice ofer þære ea þæt men wenað þæt hy fleogon.

XI. Betwih þyssum twam ean is londbunes. locotheo hatte ꝥ is betwih nile ⁊ brixonte geseted. seo nil is ealdor fallicra ea. ⁊ heo flopeð of egiptna lande. ⁊ hi nemnað þa eã archoboleta ꝥ is haten ꝥ miccle wæter. on þyssum stowum beoð akende þa miclan mænigeo olfenda.

XII. Ðær beoð akende men ða beoð fiftyne fota lange. ⁊ hy habbað hwit lic ⁊ twa neb on anum heafde bið ꝥ cneo swyðe read ⁊ lange nosu ⁊ sweart feax. þonne hy kennan willað þonne farað hi on scipum to indeum. ⁊ þær hyra gecynda on weorold bringaþ.

XIII. Liconia in gallia hatte þæt land þær beoð men acende þreosellicer hiwes þara hæfda beoð gemona swa leona hæfdo. ⁊ hi beoð twentiges fota lange ⁊ hy habbað micelne muð swa fann gyf hi hwylcne man on þam landum ongitað oððe geseoþ oððe him hwilc mon folligende bið. þonne feorriað hĩ ⁊ fleoð ⁊ blode hi swætað. þas beoð men gewenede.

XIV. Begeondan brixonte þære ea east þanon beoð men

acende lange ⁊ micle þa habbað fet ⁊ sceancan twelf fota lange siðan mid breostum seofon fota lange. hi beoð sweartes hiwes ⁊ hi syndon hostes nemde. Cuþlice swa hwylcne man swa hy gefoð þonne fretað hi hine.

XV. Ðonne syndon on brixonte wildeor þa hatton lertices hy habbað eoseles earan ⁊ sceapes wulle ⁊ fugeles fet.

XVI. Þonne syndon oþere ealond suð fram brixonte on þam beoð men akende buton heafdum þa habbað on hyra breostum heora eagan ⁊ muð hi syndon eahta fota lange ⁊ eahta fota brade.

XVII. Þær beoð dracan kende þa beoð on lenge hund-teontiges fotmæla ⁊ fiftiges lange. ⁊ beoð greate swa stænene sweras micle. for þara dracena micelnesse nænig man naht eaðelice on þ land gefaran mæg.

XVIII. Fram þisse stope is oðer rice on þa suð healfe þæs garsecges. þ is geteald þæs læssan milgetæles þe stadia hatte .ccc. ⁊ þreo twentig ⁊ þæs miclan þe leuua hatte .cc . l . ii ⁊ an mil. ⁊ þær beoð kende homodubii þ beoð twilice hī beoð oð ðene nafolan on menniscum gesceape ⁊ syþþan on eoseles gelicnesse ⁊ hy habbað longe sceancan swa fugelas ⁊ liþelice stefne. Gif hy hwilcne mon on þam landum ongytað oððe geseoð þonne feorriað hi ⁊ fleoð.

XIX. Þonne is oþer stop elreord[i]ge men beoð on. ⁊ þa habbað cyningas under him þæra is geteald .cx. þ syndon þa wyrrstan men ⁊ elreordigestan. þær syndon twegen seaþas. oþer is sunnan ⁊ oþer monan. se þe sunnan is se bið dæges hāt ⁊ nihtes ceald ⁊ se þe monan is se bið nihtes hāt ⁊ dæges ceald. heora wide is .cc. mila þæs læssan milgetales þe stadia hatte ⁊ þæs maran þe leuua hatte cxxxiii ⁊ an healf mil.

XX. On þisse stope beoð treowcynn. þa beoð laurbeame ⁊ eletreowum gelice. Of þam treowum balzamum se deor-weorðesta ele bið eall kenned. seo stop is þæs læssan milgeteles þe stadia hatte .cli. ⁊ þæs maran þe leuua .li.

XXI. Ðonne is sum ealand on ðære readan sǣ þær is

moncẏnn ꝥ is mid us donestre genemned. þa sẏndon gefeaxene swa frihteras. fram ðan heafde oð ðone nafelan. ⁊ se oðer dæl bẏð mannes lice gelic ⁊ hi cunnon eall mennisc gereord þonne hi fremdes kẏnnes mann geseoð þonne næmnað hi hine ⁊ his magas cuðra manna naman ⁊ mid leaslicum ƿordum hine besƿicað ⁊ hine onfoð ⁊ þænne æfter þan hi hine fretað ealne butan his heafde ⁊ þonne sittað ⁊ ƿepað ofer ðam heafde.

XXII. Ðanan is east ðær beoð men akenned þa beoð aƿæstme fiftẏne fota lange ⁊ on bræde tẏn fotmæla hi habbað micle heafda ⁊ earan sƿa fann oþer eare hi him on niht underbrædað ⁊ mid oðran hi ƿreoð him beoð þa earan sƿiðe leohte ⁊ hi beoð an lichoman sƿa hƿite sƿa meolc ⁊ gif hi hƿẏlcne mann on ðam landum geseoð þonne nimað hi heora earan on hand ⁊ feor ꝥte hi fleoð sƿa hrædlice sƿa is ƿen ꝥte hi fleogen.

XXIII. Ðonne is sum ealand in ðam beoð men akend þara eagan scinað sƿa leohte sƿa is an micel blacern on ǽle on þẏstre nihte.

XXIV. Ðonne is sum ealand ꝥ is ðær læssan milgetæles ðe stadia hatte on lenge ⁊ on bræde ccc. ⁊ lx. ⁊ þæs miclan ðe leuua hatte .xc. þær ƿæs timbred on beles dagum þæs cinges ⁊ iobes templ of isernum geƿeorcum ⁊ of ærenum geƿorht. ⁊ on ðære ẏlcan stoƿe is east ðanon eac oþer templ sunnan halig to þam is sum geþungen ⁊ gedefe sacerd togesett ⁊ he ða hofa gehealdeð ⁊ begẏmeþ.

XXV. Ðonne is gẏlden ƿingeard æt sunnan upgange se hafað berian hundteontiges fotmæla lange ⁊ fiftiges on ðam bergean beoð cende sƿẏlce meregrota oððe gẏmmas.

XXVI. Ðonne is oðer rice on babilonia landum þær is seo mæste dun betƿeoh media dune ⁊ armenia. Seo is ealra duna mæst ⁊ higest þær sẏndon gedefelice menn þa habbað him to kẏnedome ⁊ to anƿealde þa readan sǽ þær beoð kende þa deorƿorðan gimmas.

XXVII. Ymb þa stowe beoð wif ða habbað beardas swa side oð heora breost ⁊ horses hýda hi habbað him to hrægle gedōn þa sýndan huntigýstran swiðe genemde ⁊ fore hundum tigras ⁊ leopardos ꝥ hi fedað ꝥ sýndan þa kenestan deor ⁊ ealra ðæra wildeora kýnn þæra þe on ðære dune akende beoð ꝥ hi gehuntigað.

XXVIII. Ðonne sindon oðre wīf ða habbað eoferes tucxas ⁊ feax oð helan side ⁊ on lendenum oxan tægl. þa wīf sýndon ðreotýne fota lange ⁊ heora lic bið on marmorstanes hwitnýsse. ⁊ hi habbað olfenda fēt ⁊ eoferes teð for heora mýcelnýsse hie gefelde wurdon fram ðam miclan macedonis-can alexandre þa he hi lifiende gefon ne mihte þa acwealde he hi for ðam hī sýndon æwisce on lichoman ⁊ unweorðe.

XXIX. Be ðam garsecge is wildeora cýnn. þa hattan catīni þa sýndon freaplitige deor. ⁊ þær sýndon menn. ða be hreawan flæsce ⁊ be hunige lifigeað.

XXX. On þam wýnstran dæle þæs rices þe ða deor on beoþ catinos ⁊ þær beoð eastliðende menn cýningas þa hab-bað under him mænigfęalde leodhatan. heora land gemære buað neah þam garsecge ⁊ þanan fram þam wýnstran dæle sýndan manege cýningas.

XXXI. Ðis mannkýnn lifað fela geara ⁊ hi sýndon fremfulle menn. ⁊ gýf hwýlc mann to him cýmeð þonne gýfað hi him wif ær hi hine on weg lætan. Se macedonisca alexander þa ða he him to com þa wæs he wundriende hýra mennisc-nýsse ne wolde he hi cwellan ne him nawiht laðes don.

XXXII. Ðonne sýndon treowcýnn of ðam þa deorweorðstan stanas beoð acende ⁊ þanon ꝥte hi growað.

XXXIII. Ðær mannkýnn is sýndan sweartes hiwes on ansýne þa man hateð silhearwan.

XXXIV. Ðonne is sum land wingeardas weaxat on swiðast þær bið rest of elpenda bane geworht seo is on lenge þreo hund fotmæla lang ⁊ sýxa.

XXXV. Ðonne is sum dun aðamans hatte on ðære dune

bið ꝥ fugelcẏnn þe grifus hatte þa fugelas habbað feower fet ⁊ hrẏðeres tægl ⁊ earnes heafod. On þære ẏlcan stowe bẏð oðer fugelcẏnn fenix hatte þa habbað cambas on heafde sƿa paƿan ⁊ hẏra nest ꝥte hi ƿẏrcað of ðam deorƿeorðestan ƿẏrtgemangum þe man cinnamomum hateð ⁊ of his æðme æfter þusend gearum he fẏr onæleð ⁊ þonne geong upp of þam ẏselum eft ariseþ. [*Lege* fæðme.]

XXXVI. Ðonne is oðer dun þær sẏndon sƿearte menn ⁊ nænig oðer mann to ðam mannum geferan mæg for ðam þe seo dun bẏð eall bẏrnende.

PASSIO SCÆ MARGARETÆ VIRGINIS.

MS. Cott. Tiberius, A. III. fol. 71. b. lin. 5.

EFTER ÞÆRE ÐROƿUNGE ⁊ þære ærıste. ⁊ þære ƿuldorfæstan upastignesse [6] ures drihtnes. hælendes cristes. to god fæder ealmihtigum sƿiþe [7] maniga martẏres þroƿiende. ⁊ þurh þa þroƿunge to ece reste [8] becoman. mid þære halgan teclan ⁊ susannan. ⁊ sƿiþe manega eac [9] þurh deofles lare be-sƿicane ƿæran. ꝥ hi beeode dumbe ⁊ deafe deofolgeld. mannes hand geƿeorc. þe naþor ne heom. ne him sẏlfum to nanre [11] freme beon ne mihton. Ic þa þeotimus þurh godes gẏfe. hƿæt hƿugo [12] on bocum geleornode. ⁊ geornfullice smeade. ⁊ sohte ẏmb cristes geleafan. [13] ⁊ ne fand ic næfre on bocum ꝥ ænig man mihte to ece reste becuman [14] butan he on þa hal-gan þrẏnẏsse riht gelẏfde. ꝥ is fæder. ⁊ sunu. ⁊ se halga [15] gast. ⁊ ꝥ se sunu onfeng mennisc hiƿ. ⁊ geþroƿade sƿa sƿa hit her butan [16] cƿẏþ. Blinde he onlihte. deafum he sealde ge-hernẏsse. ⁊ deade he aƿæhte [17] to life. ⁊ ealle þa þe on hine trẏƿlice gelæfþ he gehærþ. Ic þa Ðeotimus, [18] ƿilnode georne to ƿitanne hu seo eadega.. Margareta ƿiþ þone deofol [19] gefæht. ⁊ hine oferspiþde. ⁊ ece ƿuldor beh. æt gode

onfenge. Geheraþ [20] nu ealle ⁊ ongýtaþ hu se eadega margareta. geþrowade for godes naman. [21] ⁊ þurh ꝥ gesƿenc to ece reste becom mid þære halgan teclan ⁊ susannan. [22] Seo eadiga margareta ƿæs. Đeodosius dohter. se ƿæs þære hæþenre hehfæder. deofolgeld he ƿurþode. ⁊ fædde his dohter. se ƿæs mid halgum [24] gaste gefýlled. ⁊ þurh fulpiht heo ƿæs geedniƿod. heo ƿæs geseald hire [25] fostor moder to fædenne. nih antiochia ðære ceastre. ⁊ sýþþan hire [26] agen modor forþgefaren ƿæs. se fostor modor hi miccle sƿýþor [27] lufode þonne heo ær dýde. heo ƿæs hire fæder sƿiþe laþ. ⁊ gode sƿýþe [28] leof. ⁊ mid þam þe heo ƿæs xv ƿintra eald. heo lustfullode on hire [29] fostor moder huse. heo gehýrde martýra geflitu. for þon þe mænig [30] blod ƿæs agoten on þam tidum on eorþan. for ures drýhtnes naman [31] hælendes cristes. ⁊ heo ƿæs mid halgan gaste gefýld. ⁊ hýre mægþhad [32] gode oðfæste. Sume dæge þa mid þý þe heo geheold hýre fostor modor [33] sceap. mid oþrum fæmnum. hire hefdgemacum. Đa ferde Olibrius se [34] gerefa fram asia. to antiochia þære ceastre. þa geseh he þa eadegan (*fol.* 72) margaretan be þam ƿege sittan. ⁊ hrædolice he hire gýrnde. ⁊ cƿæþ [2] to his þegnum. Gongaþ ofostlice. ⁊ geneomaþ þa fæmnan. ⁊ axsiaþ [3] gif heo biþ freo ꝥ ic hire onfo me to ƿife. ⁊ gif heo þeoƿ biþ ic sylle fih [4] for hire. ⁊ heo býþ me for cýfese. ⁊ hýre biþ ƿeol on minum huse. þa cempan [5] þa eodan ⁊ hi genoman. Seo eadega margareta þa ongan criste [6] clýpian ⁊ þus cƿæþ. Gemilsa me drýhten ⁊ ne læt þu mine saplę mid arleasum. Ac gedo me blissian. ⁊ þe sýmble herian. ⁊ ne læt þu næfre mine [8] saple ne min lichoma. ƿýrþan besmitan. Ac gesend me to minra sƿiþran [9] healfe ⁊ to þære ƿinstran sibbe englas to ontýnenne mine sefan. ⁊ to ⁊spariende mid býlde þýssum arleasum. ⁊ þissum unrihtum cƿýllerian. Ic eom [11] nu drihten sƿa sƿa nýtenu on middan feolde. ⁊ sƿa sƿa spærƿe on nette. [12] ⁊ sƿa sƿa fisc on hoce. Gefýlst me min drihten. ⁊ geheald me. ⁊ [13] ne forlæt me on

arleasra handa. Ða cempan þa coman to þam gerefan. 7 cwædon. hlaford ne miht þu hi onfon. for þon to gode heo [15] gebiddaþ. se þe wæs ahangan fram iudeum. Olibrius se gerefa hi het [16] to him gelædon. 7 hire to cwæþ. of hwylcum cynne eart þu. saga me eart [17] þu frig oððe þeow. Se eadega margareta him to cwæþ. ic eom frig. [18] Se gerefa hire to cwæþ hwylces geleafan eart þu oþþe hwæt is þin [19] nama. heo andswarode 7 cwæþ. in drihtne ic eom gecigeð. Se gerefa [20] hire to cwæþ. hwylcne god begæst þu. Se halga margareta him to cwæþ. [21] ic gebidde on ealmihtigne god. 7 on his sunu hælend crist. se þe minne [22] mægþhad unbesmiten geheold. oþ þysne 7weardan dæg. Se gerefa hire [23] to cwæþ. clypest þu on þone crist þe mine fæderas ahengon. Seo halga [24] margareta him to cwæþ. þine fæderas crist ahengon. 7 þy hi forwurdon. Ac he þurh wunaþ on ecnysse. 7 his rice is a butan ende. Se gerefa [26] wæs þa swiþe yrre. 7 het þa halgan margaretan on karcerne betynan [27] oþ ꝥ he geþohte hu he hire mægþhad forswilde. Se gerefa hire to cw̄. [28] gif þu ne gebiddest þe on min god min sword sceal fandian þin lichaman [29] 7 ealle þine ban ic tobrysige. Gif þu me gehyrest 7 on minne god gelæfst [30] æt foran eallum þissum folce ic þe to cweþe. ꝥ ic þe onfo me to wife 7 þe [31] byþ swa wel swa me is. Margareta him to cwæþ. for þon ic sylle minne [32] lichoman in tintrego. ꝥ min sawle mid soþfæstum sawlum gereste. Se gerefa hi het þa ahon. 7 mid smalum gyrdum swingan. Se halga marga[34]reta beseah up to heofonum. 7 cw̄. on þe drihten ic gelæfæ. ꝥ ic ne si [35] gescend. loce on me. 7 gemiltsa me of arleasra honda. 7 of honda þysses [1] cwyllewas þy læs min heorte her on ege sy. Send me hælo. ꝥ syn leohte [2] mine witu. 7 ꝥ min sar me cyme to gefean. 7 mid þy þe heo þus [3] gebæd. þa cwelleras swungon hire merwen lichaman. ꝥ blod fleow [4] on eorþan swa swa wæter deþ of þam clænestan wyllspringe. Se gerefa [5] hire to cwæþ eala margareta gelæf on me. 7 þe byþ wel ofer oþre [6] wif. 7 ealle þa

fæmnan þe wær stoden weopen bitterlice for þæm[7] blode. ⁊ cwædon. eala margareta soþlice we sariaþ ealle. for þon þe[8] we seoþ hnacod þinne lichaman beon cwylmed. þes gerefa is swiþe[9] hatheort. ⁊ he we wile forleosan. ⁊ þin gemynd of eorðan adiligan[10] gelæf on hine. ⁊ þu leofast. Se halga margareta him to cwæþ. eala[11] ge yfelan þehteras. gangaþ ge wif to eowrum husum. ⁊ ge weras to eowrum[12] weorcum. god me is fultumiende. for þon nelle ic eow gehêran. ne ic[13] næfre me ne gebidde on eower god. se þe is dumb ⁊ deaf. Ac geleafaþ[14] on min god. se þe is strang on mægenne. ⁊ hrædlice he gehyrþ þa þe[15] on hine gelæfaþ. ⁊ heo cwæþ. to þam gerefan. eala þu ungeþungena hund [⁊ þu ungefylledlican dracan mannes ofen.] min god me[17] is fultumiend. ⁊ þeah þu min lichama geweald hæbbe crist generèþ[18] min sawle of þinre þare egeslican honda. Seo halga margareta besæh to heofonum ⁊ cwæð. gestrangie me lifes gast. ꝥ min gebed[20] þurh heofonum gefare. ⁊ þæt hit astige æt foran þin gesihþe.[21] ⁊ gesend me þinne þone halgan gast fram heofonum se cyme[22] to fultum ꝥ ic gehealde ungewæmd minne mægþhad. ⁊ þæt ic geseo[23] mine wiþerweardan se þe wiþ me gefihtaþ synna to ansyna. ⁊ ꝥ sy byren[24] ⁊ blæda eallum fæmnum þe on þe geleuat. for þon þin nama is[25] gebletsod on weorulde. þa cæmpan þa eodon ⁊ cwylmdon hire lichaman. Đa bewrah se arleasa gerefa his ansyna mid his hacelan[27] for þon þe he ne mihte on hire locian. for þæm blode. ⁊ cw̄. to þære[28] fæmnan. for hwon ne gehyrsumast þu min word. ne þu ne þin sylf[29] mildsigende. efne þin lichoma is cwylmd. for minum þam egeslican[30] dome. gewafa me. ⁊ gebid þe on min god. þy læs þu deaþe swiltast[31] gif þu me ne gehyrast. min sweord sceal wealdan þin lhoman.[32] Gif þu me gehyræst æt foran eallum þissum folce. ic þe to[33] cweþe. ꝥ ic þe onfo me to wife. Se halga margareta him to cwæþ. eala.[34] þu unsnotra. for þon ic sylle mine lichaman in tintrego. ꝥ min[35] sawul sy gesygefæst on heofonum. Se gerefa hie het on þystrum car-

cerne (*folio* 73) betẏnan. ⁊ mid þam þe heo eode þær in. hio gebletsode eall inre lichaman mid cristes rode tacne. ⁊ ongan hire handan ⁊ þus cweþan. Loce [3] on me ⁊ gemildsa me drihten. for þon þe ic ane beo. ⁊ min [4] fæder he me forlet. ne læt þu me min drihten. ac gemiltsa me [5] for þon þe ic ongete ꝥ þu bist dema cƿuca ⁊ deaþe. dem nu betƿux me ⁊ þẏssum deoflum. efne ic sarige on minum ƿitum. Ne ẏrsa þu [7] ƿiþ me min drihten. for þon þe þu ƿast ꝥ ic sẏlle min saƿle for þe. [8] þu eart gebletsod on ƿeorlde. Ic þa þeotimus hire ƿæs fædende mid [9] hlafe ⁊ mid ƿætre. ⁊ ic sæh þurh ehþẏrl eal hire gefliht þe heo hæfde [10] ƿið ða aƿleasan deofle. ⁊ ic ƿrat eall hire gebed. þa eode ut of [11] þæs karcernes hƿomme sƿiþe egeslic draca. missenlices hiƿes. his [12] loccas ⁊ his beard ƿæron gẏlden geþuht. ⁊ his teþ ƿæron sƿilc sƿa [13] asmiden isen. ⁊ his egan scinan sƿa seáragẏm. ⁊ ut æt his nosu eode [14] micel smocca ⁊ his tungla eþode ⁊ micel fulnesse he dẏde on þæm [15] karcernne ⁊ he hig þa aræƿde. ⁊ he hƿẏst-lode stranglic stemne. [16] Ða ƿæs geƿorden micel leoht on þæm þẏstran karcern of ðæm [17] fẏre þe ut eode of þæs dra-can muþe. Se halgæ fæmnæ ƿæs þa geƿorden sƿiþe fẏrht. ⁊ gebigde hire cneoƿu on eorþan. ⁊ aþenoda hire [19] honda on gebēde ⁊ þus cƿæþ. God adƿẏsc þæs miclan dracan mægen. [20] ⁊ gemildsa me þearfendra ⁊ earforþra ⁊ ne læt ðu me næfre forƿẏrðan. Ac gescẏld me ƿiþ þẏs ƿildeor. ⁊ mid þẏ þe heo þus bæd [22] se draca sette his muþ ofer þære halgan fæmnan heafod. ⁊ hire [23] forsƿealh. Ac cristes rode tacen þe seo halga margareta ƿorhte [24] dracan innoþe se hine toslat on tƿægen dælas. ⁊ se halgæ [25] fæmna eode ut of þæs dracan innoþe ungeƿæmmed. ⁊ on þære ilcan [26] tide gesæh heo on hire ƿẏnstran healfe ænne deofol sittend sƿilc [27] an sƿeartne man. ⁊ his honda to his cneoƿum gebundenne. ⁊ mid þẏ þe [28] heo þinne gesæh. heo gebæd to drihtene ⁊ þus cƿ̄. Ic þe herige ⁊ ƿuldrige [29] þu undeadlica kẏning. þu eart geleafan trẏmnẏsse. ⁊ ælcra snotra [30] fruma. ⁊ æghƿẏlcre strengþo

staþol. Nu ic geseo min geleafan[31] bloƿende. ⁊ min saƿle gefeonde. ⁊ þysne dracan acƿealdne licgean.[32] þancas ic þe secge þu halga. ⁊ þu undeadlica god. þu eart ealra[33] hælende hælend. si þin nama gebletsod on ƿeorulde. ⁊ mid þy[34] þe heo þus gebæd. se deofol up aras ⁊ genam þa halgan fæmnan[35] hond. ⁊ cƿ. ꝥ genihtsumaþ ꝥ þu dydest. Geƿit fram me for þon[1] þe ic geseo þe on forhæfdnesse þurh ƿunian. Ic sende to þe hrufum[2] min broþur on dracan gelicnesse. to þam ꝥ he þe forsƿulge. ⁊[3] þin mægþhad ⁊ þin ƿlite forlure. ⁊ þin gemynd of eorþan adylgan.[4] þu hine þonne mid cristes rode tacen acƿealdest. ⁊ nu þu ƿilt me[5] acƿyllan. Ac ic bidde þe for þin mægþhad ꝥ þu me ne gesƿinge.[6] Seo halga margareta gegrap þa deofol be þæm locce. ⁊ hine on[7] eorþan aƿearp. ⁊ his sƿyþran ege ut astang ⁊ ealle his ban heo[8] to brysde. ⁊ sette hire sƿiþran fott ofer his sƿyre. ⁊ him to cƿæþ. Geƿit fram minum mægþhade. crist me is fultumiend. for þon his nama is scinend on ƿeorulde. ⁊ mid þy þe heo þus cƿæþ. þær scan sƿiþe[11] micel leoht on þæm þystran quarterne. ⁊ cristes rode ƿæs geseƿen fram[12] eorþan up oþ heofen. ⁊ an hƿit culfre stod ofer þære rode ⁊ heo[13] spræc ⁊ þus cƿæþ. Secg me margareta þu þe þurh mægþhad gyrndest þære eacan rice. ⁊ for þon hit biþ þe geseald mid abrahame[15] ⁊ mid Isaac ⁊ iacob. Eadig eart þu þe þone feond ofersƿiþdest.[16] seo halga margareta þa cƿæþ. ƿuldor þe sy crist. þu þe ane dest mænig ƿuldor. Ic þe ƿuldrige ⁊ herige for þon þu eart halig ⁊ micel[18] on eallum þingum. þu þe gemedomast gecyþ þonne þinre þeoƿen ꝥ þu[19] eart ane hiht ealra lifendra on þe. Seo culfræ þa ƿæs eft sprecende[20] ⁊ cƿæþ. Margareta. axie þone þe þu hæfst under þinum fotum be[21] his dædum. ⁊ he cyþ þe eall his ƿeorc ⁊ mid þy þe þu hine hæfst[22] ofersƿiþd þu cymst to me. Seo halga margareta þa cƿæþ to þæm deofle hƿæt is þin nama. þu unclæne gast. se deofol hire to cƿæþ þu[24] cristes þeoƿ. ahef þin fot of min sƿira. ꝥ ic mine ban lihƿan[25] gereste. ⁊

ic þe sæcge ealle mine dæda. Seo halga fæmne þa ahof [26] hire fot of his sƿire. ꝥ deofol þa cƿæþ an ongan. Manegra soþfæstra manna ic genam ⁊ ic gefæht ƿiþ him ⁊ ne mihte me nan [28] oferswiþan. ac þu min ege ut astunge. ⁊ ealle mine ban to brisdest ⁊ min broþor acƿealdest. Nu ic geseo crist ƿunian on þe. ⁊ [30] þu berst ealle soþfæsnesse. Ic heom ableonde hera sefan. ⁊ ic hi [31] gedyde ofergeotan þa heofenlican snyttro. ⁊ mid þy þe hy on [32] slæpe ƿæron. ic com ofer hi ⁊ þa þe ic ne mihte of þam bedde [33] adon. ic hi dyde on þæm sylfan slæpe syngian. Nu þonne fram [34] anre gingre fæmnan ic eom oferswiþd. hƿæt do ic nu for [35] þon þe ealle mine ƿæpne synt tobrecenne. ⁊ me ealra swiþast (*folio* 74) gedræfþ ꝥ þin fæder ⁊ þin modor mine ƿæron. ⁊ þu ane ƿiþ me ⁊ ƿið eall [2] hire cneorise cristes gefylgendum þurh þone deofla mægen eall to nahte [3] gebiþ. Se halga fæmne him to cƿæþ. saga me þin cynn. ⁊ hƿa þe cende. [4] deofol hire to cƿæþ. Sæcg me margareta hƿanon is þin lif. ⁊ þin lichama. ⁊ hƿanon is þin saƿul. ⁊ þin geleafa. oþþe hu ƿæs crist ƿuniend [6] on þe. Sagæ me þis. þonne secge ic þe ealle mine dæde. Se halga fæmne [7] him ansƿarode ⁊ cƿæþ. Nys me aliefed ꝥ ic þe to secga. for þon þu ne eart [8] ƿyrþe mine stefne to gehyrenne. Godes bebodu ic ƿille gehyran. ⁊ ꝥ gecyþan [9] ⁊ þu deofol adumbe nu. for þon þe ic nelle nan ƿord ma of þinum [10] muþe gehyran. ⁊ hrædlice se eorþe forsƿalg þone deofol. grimlice.

[11] Ða on oþran dæge gehet se gerefa þa halgan fæmnan to him gelædan. ⁊ mid þy þe heo ƿæs ut agangende. heo gebletsode eall hira [13] lichoma mid cristes rode tacen. Se gerefa hire to cƿæþ. eala margareta gelæf on me. ⁊ gebid þe to minum gode. Se halga margareta [15] him to cƿæþ. soþlice þe gedafenaþ on min god to gebiddanne. Se gerefa ƿearþ þa sƿyþe yrre. ⁊ het hi ahon ⁊ mid kandelum byrnan. [17] ⁊ syþþan dydan þa nyxtan sƿa heom beboden ƿæs. Se halga margareta [18] þa cigde ⁊ cƿæþ. Nelle ic næfre me gebiddan on eoƿerne god. se þe is [19] dumb. ⁊ deaf. Ne magon ge ofer-

swyþan clæne fæmnan. crist sylf ge[20] gebletsode min lichaman ⁊ min sawule he fylleþ wuldres beh. Se arleasa gerefa het þider bringen mycel leaden fæt. ⁊ het hit mid [22] wætere afyllan. ⁊ dyde hit ælen swyþe hat. ⁊ het bindan fet ⁊ honda [23] þare halgan fæmnan. ⁊ þær ondon. Ða cwylras dyden swa heom be[24] boden wæs. Se eadega margareta locade on heofonum. ⁊ cwæþ. Drihten god ealmihtig þu þe eardest on heofonum. geunne me þ þis wæter sy me to hælo. ⁊ to lihtnesse. ⁊ to fulwihtes bæþ. una springende[27] þ hit me aþwea to þam eacan life. ⁊ awyrp me fram ealle mine synne[28] ⁊ gehæl me on þinum wuldre. for þon þe þu eart gebletsod on weorulde. [29] ⁊ mid þy þe þ gebed wæs gefyld swa wearþ þær micel eorþhrærnesse[30] geworden. ⁊ on þære ylcan tid. com culfre of heofonum hæbbende[31] beh on muþe. ⁊ raþe wæron alysde. fet. ⁊ honda þære halgan fæmnan. ⁊ heo eode up of þæm wætere god herigende ⁊ wuldrigende. [33] ⁊ þus cwæþ. wuldor ic þe secge drihten god hælend crist. for þon þe[34] þe þu me onlihtest ⁊ wuldradest. ⁊ þu me wære mildsiend þinre þeowene þu eart bletsod on weorlde. ⁊ mid þy þe heo cwæþ. AMEN.

[1] Stefn wæs geworden of heofonum þus cweþende. Cum margareta. to heofonum. Eadig eart þu þe mægþhad gyrndest. þurh þon þingum þu[3] eart eadig on ecnesse. ⁊ on þære ilcan tid gelæfde þæs folces . xv . þusenda manna butan wif ⁊ cild. Olibrius se gerefa het acwyllan ealle þa[5] þæ on crist gelæfdon. ⁊ hi wæron acwealde on limes feold butan ærmeniga þære ceastre. ⁊ æfter heom he het acwyllan þa eadegan [7] margaretan ⁊ mid swurde ofslean. Ða cwyllras læddon hi þa butan þara ceastre wealþas. ⁊ þa an of heom cwæþ. Þis nama wæs[9] malchus gehaten. Aþene þin sweora ⁊ onfoh min swurd. ⁊ gemildsa[10] me for þon þe ic her geseo crist standand mid his englum. Margareta þa cwæþ. Ic bidde þe broþor gif þu her crist geseost. are me oþ þ[12] ic me gebidde to him ⁊ min gast oþfæste. Se cwyllere hyre to cwæþ. bid[13] swa

hwæt swa þu wille. Se eadega margareta þa ongan biddan ⁊ þus [14] cweþan. God þu þe heofen mid honda gemettest. ⁊ eorþan on þinre [15] fyst betyndest. gehere mine bena. ꝥ swa hwilc man swa writeþ mine [16] þrowunga. oþþe hi gehereþ ræden of þære tide syn adylgade hira [17] synna oþþe gif hwilc man leoht deþ on minum cirican of his gewinne. be swa hwylcne gylte swa he bidde forgifenesse. ne si him [19] se synna geteold. Ic bidde þe drihten. ꝥ gif hwilc mon si gemeted [20] on þinum þam eges-lican dome. ⁊ he si gemindig minum naman. ⁊ þines. ge-freolsa hine drihten of tintrego. Get ic þe bidde drihten [22] ꝥ se þe rædeþ boc mines martirhades. oþþe on his huse hæbbe. sy [23] his synna alætnesse for þon þe we syndon flæsc ⁊ blod. æfre syngiende. ⁊ næfre ablinnende. Get ic þe bidde ꝥ se þe cyrcan timbrige on [25] minum naman. ⁊ þær awrite min þrowung. oþþe of his gewinne gebicge. send on hine drihten þone halgan gast. ⁊ þær boc sy mines martyrhades. ne sy þær geboren blind cild ne healt. ne [28] dumb. ne deaf. ne fram unclænum gaste gespenct. Ac sy þær sib [29] ⁊ lufu ⁊ soþfæstnesse gast. ⁊ se þe þær biddeþ his synna forgifnesse [30] gecyþ him drihten. Ða wæs stefn geworden of heofonum mid [31] þunre. ⁊ culfre com berende rode. ⁊ cwæþ. Aris margareta eadig [32] wæs se innoþ se þe þe gebær for þon þe gemano ealle þingc [33] on þinum gebed. Ðurh engla mægen ic þe swerige ꝥ swa hwæt swa [34] þu bæde eall hit biþ gehered. æt foran godes gesyhþe. ⁊ swa [35] hwæt swa þu wære gemyndig ꝥ forgifeþ þe god. God geswættet (*folio* 75) on þinum cyr-can þreo hund engla to þon ꝥ hi onfoþ ælc þæra [2] manna bena þe to drihten clypaþ on þinum naman hira synna [3] synt adylgode. Nu git ic cyþe þe ꝥ englas cumaþ ongean þe. ⁊ neamaþ þin heafod ⁊ lædaþ hit on neorxna wonge. ⁊ þin lichama biþ [5] wurþful mid mannum. ꝥ swa hwa swa ahwineþ þin reliquias. of [6] þære tide fram swa hwylcre untrumnesse swa he hæfþ he biþ gehæld. ⁊ þær þin reliquias beoþ. oþþe boc þines martirhædes ne nealæcþ þær naþor ne yfel ne se un-

clæne gast. Ac þær biþ sib[9] ⁊ lufu. ⁊ soþfæstnesse. ⁊ blis. ⁊ gefean. ⁊ nænig on neorxna wonge mare[10] gemetod. mid meder ealra gesceppendes. nim þe þreo fæmnan. ⁊ se þe[11] þin naman of ealra heortan cigeþ mid tearum agotennesse. he biþ[12] gefreolsad frā eallū his synnum. Eadig þu eart ⁊ þa þe þurh þe gelæfað ⁊ se stow þær þu to gefundest. Cum hrædlice to þære stowe þe þe[14] is gegearwod. ⁊ sit on þa swiþran healfe þære eadegan teclan ⁊ susannan. Eadig þu eart þu þe mægþhad geheolde. Cum nu godes lamb ic[16] þin anbīde. Se halga margareta beseah on hire embhwyrft ⁊ to cwæþ[17] Ic eow bidde þurh naman ures drihtnes hælendes xp̄es. ꝥ he eow sylle[18] eorra synna forgyfnesse. ⁊ eow gedon rixian on heofona rice. þancas ic þe secge se þe me gewuldrade ⁊ gewurþade on soþfæstra noman.[20] Ic hine herige ⁊ bletsige se þe risaþ on worulde. ⁊ æfter ꝥ gebed[21] heo hire up ahrærde ⁊ cwæþ to þam cwyllere. Broþor genim þin[22] swurd ⁊ gecwille me for þon þe nu get ic oferswyþde þysne middangeard gedem ic þæt. ne ic ne acwylle halig godedes fæmne. God wæs[24] sprecende beforan me to þe. ne eam ic dyrstig ꝥ to donne. Se halga[25] margareta cwæþ to him. gif þu ꝥ ne dest næfst þu dæl mid me on[26] neorxna wonge. Se cwylra þa mid gefyrhto genam his swurd. ⁊[27] hire heafod of asloh. ⁊ gehwyrfde hine sylfne. ⁊ cwæþ. Drihten ne sette[28] þu me þis on synnæ ⁊ hine sylfne mid his swurd of astag ⁊ gefeol[29] to þære eadegan fæmnan swyþran healfe þider coman þa þusend[30] engla ofer þære halgan margaretan lichaman ⁊ gebletsodon hine.[31] Đa coman twelf englas ⁊ genaman hire heafod on hira fædmum[32] ⁊ hi sungon. ⁊ cwædon. Đu halga þu halga þu halga. drihten god[33] weoroda wuldor kyninc, fulle syndon heofonas ⁊ eorþan þines[34] wuldres. ⁊ þus singende hi hit gesætton on neorxna wonge. ⁊ ealle[35] þa þe wonnhæle wæron healtte. ⁊ blinde. dumbe. ⁊ deafe. ⁊ hi ge[1] gehrinon þære halgan fæmnan lichaman ealle hi wurdon gehælde.[2] ⁊ engla stefn wæs gehered ofer hire lichaman þus cweþende. Eadig[3]

eart þu ⁊ þa þe þurh þe gelæfeþ. for þon þe þu wunne reste a, oþ ende[4] mid halgum fæmnum. ⁊ ne be þu forhfull be þinum halgan lichaman[5] for þon þe he is forlætan on eorþan. to þon ꝥ swa hwylc mann swa[6] hrineþ þine reliquias oþþe þine ban. on þære tide sýn adilgode hira sýnna[7] ⁊ hira nama writan on lifes bocum. Ic þeotimus genam þa reliquias þære[8] halgan fæmnan. ⁊ hi gesætte on niwe scrin ꝥ ic sylf ær of stane ge-worhte. ⁊ mid swotum wyrtum gesweotte. ⁊ ic hit geheold on rumes siþ[10] wifes huse hire nama wæs sinclētica. Ic þeotimus wæs þe hire geþenode mid hlafe. ⁊ mid wætere ⁊ ic gesæh eall hire geflit þe heo hæfde[12] wiþ þone arleasan deoflā. ⁊ hire ge-bed ic awrat. ⁊ ic hit gesende to[13] eallum cristenum mannum. ⁊ se halga margareta gefylde hire þrowung[14] on iulius monþe. on þone þreo ⁊ twentegþan dæge. Ealle þa þe þis[15] gehýraþ on heortan wesaþ onbryrdad ⁊ þa þe drihten crist biddaþ[16] ⁊ on hire gelifaþ. ⁊ gemindoþ þære halgan margaretan. ꝥ he mid hira[17] benum us oþfæste on sihþe hælendes cristes. þam sý wuldor. ⁊ lof. ⁊ wurðmýnt. ⁊ þrým ⁊ anweald ⁊ micelnýs. on ealra worulda worulð. soþlice[19] a butan ænigum ende. Amen.

DE GENERATIONE HOMINVM.

MS. Cott. Tiberius, A. III. fol. 38. b.

Her onginð secgan ymbe mannes gecynde. hu he on his modor innoþe to men gewýrðeð. ærest þæs mannes brægen bið geworden on his moder innoþe. þonne bið ꝥ brægen utan mid reaman bewefen on þære sýxtan wucan. On oðrum mon e þa ædron beoð geworden. on lxv ⁊ þreo hundræd scýtran ⁊ lengran hi beoð todælede ⁊ ꝥ blod þonne floweð on þa fet ⁊ uppan þa handa. ⁊ he þonne býþ on limum to-dæled. ⁊ to somne geawað. On þam þriddum monþe (*fol.* 39) he biþ man butan sawle. On þam feorþan monþe he

bið on innum staþolfæst. On þam fiftan monþe he biþ cwica. ⁊ weaxeð. ⁊ seo modur hið witleas. ⁊ þonne þa ribb beoð geworden. þonne gelimpð þæræ manigfeald sar þonne þær býrþnes lic on hire innoþe scýpigende bið. On þam nþam sýxtan monþe he býþ gehýd. ⁊ ban beoð weaxende. On þam seofoþan monþe. þa tan ⁊ þa fingras beoð weaxende. On þam eahtoþan monþe him beoð þa breost þing wexende. ⁊ heorte ⁊ blod ⁊ he bið eall staþolfæstlice geseted. On þam nigoþan monþe witodlice wifum bið cuð hwæþer hi cennan magon. On þam teoþan monþe ꝥ wif ne gedigð hýre feore gif ꝥ bearn accenned ne biþ. for þam þe hit in þam magan wýrð hit to feorhadle oftost on tiwes niht.

MAMBRES MAGICVS.

MS. Cott. Tiberius, B. V. fol. 87.

Her segð hu mambres ontýnde ða drýlican bec his breðer iamnes ⁊ him geopenude þa heagorune ðæs deofelgildes his broður.

Andswarode him iamnes saul þýssum w[ordum]. þu broðor ic naht unrihtlice eom dead ac soðlice ⁊ rihtlice ic eom dead ⁊ godes [do]m wið me standeð for þam þe ic wæs ana slicera [?] þonne ealle oðre drýas ⁊ ic wiðstod t[wam] gebroðrum moýses hatte ⁊ āāron þa worhtan ða micclan tacna ⁊ forebeac[n] for þan ic eom dead ⁊ for þam ic eom ge-[l]edd on helwara rice mid. þær is seo miccle [býrn]nýs þær ecan wites. ⁊ þær is se seað þæs sing [ales] suslas þanon ne býð ænig upp adon. Nu [min] broðer mambre beheald þe on þinum lif[e] ꝥ þu do wel þinum bearnum ⁊ þinum freon[d]-um for þan þe on helle ne býð naniht godes nemðe unrotnýs ⁊ þýstru ⁊ æfter þam þe þu dead bist þonne cýmst þu to helle ⁊ betwix deadum mannum bið þin eardingstow niðer on eorðan ⁊ þin seað bið twegea cubita wid ⁊ feowra lang.

MS. Cott. Nero, D. VIII. fol. 169. a.

Semper memor tui etiam inter dubia bellorumque nostrorum pericula, karissime præceptor, ac secundum matrem meam sororesque meas, acceptissime, et quum te deditum philosophiæ noveram scribendum tibi putavi de regionibus indie ac de statu cœli innumerisque serpentum et hominum ferarumque generibus existimaui ut aliquid per nouarum rerum cognitionem studio et ingenio possit accedere [*ad fol.* 104 *b.*] quanquam in te consummata prudentia nullumque adiutorium expostulet ratio doctrinæ. . . . Tamen ut mea gesta cognosceres, que diligis, et ne quod inuisitatum haberes ea que in india uidi per summos labores ac pericula macedonum scribenda tibi putaui. Etenim sunt digna memorie singula, ac multis coaceruata quemadmodum inspexi. Non crediderim cuiquam esse tot prodigia nisi subiecta meis oculis ipse prius cuncta ponderauissem. Mirandum est terra quantum aut bonarum rerum pariat aut malorum contemplatrix existat. et parens publica ferarum ac fructuum metallorumque atque animalium. quodsi omnia liceat intueri homini uix suffectura tot uarietatibus ipsa crediderim nomina. Sed ego de his que primum cognoui eloquar, daturus operam ne aut fabulæ. [*ad fol.* 105.] aut turpi mendacio dignus efficiar. Etiam naturam animi mei . . . . non ignoras, solere me terminum equitatis custodire, et parcius loqui quam gesta sint omnia. Et nunc spero quod agnoscis, nichil me tanquam captantem iactantemque gloriam militiæ nostræ asserere. que utinam minus fuissent laboriosa . . . Ago gratias macedonie iuuenum uirtuti et inuicto exercitui nostro quod in patientia mea perseuerarent ut rex regum appeller. Quo tibi meo titulo misso, letare, karissime præceptor . . . . nunc tibi et Olimpiadi matri mee sororibusque meis de singulis regni mei commodis scribebam, que tibi et illis communia esse arbitror. Idque nisi [*ad fol.* 105 *b.*] feceris parum de nobis simpliciter iudicare uideberis. Prioribus litteris significaueram de solis luneque eclipsi. et de constantia syderum aerisque indiciis, que non sine magna cura ordinata tibi misi. et has nouas explicaturus his-

torias omnia cartis commendabo. Que cum relegis: scito esse talia que cura alexandri tui complecti decuerant. Mense maio rege persarum dario apud gangem amnem superato acceptaque in conditiones omni eius regione, ordinarios proprætoresque nostros proposuimus, orientis prouinciis multisque opibus regalibus ditati; ut in priori epistola significaveram tibi. Quare nunc ne sim scribendi multiplex [*ad fol.* 106.] priora facta iam præcognita prætereo. Mense iulio deficiente in india faciacem peruenimus, ubi mira celeritate poro rege deuicto, potiti ingentibus diuitiis regia gaza repleti sumus. sed ... scribere de innumerabili exercitu eius in quo fuerint permultæ peditum copias (*copiæ*), xvi milia equitum, octingente quadrige, omnes falcate. captisque elephantis quadringentis qui superpositas cum armatis iactatoribus turres gestauerant. [*ad fol.* 106 *b.*] Ipsam urbem regiam pori domumque armis inuasimus. In qua columnas aureas solidasque ingenti grossitudine atque altitudine cum suis capitulis ad modum quadringentas enumerauimus, auratosque parietes laminarum digitalium grossitudine. Quas cum estimare uellem aliquibus locis intercidi. Vineamque solidam auro argentoque inter columnas pendentem miratus sum. in qua folia aurea racemique cristallinis ligis erant interpositi, distinguentibus smaragdis. Talami cubiliaque margaritis unionibusque et carbunculis et ebenina lacunaria nitebant testudinibus cupressinis quibus lauari [*ad fol.* 115.] in insigni loco et in balnearibus erant soliti. Aureeque solideque cum crateribus aureis statue innumerique thesauri .... Gemmea et crystallina electrinaque uasa potatoria et sextariola multa aurea inuenimus et rara argentea. Quibus in potestatem redactis interiorem indiam perspicere cupiens .. caspias portas peruenimus exercitu ubi cum fertilissimarum regionum admirarer felicitatem, quondam gaudio digna cognoueram loca, quanquam prædixerant nobis incolæ regionis eius ne [*ad fol.* 115 *b.*] serpentes et rapida ferarum genera inciderémus, que plurima uallibus et campis siluisque ac montibus habitabant. nemorum saxorumque latebris occulta. Sed ego ut fugientem ea pugna porum primum assequerer antequam in desertas orbis terrarum abiret solitudines compendiosa magís quam tuta itinera eligere malui. Acceptis igitur .cl. ducibus qui breuitates itinerum nouerant mense augusto per feruentes sole arenasque et egentia humoris loca profectus sum, pollicitus his præmia qui nos periti regionum ducebant per ignota indie loca si me cum

incolumi exercitu in bactriacen perduxissent penitusque remotos ad abditos seres que gens foliis arborum ex siluestri uellere [*ad fol.* 116.] uestes detexunt. Sed illi maiorem hosti quam mihi fauorem accommodantes efficere pergebant ut nos in execrabilia serpentum et rapida ferarum beluarumque genera ignotos regionum inducerent. . . Tum ego cernens ex parte mea id accidisse qui utilia consilia spreueram amicorum . . et . . hominum qui dixerant mihi ne festinarem, imperaui militibus omnibus ut armis induti agmen sequerentur. Propterea quod auri ex rapina margaritarumque non paruam secum prædam ueherent timendum esset ne occulto hostes sua ablaturi uictoribus insidiarentur. Et sane miles [*ad fol.* 116 *b.*] ita locupletatus est ut uix ferre pondus auri posset. Accedebatque armorum non parua grauitas quæ omnia ego aureis incluseram laminis. Ita totum agmen me ueluti sidere aut fulgore clarum radiantibus auro insignibusque sequebatur cum signis et uexillis. Fuitque inter uarietates spectaculorum in conspiciendo talem exercitum, qui ornatu pariter ac uiribus inter gentes ceteras eminebant. Ego certe respiciens felicitatem meam insigni numero iuventutis immenso afficiebat gaudio. Sed ut aliquid plerumque in secundis rebus fortuna obstrepit [*ad fol.* 117.] accidit nobis siti laborare. Quam quum uix sustineremus miles seuerus inuentam mihi in lapide concauo aquam galea aurea protulit ipse sitiens, animeque mee magis quam suæ uite consulebat. Quam ego palam uocato exercitu effudi, ne me bibente magis sitire miles inciperet. Collaudansque seueri erga me beneuolentiam dignis eum muneribus honoraui. [*ad fol.* 117 *b.*] Quæ res quum anime quietiorem fecisset exercitum, ceptum iterum institui: nec longe mihi in desertis locis flumen apparuit. Cuius ripas pedum sexagenum harundo uestiebat pinorum abietumque robora uincens grossitudine. . . . Tum ego quia quadrupedia et exercitus sitiebant iussi continuo castra poni a metatoribus. Quæ dum ponuntur ipse sitim leuare cupiens amariorem elleboro fluminis aquam gustaui: quam neque homo bibere neque ullum pecus haurire siue tormento potuit. Angebar autem magis pro multis animalibus quam pro nostra necessitate, durabiliorem hominem cunctis in rebus recognoscens quam pecudes. [*ad fol.* 118.] Quippe mecum erant qui aurum uehebant elephanti ingenti[s] magnitudinis admodum mille. Quadringente quadrige equorum omnes falcate. bige ii mille ducente (*i.e. ducentæ*). Equitum turme xx milia peditum

ducenta quinquaginta. Duo milia sub armis mulorum castrensium et ad sarcinas militum uehendas curruum duo milia. Camelorum dromedarumque et boum duo milia qui frumenta uehebant. et armentorum ad usum carnis cotidiane ingens numerus sequebatur. Ceterum equis et mulis et elephantis et camelis aurea quoque frena. Luxus non parum nobis promiserat uictoriarum. Sed tunc in spectata aqua ipsa pecora uix se sustinere poterant. Milites quidem nunc ferramenta lambendo. nunc oleum gustando diram aliquo modo differre sitim. uel auferre conabantur. Vidimus etiam plerosque pudore amisso suam urinam uexatos ultimis necessitatibus haurientes. Quæ res dupliciter me torsit. Primo de statu [*ad fol.* 118 *b.*] exercitus magis quam de proprio meo sollicitus fui periculo. Iussi tamen ut armati agmen sequerentur. Legem dixi me in eum animaduersurum qui non legitimis indutus insignibusque armis in acie deprehensus esset. Quod ipsi quidem mirabantur, quod ita ubi nullus appareret hostis necesse esset in tanta siti armatos ingredi. Sed ego sciebam per bestiosa serpentiosaque loca nobis iter esse ne opposito periculo frangeremur. ac ne imprudentes circumueniremur uel inopinato periculo feriremur. Ripam igitur fluminis sequentes ad horam diei octauam ad oppidum peruenimus quod in medio [*ad fol.* 119.] amne in insula ex his arundinibus quas paulo ante descripsimus erat edificatum. paucosque indorum seminudos notauimus homines. qui uisis nobis continuo inter tectorum suorum culmina delituerunt. Quorum ego præsentiam uidere desiderans ut dulcem ignaris aquam demonstrarent. apparente nullo paucas in ciuitatem deici sagittas imperaui. ut si uoluntate sua nollent procedere metu bellico acti exhiberentur. Tanto magis cunctis propter timorem abditis. diu apparente nemine. ducentos milites ex macedonibus leuibus armis misi per amnem nataturos. Jamque quartam fluminis partem natauerant. Tunc horrenda res uisu subito nobis conspecta est maiores elephantorum corporibus [*ad fol.* 119 *b.*] hypopotami inter profundos aquarum apparuerunt gurgites. raptosque in uortice crudeli pena uiros flentibus nobis assumpserunt. Iratus tum ego ducibus qui nos in insidias deduxerant. iubeo ex his .dc. in flumen mitti. Quibus propulsis natantibusque inuicti rursus hypopotami dignos iusta pena affecere. Sed maior explicatus numerus beluarum quam prius affuit ad spem inde contingentis cibi ubi cum apparerent ueluti formice efferbuere. Atque ne qua

noctu aquarum prodigiis bella gereremus; iussi dato signo buccine ad iter militem aptari . . . . . . Igitur ab hora diei decima usque ad undecimam cum iter fecissemus. uidimus hostes per medium amnem factis ex harundine præteruehi nauiculis. Quos cum [*ad fol.* 120.] dulces aquas percunctaremur sua lingua ubi inueniri possent dixerunt. Ingens nos stagnum dulcissime aque inuenturos, quo et ipsi nos itinerum duces erant deducturi. Quare . . . nocte tota ambulauimus siti et onere armorum confecti. Quibus necessitatibus illa quoque adiciebantur incommoda, quod tota nocte incursantibus leonibus ursisque tygridibusque pardis ac lincibus pariter resistebamus . . . . Tandem ad horam circiter octauam postero die . . . . . . ad prædictum nobis stagnum peruenimus. quod erat coronatum uetustissima circumdatumque habundanti silua mille passus tum patens. Cum ergo ego dulci aqua potata gaudio alacer [*ad fol.* 120 *b.*] pecora et impedimenta cum exercitu pariter et lassa quadrupedia militum refecissem, metiri castra in longum stadia .xxii. totidemque in latum collocari iussi. Quibus celeriter erectis iubeo cedi nemus ut facilior aquatoribus esset accessus ad flumen . . . Igitur inter ipsa tentoria aggerebantur impedimenta et elefanti in media castrorum parte collocabantur. ut aptius contineri possent, [*ad fol.* 121.] si quis noctu . . oriretur pauor tumultusque aliquis nouus. Cum iam mille quingenti extrinsecus essent ignes accensi sufficiente silua quantum uellemus deinde testante buccina cibum et ipse cepi et militibus capere imperaui. accensis lampadibus aureis ad modum duobus milibus. Cum ad primos lune radiantis ortus subito erectis caudarum aculeis a pascualibus indicis scorpiones consuetam petentes aquationem ad castra innumeri confluxere . . . Hæc prodigia insequuta est immensa uis cerastarum humidarumque serpentum uariis distincta coloribus. Nam quædam rubentibus scamis erant. quædam nigri et candidi coloris. quædam auri fulgori similes inspiciebantur [*ad fol.* 121 *b.*] sibilabat tota regio non paruum nobis inferentes metum. Sed frontem castrorum densabamus clipeis et in manibus longas habebamus hastas. quorum acutissimis spiculis malas pestes configebamus. et ignibus plures necabamus. Quæ res nos prope duas horas in eo opere sollicitos tenuit. Potata aqua minores abire ceperunt serpentes maiores cum ingenti gaudio nostro latebras petierunt. Cum ad horam noctis tertiam aliquam sperantibus nobis requiem binorum trinorumque capitum cristati serpentes indici collumnarum

grossitudine aliquantulum proceriores ad potandum aquam ex uicinis montium speluncis processere. oribus scamisque suis [*ad fol.* 122.] humum atterentes. quorum pectora erecta cum trisulcis linguis fauces exerebant scintillantibusque ueneno oculis quorum halitus erat pestifer. Cum his hora non amplius una debellauimus. xxx. seruis. et xx. militibus amissis. Orabam macedones ne aduersis casibus cederent neue deficerent . . . . (*fol.* 171.) . . . . Sed affuere albi leones taurorum comparandi magnitudinibus cum ingenti murmure . . . . in nos impetum faciunt, exceptique uenabulis ruunt. [*ad fol.* 122 *b.*] Tantus repentinus oriebatur tumultus cumulante cera (*i. e. sera*) nocte. Nec minus apri ingentis forme iactis dentibus ueluti uallo horrentibus metuendi mixti maculosis lincibus tygribusque et horribilibus pantheris miscebant prælia nulli iam pesti comparanda. Sed et uespertilionum uis ingens columbinis corporibus equales in ora uultusque nostros ferebantur. habentes dentes in morem hominum quibus artus militum uiolabant. Vna præterea noui generis bestia maior elephanto affuit, tribus armata in fronte cornibus quem indi apellare dentem tyrannum soliti sunt. equo simile caput gerens atri coloris. Hæc potata aqua intuens castra [*ad fol.* 107.] in nos subito impetum dedit. nec ignium compositis tardatus ardoribus. Ad quam sustinendam cum opposuissem macedonum manum .xxxvi. occidit duos. et l. calcatos inutiles fecit uixque ipsis defixa est uenabulis. Antelucanum demum tempus quædam animalia celopestes uenere candido uersi colore in modum ranarum. cum quibus mures indici in castra pergebant uulpibus similes quorum morsu uulnerata animalia quadrupedia statim expirabant. [*ad fol.* 107 *b.*] Hominibus idem morsus non usque ad interitum nocebant. Appropinquante luce nocticoraces uenere aues uulturibus similes corporum inmanitate superabant colore fuluo. rostro pedibusque nigris totam stagni compleuere ripam non nobis perniciem ferentes sed solitos pisces consumebant. Quas nos aues neque fugare ausi eramus. Cuncte uero siccatis unguibus de conspectu nostro abiere. Tunc ego locorum demonstratores qui nos semper in insidias deducebant pessime meritos crurifragio puniri iussi. ut et nocte [*ad fol.* 108.] uiui spirantesque a serpentibus consumerentur, ut nos consumere uoluerunt. Manus quoque eis constringi imperaui ut merito pro factis suis uterentur supplicio. Habita deinde concione ut fortes milites essent neue

aduersis ut femine casibus deficerent; castra concentu buccinarum repente ad noti uenti spiracula tetendi. ubi a collectis barbarorum indorumque uiris noua conspirari cognoueram bella. Militibus meis ingentes erant animi quibus et census uictoriarum suppeditabat et felicitas. Relictis periculosissimis locis minutum uix tandem iter calcauimus. et in loca bactrianorum auro diuitiisque plena peruenimus. benigneque excepti a commeantibus cum [*ad fol.* 108 *b.*] persarum confinia adiacerent. et ager. in reparando bello castra .xx. dies statui ocio facto. mox dierum .iiij. itinere peruenimus ubi cum collecto consederat exercitu porus. propere ditioni magis quam prælio se commissurus. nam et commeatus nobis palam non ut hostis dedit potestatem cupidusque me nosse; milites meos subinde commeantes interrogabat ubi ego essem quidue agerem. Qui cum incerta responderent ipse auditis eius interrogationibus omnia enim mihi regi magno macedonum referebantur. sumpto habitu militari positoque meo cultu perueni in castra ut uini et carnis quidam emptor. Casuque porus suscitans [*ad fol.* 109.] me interrogabat quid faceret alexander aut cuius esset etatis . . . . tanquam homo senior inquam dux noster in tabernaculo se accenso igni calefieat. Cum ille gaudio alacer quasi cum decrepito sene esset prælium commissurus. cum esset iuvenis elatus tumore. Quid ergo inquit non respicit etatem suam. Respondi uno id proposito ignorare me quid faceret alexander cum essem gregarius ex macedonico [*ad fol.* 109 *b.*] miles exercitu. Tradidit mihi minis plenam epistolam quam regi alexandro darem. pollicitus est præmium. cui iuratus dixi futurum ut in manus eius he littere peruenirent. Reuersus protinus in castra et antequam legerem et postquam legi epistolam magno risu sum dissolutus . . . (Epistola Pori) . . Mox contuli cum indis manum. superatisque his ita ut [*ad fol.* 110.] uolebam erepta armis regna poro restitui. Qui ut ei insperatus honor donatus est mihi thesauros suos manifestauit. quos ignorabam. ex quibus me et comites et uniuersum ditauit exercitum. Factusque amicus ex hoste macedonibus: in herculis liberique trophæa deduxit. In orientis autem ultimis horis aurea ultraque deorum construxerat simulacra quæ an solida essent scire ego cupiens omnia perforaui. et id ipsum ut uidi solida simili metallo compleui [*ad fol.* 110 *b.*] liberumque et herculem directis uictimis placaui. Vltra deinde progressuri si quid memorabile cerneremus: nihil præter desertos in oceano campos.

siluasque ac montes audiuimus in quibus elephanti et serpentes dicebantur. Pergebam ad mare tamen. uolens si possem orbi terrarum circumfluum nauigare oceanum. quem quum tenebrosum uadosumque mihi locorum incole affirmabant . . . quodque . . . nemine esset temptandus . . . . . . sinistram partem indie sectari institui. nequid mihi in ignotis subtraheretur locis. Palus erat sicca et ceno habundans. per quam cum transire temptaremus belua noui generis prosiluit [*ad fol.* 111.] serrato tergo duo capita habens. unum leene simile. hypopotami pectore. cocodrillo gerens alterum simillimum. duris munitum dentibus quod caput duos milites repentinò occidit ictu. quam ferreis uix inquam comminuimus malleis . . . . Peruenimus demum ad siluas indorum ultimas. ubi cum castra in longum prope .l. stadia. et latum fere collocauissemus . . . ceperamus uelle epulari sub nocte hora diei .xi. cum subito pabulatores lignatoresque exanimes . . nunciabant ut celeriter arma caperemus [*ad fol.* 111 *b.*] uenire e siluis elephantorum immensos greges ad expugnanda castra. Imperaui ergo thessalicis equitibus ut ascenderent equos secumque tollerent sues quorum grunnitus timere bestias noueram. et occurrere quam primum elephantis iussi . . . . Nec mora trepidantes elephanti conuersi sunt . . . . Iussi tunc clipeis l lanceis uallum procingi. nequid iniurie nocte elephantorum uiolentia ferarumque aliarum afferret. Quieta nox fuit usque ad lucem . . . . Primo deinde aurore diluculo in alias indie profecti regiones [*ad fol.* 112.] in campo patenti mulieres uirosque pilosos in modum ferarum toto corpore uidimus pedum altos .ix. Hos indi faunos appellant. Hii assueti fluminibus necnon et stagno quum terris erant crudo pisce tantummodo et aquarum haustu uiuentes. Quos cum adire uellemus uicinius: marini fluminis se immersere uorticibus. Cinocephalis ingentibus deinde loca plena inuenimus nemora. qui nos adlacessere temptabant et eiectis sagittis fugiebant. Iam deserta intrantibus nobis nichil dignum spectaculo ab indis ultra superesse referebatur. Igitur rursus fasiacen [*ad fol.* 112 *b.*] unde ueneramus signa conuerti imperaui . . . cuncta erecta temptoria . . ignes accensi. Tum repente euri uentus (*uenti*) tanta uis flantis exorta est ut omnia tabernacula principiaque nostra conturbauerit euerteritque . . . . Quadrupedia multo uehementius uexabantur . . . . . Vix tamen recollectis sarcinis ex integro in apriciore ualle sedem castrorum inueni ordinatisque rebus omnibus cenare

militem iussi. Nam et flatus euri deciderat et frigus ingens uespertino accrescebat tempore. Cadere mox in modum uellerum immense ceperunt nives [*ad fol.* 113.] quarum aggregationem metuens ne castra cumularentur: calcare militem niuem iubeo ut quam primum iniuria pedum tabesceret. proderentur et ignes aliquatenus qui in niue pene erant extincti. Vna tum res fuit saluti. quod in momento temporis he delapse sunt niues. imbre ueniente largo. quem protinus atra nubes sequuta est. Viseque nubes ardentes de celo tanquam faces decidere. ut incendio earum totus campus arderet. Verebantur dicere ne deorum ira premeret quod ego hero[*is*] herculis liberique uestigia transgredi conatus essem. Iussi ergo scissas uestes opponere ignibus. Nox serena continuo reddita est nobis orantibus. [*ad fol.* 113 *b.*] Tum ignes ex integro accenduntur et ab securis nobis epule capiuntur. et triduo continuo sine sole claro id nobis accidit pendente minaci nubilo. Quare ego sepultis admodum quingentis militibus qui inter niues perierunt castra inde mutari imperaui. Nam et edita celo promuntoria ad oceanum in ethiopia uidimus et enesios quoque uidimus montes. et antrum liberi quo aliquos perditos immisimus quum dicebantur tertia die febribus mori. qui speluncam introissent. Quod fuisse manifestum mortibus eorum probauimus. quum intrari propter religionem non poterat specus. et sine muneribus. [*ad fol.* 114.] Supplex orabam numina ut me regem terrarum cum sullimibus tropheis triumphantem in macedoniam olimpiadi matri mee remitterent..... iussi [con]uerti signa in fasiacen .... Tumque in itinere ... duo senes nobis facti sunt obuiam. Quos cum interrogarem si quid nossent in illa regione dignum aliquid ad spectaculum responderunt mihi esse uiam non amplius decem dierum perquam difficilem tamen accessus propter penuriam aquæ tantisque impedimentis si cum uniuerso pergere uellem exercitu. Ceterum si commeatus .xl. milium hominum proponerem propter angustas semitas. et bestiosa loca: posse mihi contingere ut aliquod incredibile prospicerem negocium. Tum ego eo responso letus: [*ad fol.* 114 *b.*] dicite mihi inquam duo senes humanitatis lege eos mulcens: quid sit illud quod mihi tam illustre et tam magnificum pollicemini. Tum unus exhilaratus blanda mea uoce. uidebis rex quicumque es inquit duas solis et lune arbores indice et grece loquentes. quarum lignum uirile est solis. alterum est femineum lune. et ab his quæ tibi instant bona aut mala nosse poteris.

Quare tam incredibili re illudi me a barbaris senibus existimaui pena eos impingi et aliqua contumelia iussi notari: ita dicens. itane eo maiestas mea peruenit ab occidente usque in orientem ut a senibus barbaris ac decrepitis illudi me posse uidear. Quibus iurantibus se nichil falsi commiscere: experiri me posse modo [*ad fol.* 123.] an uera dicerent. apparriturum breui id non esse uanum orantibus amicis comitibusque meis ne tante rei experimento fraudaremur: xl. milia mecum cum equitatu traxi. remissis in fasiacen copiis cum quibusdam prefectis exercituque cuncto elefantis et rege poro et impedimentis omnibus. Mox . . . ducentibus indorum senibus iter arripimus. Qui mox ut diximus per immania et egentia plerumque aquarum per aliquot serpentium ferarumque loca deduxerunt in proximam oraculi sedem. De quibus feris et serpentibus quamque innumere et indica lingua erant uocitate scribendum tibi non putaui. Cum appropinquaremus regioni a nobis petite: uidimus feminas uirosque aliquos pantherarum tygridumque pellibus contectos. a quibus con quærimus quinam homines essent [*ad fol.* 123 *b.*] indos se sua lingua esse dicebant. Lucus erat largus thure et opobalsamo habundans. quæ plurimus ramis eorum innascebantur nemorum. et uesci incole eius regionis consueuerant . . . . pedum non amplius decem statura altior: nigro corpore dentibus caninis. antistes oraculi apparuit. perforatis auribus. ex quibus uniones dependebant: et erat pellibus uestitus. Atque cum me more rituque salutaret metum simulatione silentioque texit. Quare cum interrogaret quid ego uenissem: dixi me cupientem inspicere sacras arbores [*ad fol.* 124.] solis et lune. Tum barbarus. Si a coitu inquit puerili et femineo contactu uacas: scilicet intrabis diuinum lucum. Astantibus amicis et commilitonibus meis circiter trecentis: ponere amicos uestesque cum calciamentis imperauit: Parui per omnia homini: ut pareremus religioni. Vndecima diei hora expectabat sacerdos solis occasum. Nam solis arborem loqui ac responsa dare ad primos iubaris ortus affirmabat. Item noctis eadem tempora custodire lune enarrabat arborem . . . . Igitur perambulare totum nemus incipio . . . uideoque opobalsamum cum optimo odore omnibus undique arborum ramis habundantissime manans. Cuius odore captus. et ipse dibulas (*hoc est, paropsidas*) peruellebam de corticibus. et idem comites mei faciebant. In media autem parte luci sacre arbores consistebant [*ad fol.* 124 *b.*] diuersis generibus fron-

dium circa astantibus. He pedum centum alte erant arbores quas brebionas indi appellant. Quas cum mirarer diceremque frequentibus imbribus in tantum creuisse sacerdos affirmabat mihi. nunquam in his locis pluuiam. neque feram. aut auem aut ullam adire serpentem. Terminos antiquitus ab indorum maioribus consecratos soli et lune affirmabat. easque in eclipsi solis et lune uberibus lacrimis commoueri de numinum suorum statu timentes. Et cum sacrificare instituerem et uictimas immolare prohibitus sum a sacerdote qui negabat licere [*ad fol.* 125.] aut thus in eo sacrario igni uri. aut animal ullum interfici: sed uolutos truncis arborum oscula dare. orareque solem et lunam. ut ueridica mihi darent responsa . . . . . uidemus ab occidente iubare fulgentibus phebi radiisque percussa arborum cacumina. Et sacerdos ait. Sursum inquit omnes intuemini. et de quibus quisque rebus consuliturus est occulte cogitet silentio. nemo palam pronunciet . . . . Cogitabam . . si deuicto orbe terrarum in patriam triumphans ad [*ad fol.* 125 *b.*] olimpiadem matrem sororesque meas karissimas possem reuerti. Cum subito indico sermone tenuissimo arbor respondit. Inuicte belli alexander ut consuluisti unus eris orbis terrarum dominus: sed uiuus in patriam non reuerteris amplius. quum fata ita de tuo capite statuerunt. Hec ego audiens mente perculsus sum: displicuit enim mihi quod tam multos adduxi mecum: ad sacras arbores. simul et amici mei et comites mei qui mecum uenerant fleuerunt ualde. et contristati sunt . . . . Rursusque oracula auditurus que media nocte posse fieri sacerdos affirmabat quum tunc luna erat oritura assumpsi mecum tres fidelissimos amicos [*ad fol.* 126.] perdicam. et clitoricam. et philotam. quorum nullum metuebam in illo loco nec a me quicquam erat metuendum. ubi neminem fas erat interfici . . . . . . Consulens ergo ubi moriturus essem. cum ad primum lune ortum percusso cornu splendoreque accepto. arbor grece respondit. Alexander inquit plenam iam etatis finem habes. sed sequente anno mense nono babilonia morieris. a quo minime speras decipieris. Tum lacrimas [*ad fol.* 126 *b.*] effudi et amici mei circumsistentes flebant. nullum ergo ab his dolum aut scelus resurrecturum sperabam: sed magis pro mea salute mori paratos . . . . . Discessu deinde facto cum iam ad epulas reuerteremur ego animo eger ad requiem uado. Rogantibus amicis ne me anxietate et ieiunio condeficerem. paululum cibi contra animi uoluntatem sumere cepi. meque ut præsto

essem ad primum solis ortum in sacrario collocaui. Postero die matutino expergefactus diluculo. amicos etiam semisopore sonno excitatos uidi. Sed adhuc ipse quoque sacerdos uelatus pellibus ferinis [*ad fol.* 127.] quiescebat. positaque ante eum ingens clibatura (*intellige, placenta clibano cocta*) erat. quam illi (*ille*) ex pridiana cena sumpserat. et culter eburneus. Nam ere et ferro et plumbo et argento egent. auro habundant. opobalsamo et thure uescuntur. cadenteque riuo puram ex uicino monte potant aquam. Homines accubantes et quiescentes sine ullis ceruicalibus stratisque tantum pellibus ferarum .... Excitato sacerdote lucum intraui. tertio consuliturus eandem sanctissimam solis arborem. cuius mortem percussoris manu cauendam habeam. quemue exitum mater mea sororesque mee habiture sint. Arbor grece dixit. Si mortis [*ad fol.* 127 *b.*] tue tibi insidiatorem prodidero. sublato eo facile instantia fata mutabis mihique tres irascent[*ur*] sorores ... clotos. lachesis. atropos. Igitur post annum et menses nouem babilonia morieris. non ferro quod suspicaris. non auro neque argento. neque ullo metallo. sed ueneno. Mater tua miserando turpissimoque exitu sepultura carebit. iacebitque in uia præda auium ferarumque. Sorores tue felices erunt fato diu. tu ipse etsi breue superest tibi tempus. dominus tum orbis terrarum eris. Nunc modo caue ne nos ulterius sciscitèris iam excede terminos luci nostri. et ad fasiacen porumque reuertere. Sed et monuit sacerdos ut pergeremus [*ad fol.* 128.] fletum ululatumque nostrum sacras arbores dicens offendisse .... Eas uero uoces ...... ex sua fide et meo tegebant consilio....................................
.... [*ad fol.* 128 *b.*] Nouum perpetuumque statuimus uirtutibus monimentum ut inuidendum immortalitas esset perpetua et nobis opinio et animi industria optimi aristotelis iudicium. [Alii aliter hæc postrema habent codices.]

MS. Cott. Tib. B. V.

I. Colonia est initium ab antimolima quia habet stadia numero quingenta quæ faciunt leuuas trecenta sexaginta octo. quæ insula habet multitudinem ouium. et inde ad babiloniam stadia sunt centum sexaginta octo numero quæ faciunt leuuas.

II. Hæc colonia est maxime negotiatorum ubi nascuntur ber-

bices magnitudine boum habitantes usque ad medorum ciuitatem cui nomen est archemedon. que maxima est ad babiloniam excepto babilonia inde sunt stadia ad babiloniam numero .ccc. que faciunt leuuas .cc. ab archemedone. Ibi sunt illa magna insignia que magnus alexander operari iusserat. quæ terra habet in longitudine et latitudine stadia numero .cc. quæ faciunt leuuas .cxxxiii. et dimidium miliarium.

III. Est locus euntibus ad mare rubrum qui dicitur lentibelsinea. in quibus: galline nascuntur quales apud nos rubicundo colore. has cum aliquis apprehendere uoluerit manum suam quam tetigerit totumque corpus comburit.

IV. Preterea ibi bestie nascuntur hæ cum sonum audierint hominum statim fugiunt. pedes habent octenos oculos habent gorgoneos bina capita habent. si quis eos uoluerit apprehendere corpora sua inarmant.

V. Hascellentia babiloniam profiscentibus habet stadia .ix. quæ subiacet regionibus medorum omnibus bonis plena.

VI. Hic locus serpentes habet capita bina habentes. quorum oculi nocte sicut lucerne lucent.

VII. Nascuntur et ibi onagri cornua boum habentes. forma maxima hi in dextera parte ab babilonia ducunt se in occulto ad mare rubrum propter serpentes qui in illis locis nascuntur qui uocantur corsias habentes cornua similia arietibus hii quem percusserunt moritur. Ubi nascitur abundantia piperis quod serpentes seruant sua industria hoc piper sic tollunt incendunt ea loca et serpentes sub terram fugiunt. ideo nigrum est piper. A babilonia usque persiam ciuitatem ubi nascitur piper stadia sunt .DCCC. quæ faciunt leuuas .DCXX et dimidium miliarium loca illa sterilia sunt propter multitudinem serpentium.

VIII. Similiter ibi nascuntur cenocephali quos nos conopoenas appellamus habentes iubas equorum. aprorum dentes. canina capita ignem et flammam flantes. hic est ciuitas uicina diues. omnibus bonis plena dexteriore parte ducitur illa terra ab ægypto.

IX. In aliqua nascuntur homines statura pedum vi. barbas habentes usque ad genua. comas usque ad talos qui homo dubii appellantur et pisces crudos manducant.

X. Capi fluuius in eodem loco apellatur gorgoneus ibi nascuntur formice statura canum habentes pedes quasi locuste rubro colore nigroque fodientes aurum. et quod per noctem fo-

diunt sub terra profertur foras usque diei horam quintam. Homines autem qui audaces sunt illud tollere. Sic tollent aput camelos masculos et feminas illas quæ habent foetas. Foetas autem trans flumen gargulum alligatos relinquunt et camelis foeminis aurum inponunt. Ille autem pietate ad suos pullos festinantes. ibi masculi remanent. et ille formicæ sequentes inueniunt eos masculos et comedunt eos. Dum circa autem eos occupatæ sunt fœmine transeunt flumen cum hominibus. Sunt autem tam ueloces ut putes eos uolare.

XI. Inter duas has amnes colonia est locothea quæ inter nilum et brixontem posita est. Nam nilus est capud fluuiorum et per ægiptum fluit quam ægipti archoboleta uocant quæ est aqua magna in his locis nascitur multitudo magna elephantorum.

XII. Nascuntur et ibi homines habentes statura[m] pedum .xv. corpus habentes candidum duas in una [uno ?] habentes capite facies rubra genua naso longo capillis nigris. cum tempus gignendi fuerit suis manibus transferuntur in indiam et ibi prolem reddunt.

XIII. Item liconia in gallia nascuntur homines tripartito colore quorum capita capita leonum pedibus .xx. ore amplissimo sicut uannum hominem cum cognouerint aut si quis persequatur longe fugiunt et sanguine sudent [sudant ?]. hi putantur homines fuisse.

XIV. Trans brixontem flumen ad orientem nascuntur homines longi et magni habentes femora et surras .xii. pedum latera cum pectore .vii. pedum colore nigro quos hostes rite appellamus. Nam quoscunque capiunt comedunt.

XV. Sunt et alie bestiolæ in brixonte quæ lertices apellatur auribus asininis uellere ouino pedibus ouum [auium ?].

XVI. Est et alia insula in brixonte ad meridiem in qua nascuntur homines sine capitibus qui in pectore habent oculos et os alti sunt pedum .uiii. et lati simili modo pedum .uiii.

XVII. Nascuntur et ibi dracones longitudinem habentes .cl. pedum uastitudine columnarum. propter multitudinem draconum nemo facile adire potest trans flumen.

XVIII. Post hunc locum alia est regio oceano dexteriore parte. stadia .cccxxiii. quæ faciunt leuuas .cclui. et miliarium unum ubi nascuntur homodubii qui usque ad umbilicum hominis speciem habent reliquo corpore onagro similes longis pedibus ut aues. lena uoce sed hominem cum uiderint longe fugiunt.

XIX. Est et alius locus hominum barbarorum habens sub se reges numero .cx. genus pessimum et barbarorum est. Sunt et alibi loci [lacus?] duo. Unis [unus?] solis et alius lunæ qui solis est die calidus nocte frigidus qui lunæ est nocte calidus die frigidus longitudo eorum .cc. stadia sunt qui faciunt leuuas .cxxxiii. et dimidium miliarium.

XX. Hoc loco arbores nascuntur similes lauro et oliuæ. In quibus arboribus basamum [balsamum?] nascitur et inde proficiscentibus locus est qui habet stadia cli. qui faciunt leuuas .l. et .i. miliarium.

XXI. Itaque insula est in rubro mari. in qua hominum genus est quod apud nos appellatur donestre quasi diuine. a capite usque ad umbilicum quasi homines reliquo corpore similitudine humana nationum linguis loquentes cum alieni generis hominem uiderint ipsius lingua appellabunt eum et parentum eius et cognatorum nomina blandientes sermone ut decipiant eos et perdant. Cumque comprehenderint eos perdunt eos et comedunt. et postea comprehendunt caput ipsius hominis quem commederunt et super ipsum plorant.

XXII. Vltra hoc ad orientem nascuntur homines longi pedum .xv. lati pedum .x. caput magnum et aures habentes tamquam uannum unam sibi nocte substernunt de alia se cooperiunt et tegunt se his auribus leue et candido corpore sunt quasi lacteo homines cum uiderint tollunt sibi aures et longe fugiunt quasi putes eos uolare.

XXIII. Est et alia insula in qua nascuntur homines quorum oculi sicut lucerna lucent.

XXIV. Est et alia insula stadia habens longitudine et latitudine .ccc. lx. quæ faciunt leuuas .cx. ubi est belis templum in diebus regis et iobis aereo et ferreo opere constructum quod etiam beliobiles dicitur. et inde est edis solis ad orientem ubi est sacerdos quietus qui illa oppida maritima obseruat.

XXV. Est et uinea aurea in oriente ad solis ortum quæ habet uuas pedum .cl. de qua nascentes pendent margaritæ.

XXVI. Est et altera regio in terra babilonie et mons ibi est maximus inter mediam et armeniam mons maximus et altissimus. Sunt ibi homines honesti. hi retinent mare rubrum imperio ubi nascuntur margaretæ pretiosissimæ.

XXVII. Circa hunc locum nascuntur mulieres barbas habentes

usque ad mamillas pelliculas equorum ad uestimentum habentes et hæ uenatrices. maxime pro canibus tigres et leopardos nutriunt et omnia genera bestiarum quæ in eodem monte nascuntur cum illis uenantur.

XXVIII. Et aliæ sunt mulieres ibi dentes aprorum habentes capillos usque ad talos. in lumbis caudas boum. quæ sunt altæ pedum .xiii. specioso corpore quasi marmore candido. pedes habentes cameli. apinos. [dentes aprinos?] quarum multæ ex ipsis ceciderunt pro sua obscenitate a magno nostro macedone alexandro. quia illas uiuas adprehendere non potuit occidit. ideo quia sunt publicato corpore et inhonesto.

XXIX. Secus oceanum sunt genera bestiarum quæ catini nuncupantur. Isti formosi sunt et ubi sunt homines cruda carne et melle uescentes.

XXX. In sinistra parte regio est catinorum et ibi reges sunt hospitales sub se multos habentes tyrannos confines secus oceanum. A sinistra parte sunt reges complures.

XXXI. Hoc genus hominum multos uiuit annos homines sunt benigni et si qui ad eos uenerint cum mulieribus eos remittunt. Alexander autem macedis cum ad eos uenisset miratus est eorum humanitatem nec uoluit eis nocere nec ultra uoluit occidere.

XXXII. Sunt arbores in quibus lapides pretiosi nascuntur et ibi germinabuntur.

XXXIII. Aliud genus est hominum ualde nigrum qui &hiopes [i.e. ethiopes] uocantur.

XXXIV. Est et uineola ubi est lectus eburneus longitudine .ccc. ui. pedum

XXXV. Est et mons adamans ubi est griphus auis quæ. iiii. pedes habet caput aquilinum et caudam bonis [l. bouis]. In eo etiam monte est auis fœnix que habet xpāſ [i. e. cristas] quasi orbes pauonis nidum habet de cinnamomo ipsa in sinu suo post mille annos ignem incendit et noua de sa filla [l. se filia] exurget.

XXXVI. Est et alius mons ubi sunt homines nigri ad quos nemo accedere potest quia ipse mons ardet.

MS. Cott. Tiberius, B. V. fol. 87.

Aperuit mambres libros magicos fratres [l. fratris] sui iamnis et fecit nicromantiam et eduxit ab inferis idolum fratres [l. fratris] sui. Respondit ei anima iamnes dicens: Ego frater tuus non iniuste mortuus sum. Sed uere iuste et ibit aduersum me iudicium quum sapientior eram omnium sapientium magorum. Et astiti duobus fratribus moysi et aaron qui fecerunt signa et prodigia magna propter hoc mortuus sum et deductus sum e medio ad inferos. Ubi est combustio magna et lacus perditionis unde non est ascensus. Et nunc frater mi mambre adtende tibi in uita tua ut benefacias filiis tuis et amicis apud inferos enim nihil est boni nisi tristitia et tenebre et postquam mortuus fueris . . . . feros inter mortuos fuerit abitat . . . . lata cubitis et longa cubitis quattuor.

NOTÆ IN EPISTOLAM ALEXANDRI.

Codex ambustus atque incendio pessumdatus hic illic literas ad marginem amisit. Ex quibus facile pleræque reponi possunt, quæ igitur uncinulis inclusæ reperiuntur; ne quid additum suspiceris. Eadem extat narratio Latine scripta pluribus in exemplaribus; consului in uno alteroque loco difficiliore MS. Cott. Nero D. VIII., MSS. Reg. 12. C. iv., 13. A. i., 13. A. v., 15. C. vi. Conferendus est Wartonus, vol. i. p. 104, Weberus King Alisaundre. Cum linguæ antiquæ nostræ maxime studerem, non erat mihi in harum origine fabularum commorandum: pecuniæ quoque meæ parcebam, ægre hos sumptus sustinenti: quod tamen lectori in commodum cessit, arctissimis libello finibus comprehenso.

Alexandri Epistola Latine scripta bis est impressa; imprimis sub titulo "Alexandri Epistola de situ Indiæ, a Cornelio Nepote in Latinitatem versa. 4°." Deinde "Ex recensione Andr. Paullini. 4°. Giess. 1706." Neque vero his usus sum sed libris manu scriptis. Post Herodotum auctor largus talium fabularum fuit Ktesias. *Σκιάποδες . . . . . ἔθνος ἐστὶ Λιβυκόν. Κτησίας ἐν περίπλῳ*

'Ασίας φησίν. Ὑπὲρ δὲ τούτων Σκιάποδες ὄνομα, τούς τε πόδας ὥσπερ οἱ χῆνες ἔχουσι κάρτα πλατέας, καὶ ὅταν θέρμη ᾖ, ὕπτιοι ἀναπεσόντες, ἄραντες τὰ σκέλη, σκιάζονται τοῖς ποσίν. Harpokration in Lexico. Pariter Plinius, lib. vii. Quæ narrat Ktesias de Martichora aliisque rebus prodigiosis servavit Photius, Biblioth. no. 72.

Aulius Gellius, "adductus mira atque insperata vilitate," Brundusii libros quosdam emit. "Erant autem isti omnes libri Græci, miraculorum fabularumque pleni; res inauditæ, incredulæ; scriptores veteres non parvæ auctoritatis: Aristeas Proconnesius et Isigonus Nicæensis, et Ctesias, et Onesicritus et Polystephanus et Hegesias." (A. Gell. lib. ix. c. iv.) Nec mirandum hos apud veteres auctoritatem habuisse; erat enim Ktesias Artaxerxis, qui Mnemon dicitur, medicus; Onesikritos autem Alexandri navis gubernator. Narraverat hic in Indicis fluviis hippopotamos gigni: accepisse se famam de duobus serpentibus cubitorum, altero octoginta, altero centum quadraginta: unde Strabo (xv. 28) οὐκ 'Αλεξάνδρου μᾶλλον ἢ τῶν παραδόξων ἀρχικυβερνήτην eum appellat: enimvero fatetur omnes qui Alexandrum comitarent admiranda veris antehabuisse: ὑπερβάλλεσθαι δὲ δοκεῖ τοὺς τοσούτους ἐκεῖνος τῇ τερατολογίᾳ. Onesikritos etiam narrabat de hominibus ore carentibus; de aliis aures talares habentibus, in quibus dormirent. De Hegesia quædam dixit Agatharchides, libro quinto Historiæ de Rubro Mari, apud Photium Biblioth. cci. Aristeam Proconnesium commemorat Suidas; erat epicus poeta. Isigonus a Plinio citatur. Iulius Valerius, qui ad calcem Q. Curtii, ab Ang. Maio editus, extat, ex his ineptiis quasdam Latine scripsit. Idem fabulam narrat de Candace quam apud Weberum legere licet. Satis de hoc argumento, opinor, dixi. Vide etiam Kyng Alisaundre, vol. i. p. 200 et notas, vol. iii. p. 311.

Editoris officio me functum esse vix dixerim; lectoribus enim ea tradidi, quæ inveneram; quod a me hæc ætas postulabat. Interpunctionem qualemcunque nihil mutavi. Constat autem fuisse, qui ad mentem suam scripta, quotquot ederent, immutarent, corruptelas, ut perhibebant, tollentes. Id etiam certum, adhuc esse, qui grammaticæ, quam venditant, nimis rationem habeant, quique proavis nostris irascantur, si minus ad regulas hasce hodiernas locuti sunt.

Poema de Beowulfo eodem volumine continetur, atque, etsi Kemblius sæpius operarios vituperavit, quibus codex reficiendus mandatus est, quasi quod integrum fuisset, mutilassent, non sunt,

quod sciam, hoc nomine culpandi. Ut libro sua forma constaret, folia corrugata discerpta et vinculis soluta, cartis papyraceis validis, ut necesse erat, densisque interserebant, et quod vix evitandum, aliqua ex parte superimponebant. Unde fit, ut versa paginarum facie litteræ aliquot discerni nequeant. Si tanti est, venia data, locis illis Beowulfanis interpreti molestioribus, quodcunque legenti officit, abradere licebit.

Paginæ aliquot, ab instauratoribus libri loco non suo dispositæ, in iustum erant restituendæ ordinem; quod per nexum orationis iam factum, Latina narratione postea confirmatum. Versiculos eosdem, quos habet codex, imprimendos curavi, quo facilius dignoscas quid in margine mancum, et quare emendatum sit.

Maiores nostri in vocabulis compositis, arctior an laxior iunctura esset, et quid in hac re vellent nesciebant. Plerumque autem libri manu scripti ita voces ordinatas habent ut casus forsque tulerit; aliquando vel eiusdem syllabæ litteræ longius inter se absunt, quam alibi voces diversæ; ut regula nulla extet, neque fieri possit, ut in his pergamena sequamur. Incerti etiam nos in hac re versati sumus; et fol. 127. a. 7. nunc bẏlıꝼᵹeað quod substantivo bıᵹleoꝼa responderet, nunc bẏ lıꝼᵹeað, ut ellipsis pronominis esset, voluimus: pariterque in aliis.

Fol. 104. a. 10. Dubia pericula; MSS. Reg. 13. A. 1, 12. C. iv., *que* omisso.

Fol. 104. a. 16. ᵹeꞅeꞇenıꞅꞅum Lat. *statu*, iis accedit, quæ dativum singularem in -um antiquitus exiisse indicant. Vide et ᵹemẏnðum *memoria*, fol. 104. b. 8.

Fol. 104. a. 20. Tota sententia male concepta atque ordinata. Latinis "possit accedere" quæ respondeant in Anglicis deesse videntur. Manifesto autem pro abæðað legendum abæðað, "expostulet." Eadem medela in loco Cædmonis adhibenda, ubi Thorpius aliique ea interpretabantur, quæ sensum nullum habebant. Legendum erat

Æꞃ ðon enᵹla ƿeaꞃð.
ꝼoꞃ oꝼeꞃhẏᵹðe.
ðæl on ᵹeðꞃılðe.

Donec angelorum pars ob superbiam in errorem lapsa est. Verbum autem bæðan aliquando ut in Beowulfanis *cogere, to compel* significat, quod Kemblius *compellere* dixit: Cf. ᵹebæðan: neque tamen a bıððan multum differt, ut *poscere, postulare,* significet.

Fol. 104. b. 14. Intellige æꞇeoꞃenð. Fieri potuit ut hæc mutatio,

non omnino insolens, ex ratione participiorum immutatorum, oriretur: participia omnia, seu activa seu passiva, olim in -end exiisse opinor, ut eadem sint ætеоƿеð, ætеоƿеnð, ʒelẏƿeð, ʒelẏƿenð.

Fol. 104. b. 15. Turbata atque impedita hæc sunt. Parens pro *pariens* accepit.

Fol. 104. b. 16. Post ƿihta interpungendum. Eall ut alibi terminatione neglecta: cf. not. 116. b. 5.

104. b. 19. ʒemẏnð. De genere huius vocabuli adeas notas Goodwini in Guðlac, p. 103. Infra fol. 105. b. 6. femininum est. Thorpius in Analectis neutrius generis esse voluit quamvis p. 100 legerat þæꞃe eaðeʒan ʒemẏnðe.

Fol. 105. a. 2. þa ʒecẏnð; grammatici nostri vel þa ʒecẏnðe vel þæt ʒecẏnd postulant. In 3 etiam þæt ʒemiꞃc in singulari, vel þa ʒemiꞃce plurali.

Fol. 105. b. 13. ꞅe kẏninʒ. Initio sententiæ sæpissime Angli nominativum quasi pendentem, ut loquuntur grammatici Græci, ponebant, postea pronomine usi in regimine suo posito. Cf. Oros. p. 258. l. 15, p. 260. l. 32. l. 36. ed. Thorpe.

Fol. 106. a. 1. Interpunctione sensus est intercisus. Bætan cui respondet *prætereo*, verbum puto aliunde ignotum.

Fol. 106. a. 17. ꞅcẏlꝼ gen. ꞅcẏlꝼeꞅ masc.: cf. Homil. i. 166. Corrigenda lexica.

Fol. 106. b. 12. Ꝥon, Latine *ligis*, hoc est, ni fallor, *capreolis, claviculis, pampinis*. Vocabulum aliunde mihi incognitum. Apud Ælfricum in glossario sunt Capreoli ƿinʒeaꞃða ʒeƿinð vel ƿinʒeaꞃða hocaꞅ.

Fol. 106. b. 20. Lau ad Laurum spectare potest sed Latina magis Laꝼian indicant. Lauede Laȝamon, i. 320.

Fol. 115. a. 4. Legitur ʒolðhoꞃð: in plurali etiam ʒolðhoꞃðaꞅ, ʒolðhoꞃðu.

Fol. 115. a. 8. boꞃenne, id est, boꞃene.

Fol. 115. b. 1. Ꝥꞃiꝼ, *rapax*, lexicis ignotum. Videtur cognatum cum ꞃeaꝼian etc. pro †hꞃeaꝼian, hꞃeáꝼeꞃe est *latro* in Euangeliorum libro Lindisfarnensi. Rapere pro †hrapere, †grabere. Post þẏ littera nescio quæ stetit.

Fol. 115. b. 10. ʒen, *compendiosus*; lexicis addendum. Cf. Ormulum, ii. 276, Promptorium Parvulorum, glossaria vocum nostrarum provincialium, lexica Suecica etc.

Fol. 115. b. 11. ꞃiðꝼato gen. plur. Inter vocales breves finales apud nostrates vix quidquam interest.

Fol. 115. b. 14. Post þæm videtur deesse þe. Sed relativus aliquando abest. Rask, § 388.

Fol. 116. a. 7. of dæle absurdum videtur pro *ex parte mea*. Healfe hoc sensu usitatius.

Fol. 116. b. 5. Eall pro ealle ex incuria, opinor, loquentium, terminationibus obsolescentibus: cf. fol. 120. b. 2. 11, 113. a. 6, 104. b. 16. Hexameron xiii. Boeth. p. 20. l. 5.

Fol. 116. b. 5. ic hie; deest ut videtur het.

Fol. 117. a. 2. sio hiop contra morem.

Fol. 117. a. 5. gewæcte, *afflictatos*.

Fol. 117. a. 16. þyrstan sensu causativo incredibile. Deest igitur aliquid.

Fol. 118. 7. ealfarena, magis lubricum quam ut ego interpretari audeam. Non coniecturis opus, sed exemplis. "Mulorum castrensium ad subarmilia et sarcinas militum uehendas circiter ĩi. Camelorum .D. Dromidumque et bubulorum ĩi. Sumedumque et boum ĩi. qui frumenta uehebant." MS. Reg. 13. A. i. "Mulorum castrensium ad subarmilia et sarcinas militum uehendas circiter ĩi. Camelorum .d. Dromedanorumque et bubalorum ĩi. Equorum honeratorum clitellas ferentium boumque qui frumenta uehebant ĩi. Armentorum uero ad usum carnis cotidie ingens numerus sequebatur." MS. 12. C. iv. Eadem fere 15. C. vi. "Sumedum" habet quoque 13. A. v. Apud Du Cangium *Sumerius* est *Sagmarius, iumentum sarcinale,* quod nostrum SUMPTER, unde et "Sumedum" interpretandum. Nec tamen video quid hæc omnia ad ealfarena conferant. Noli etiam de Deahfore cogitare cum sit scriptura certa.

Fol. 119. a. 20. mera, *equorum* sc. *hippopotamorum*. Hoc loco mer, seu merh, mearh, pro masculino accipiendum, ut in Runliod. 5. meare mægenheardum; idem est Celticum March, *equus*; *equus admissarius*, ne dicam Hebraicum Paras etc. Islandicum Marr, masc.

Fol. 119. b. 10. Post gearwe omissum ⁊ videtur.

Fol. 120. a. 11. ꝥ: vide fol. 109. b. 11.

Fol. 120. a. 13. Addidi ⁊ ut sit ure magis Latinum *uri* quam Anglicum. Sed potius ex duobus pronominibus us, ure delendum alterum, ut, in syntaxi verborum incerta, ehtan vel accusativum vel, ut apud Lyeum, genitivum regat. "Tota nocte incursantibus leonibus ursisque et tigribus pardisque ac lincibus." MSS. quattuor.

Fol. 120. b. 5. xx. eꞅ: cf. fol. 124. b. 2. Deuteron. i. 15. Mirabil. Orient. xvii. xxv.

Fol. 121. a. 3. ꝼullaꞅꞇe: cf. Cod. Exon. notas, p. 528, 529.

Fol. 121. a. 7. ꞇo aᵹeneꞅ, Rask, § 407. Cf. Weber, Kyng Alisaundre, line 5253.

Fol. 121. a. 15. *κεραστις.*

Fol. 121. b. 19. Post ƿunꝺoꞃlıce interpungendum.

Fol. 122. a. 4. ꞅlı[ꞇ]ꞇe in libro manu scripto litera aliqua deest. eðeꝺon, Grimm, Elene, 1107.

Fol. 122. a. 11. cf. Weber, Kyng Alisaundre, 5354.

Fol. 122. b. 1. ꞅƿelc eaꞃꝼeðo: cf. fol. 107. b. 18, fol. 111. b. 18. Septem tantummodo litterarum vestigia leguntur.

Fol. 122. b. 3. laᵹoꞃaꞅ *leopardi.*

Fol. 122. b. 17. Ὁ *μεντοι ποταμὸς ὢν δυσπέρατος διὰ τὸ ὀδοντότυραννον ζῶον: καὶ γὰρ οὗτος ἀμφίβιον μέγιστον, ὥστε καὶ ἐλέφαντας καταπίνειν.* Michael Glycas. p. 270=142, 143. *Τὸν δὲ ποταμόν φασι δυσπερατότατον εἶναι διὰ τὸν λεγόμενον ὀδοτύραννον. ζῶον γάρ ἐστιν αμφίβιον, μέγιστον λίαν, ἐν τῷ ποταμῷ διαιτώμενον καὶ δυνάμενον ἐλέφαντα καταπιεῖν ὁλόκληρον.* Georg. Cedrenus, vol. i. p. 269 =153. c. "Nomen autem Odontotyrannum vocant eæ bestiæ:" (ita edidit Maius) "ac ferme viginti et sex de occursantibus viros morti dedisset." Iulius Valerius, p. 185. Corrigendus Weberus Kyng Alisaundre, 5415, "dentyrauns."

Fol. 122. b. 6. Coniicio baꞃe feminino genere: ut Bera apud Islandos: apud Ælfricum Gram. Vrsa est bẏꞃen. Monıᵹ pro singulari accipi potest: cf. Weber, Kyng Alisaundre, 5404.

Fol. 122. b. 15. Þꞃ[ı]e in MS. aliquid deest. In 17. ınꝺeoꞅ est *Indis, apud Indos.*

Fol. 107. b. 2. hıꞇ MS. sed delendum erat.

Fol. 107. b. 6. ƿealhhaᵹoc, *vultur.*

Fol. 107. b. 9. ẏb. sic et 110. b. 10, 127. b. 3. ẏmb 116. b. 10.

Fol. 107. a. 19. Megasthenes huius fabulæ auctor primus fuisse videtur. (Strabo, xv. 44.) Vide Weberum Kyng Alisaundre, 5430.

Fol. 107. b. 5. Weber, Kyng Alisaundre, 5444.

Fol. 108. a. 7. ꝼẏꞃꝺ, ad fidem codicis. 16. Post ꞅƿa rasura est.

Fol. 108. b. 9. Corrigendum videtur ꞅƿıðoꞃ.

Fol. 109. a. 3. ƿæꞅ. In oratione obliqua aut subiunctivo uti licebat aut indicativo: infra statim, vv. 9. 20, ƿæꞃe subiunctivus est. Eodem fere modo aut optativo aut indicativo utebantur Hellenes.

Fol. 109. a. 9. Cf. Weberum Kyng Alisaundre, 5500.

Fol. 109. b. 11. ꝥ sæpius ita ponitur, ut vix quidquam sententiæ conferre videatur. Cf. fol. 110. a. 4, 113. b. 6. Orientis Mirabil. vii. ꝥte quod idem est xxii., xxvii. bis, iv. MS. V., xiii. MS. V., Deuteron. xxxii. 13.

Fol. 109. b. 17. Ƿæȝd scriptum.

Fol. 110. a. 8. þa ðæꞃe aliquantum hic turbatum videtur: et sequenti versu þe pro þeh=þeah scriptum.

Fol. 110. a. 13. Cf. Weberum Kyng Alisaundre, 5584.

Fol. 110. b. 19. cannon, vocabulo, ut videtur, Latino, cœnum.

Fol. 111. a. 2. acæȝlod. Hæc vox satis certo non potest legi, sed mihi recte videor expediisse: est autem nihil nisi interpretatio vocis "serato" pro "serrato." Mox tamen ꞅnod idem est quod ꞅnid "serra," quod prioribus pugnat. Weber, Kyng A. 5722.

Fol. 111. a. 3. Seonoƿalt=ꞅineƿealt *convexum, rotundum*. Legerat "lunæ" pro "leænæ." Cf. Weber. vol. i. p. 236. Nicoꞃ, *hippopotamus*, potius in aliis locis, *Equus marinus, Walrus*, interpretandum.

Fol. 111. a. 5. bꞃeoꞅt plurali numero.

Fol. 111. a. 10. meahte. Quæ dixit Raskius, Gram. § 197, non in universum vera erant. Thorpius qui in Raskii iurat verba, id sæpius viderat, in opinione tamen sua perstitit: inquit enim, "Sohte for the plural Sohton. A similar inaccuracy frequently occurs:" (Orosius, not. ad p. 280) itemque, "Ƿiꞅte an error for ƿiꞅton, singular for plural, of frequent occurrence in Orosius." (not. ad p. 468.) Doctum et tenacem propositi virum non lingua plane talia respuens, non codicum consensus iste mente quatit solida. Raskius fortasse de solo præsenti loqui voluit ut in § 197. Cf. ȝoꞃdꞃiȝon hi, Cod. Vercell. ii. p. 86. v. 91. ꞅculon ƿit, id. p. 106. v. 199. hiꞅ beaꞃn dýde, Cædmon, p. 53. v. 5, ubi Thorpius de more suo "For dýdon; probably an error of the scribe." þaꞃa þe healdan ƿile; id. 92. 19, ubi tacet criticus noster. Infra fol. 111. b. 20, 112. a. 1, ubi coniicere licet ȝeꞅaƿe ƿe. 112. a. 2. 3. 4. 10. 12. 18, 113. a. 12. 15, 114. b. 2, 125. a. 5, 126. b. 5, 127. a. 8. Orient. Mirab. passim.

Fol. 111. a. 20. Etsi pronomen sæpissime desideratur, ægre tamen ƿe hic caremus.

Fol. 111. b. 12. ꞃýmȝ, *grunnitus*, ex Latinis; est autem cum ȝꞃýmetan 'grunnire' cognatum et pro †ȝꞃýmȝ capiendum. We-

ber, Kyng Alisaundre, 5740. For hy ne haue so mychel drade Of nothing as of hogges grade. (cry.)

Fol. 112. a. 7. Quominus hic quidquam mutandum censeas, obstat vocabulum idem in fol. 112. b. 2. Ex Latinis atque etiam ex ipsis verbis constabit neah esse *aqua profunda*, "*stagnum, vortex*," *vorago*.

Fol. 112. b. 5. ᵹebꞃæc, "*a boysterous wind*," Somner. Infra 112. b. 19. bꞃeoᵹun infinitivo. Cf. Islandicum Brak, *strepitus, stridor, fragor*.

Forr shep iss all unnskaþefull
⁊ stille der ⁊ liþe
⁊ makeþþ itt nan mikell bracc
ᵹiff mann itt will bindenn.
Ormulum, 1176.

'Namque ovis est omnino innocens quietaque bestia et lenis, nec facit magnum strepitum, si quis eam vult constringere.' Id. 1186. 1233. Quid differt nostrum Bark? Cf. Stemn iꞅ ᵹeꞅlaᵹen lýꝼt. ᵹeꝼꞃeðenlıc on hlýꞅte. ꞅꞃa mıcel ꞅꞃa on þæꞃe beoꞃcnunᵹe ıꞅ. Ælfric Gramm. p. 2.

Fol. 112. b. 13. ᵹehlıuꞃan adjectivus in comparativo, *apricus*. Cf. hleoꞅ *umbraculum, apricitas*, et Islandicum Hlyr, Hlær; "En ginnungagap var svo hlætt sem lopt vindlaust;" Snorra Edda, p. 4. "eratque chaos tam tepidum, quam aer sine ventis." Conferenda omnino existimo Αλεη, Αλεεινος, Αλεεινειν.

Fol. 112. b. 15. Vide notam ad 116. b. 5, sed cum hoc sit prædicatum, aliter res se habet. Cf. 112. a. 5.

Fol. 113. b. 8. ꝼeꞃð scriptum.

Fol. 113. b. 9. Ðo. Dubium vix erit, quin in hac voce adsit Scoticum Haugh, "Low lying flat ground properly on the border of a river and such as is sometimes overflowed." Jamieson. Masculinum erit.

Fol. 114. a. 6. neaꞃꞅeꞇ, *angustia*; aliter nýꞃeꞅeꞇꞇ, Oros. III. viii. =384. 4. ed. Thorpe.

Fol. 114. a. 9. mıne; vide infra 15: fol. 115. a. 12: potest autem ꝼeoꞃeðe pro plurali accipi, ut ealle uꞃe eoꞃeðu, Euangel. Nicodemi, xxviii.

Fol. 114. a. 10. Weber, Kyng Alisaundre, 6749.

Fol. 114. a. 14. meahꞇe; nominativus deest: an man? an ıc? Durissime tamen aliquando, ut in transitionibus, pronomen præ-

termittitur. þa ꝼoplet he Ieþꝛo. ⁊ ꝼoꝛ ham to hıꝼ lanꝺe. Exod. xviii. 17. Discessit Moses ab Iethro; ille autem domum reversus est.

Fol. 114. b. 1. Totus hic versus igne atque fumo pene deletus: et pro hıne sensus postulabat hıe; sed satius duxi id lectori tradere quod oculis caperetur.

Fol. 114. b. 16. oþ ꝥ pro oþ.

Fol. 123. a. 2. ꝼꝩelcꝛe cuneþo. Quod pro supplemento apposui est id quidem inauditum, sed vestigiis insistit litterarum. Ut equidem opinor recte se habent omnia, cuneþ est *experimentum*, a cunnıan *experiri*. ⲔⲚⲚⲫⲒ neutrius est generis: scientiam significat. Pro beꝼceꝛeꝺe in Latinis *fraudaremur* passive.

Fol. 124. a. 1. Post monan interpungendum. "Id tamen esse in hisce arboribus admirabile: namque oriente sole marem illam arborem itemque cursus sui meditullium possidente vel certe occiduo loquacem fieri, et consultantibus tertio respondere: idem vero nocturnis horis atque lunaribus arborem feminam." Iulius Valerius, p. 188.

Fol. 124. a. 2. Pro ꝩıꝼ legisse videor ꝩıᵹl, ut non sit oculis in omnibus credendum.

Fol. 124. a. 6. In Latinis "amicos" quod interpres vertit. Sed posuit scriba amicos pro amictos, hoc est, amictus. In alio etiam loco ab interprete Anglico prætermisso (fol. 173. c.) legitur, "His amictis contecti. uiuunt ibidem fere annis trecentis." Vsitata erat hæc forma substantivi. Vide Du Cangium.

Fol. 124. b. 5. heannıꝼꝼe pro heahnıꝼꝼe, ut aliis in locis, *e.g.* Homil. vol. i. pp. 492, 582.

Fol. 124. b. 11. Punctum delendum.

Fol. 124. b. 13. ðæꝼ ꝼunnan, þæꝛe monan; mira hæc.

Fol. 125. a. 4. ꝼoþꝛe. Ita scriptum inveni.

Fol. 125. b. 9. eþel expectabam ꝩẏꝛꝺ.

Fol. 126. a. 1. ꝩe fortasse non erat supplendum, ut in proxime præcedente versu ᵹebæꝺon stetit.

Fol. 126. a. 17. þẏꝼ æꝼtan ᵹeaꝛe. Ita scriptum.

Fol. 126. a. 18. Post monðe interpungendum.

Fol. 127. b. 1. ꝼeaꝛ *decessus de vita.*

Fol. 128. a. 8. Si lexicographis credendum esset, corrigendum ꝼæᵹnoꝺon: sed verbum vetustius extabat †ꝼaᵹan, unde derivatum ϦⲀϦⲈⲫⲤ, χαρα; unde etiam ᵹeꝼeon compositum atque adjec-

tivum ꝼæʒen e participio formatum. Huius igitur verbi erat præteritum singulare ꝼꝛeʒ, ꝼꞃeaʒ, plurale ꝼæʒon. Eodem modo pene obsoleverat ꝭKAΓAN 2 Kor. xiii. 5. MS. B. si fides Massmanno, unde ꝭKAh, ꝭKEhnN, ꝭKAIhANS; pro præsenti ꝭKAIhNAN ubique fere usurpabatur. Antiquior autem forma apud Germanos vel hodie servata.

Fol. 128. a. 10. maꞃan *divulgare*: cui respondebat MEKGAN, κηρύσσειν, atque Islandicum, at Mæra, *laudare, celebrare* (B. H.), Angli mæꞃe *illustris*, mæꞃð *fama*, mæꞃꞅian *celebrare* frequentabant. Hoc autem ab illo per sibilationem efformatum, ut a ꝭKAΓAN, ꝭKAISAN, quod miror linguæ Mœsogothicæ eruditis non innotuisse. Mæꞃðo infra 16 genitivus est singularis pro mæꞃðe, per inconstantem vocalium usum. Kemblius in Beowulfo suo Mæꞃðo pro nominativo exhibuit, citans 1311 ubi accusativus extat: "et cetera." Nolim hac de causa totum illud carmen denuo perlegere; id unum moneo, terminationem þ, si feminina est, vocalem ex usu Mœsogothorum, qui regulas orthographicas sibi habebant, non recipere; ideoque apud Anglos quodcunque hos fines excurrit, pro suspecto habendum esse.

Fol. 128. b. 1. þætte. Quæ de huius vocis compositione Raskius, § 149, somniavit, a vero quam longissime absunt. Eadem est quæ þæt, et Mœsogothico ÞATA respondet. Habent adiectiva neutrius generis terminationem hanc ut BAINÐATA. Quomodo hæc cum Latinis, Græcis, Sanskriticis concilianda sint, quærendum est.

ORIENTIS MIRABILIA.

Liber MS. Cott. Tiberius B. V. optime conservatus atque imaginibus pictis mira pulcritudine adornatus. Scriptura tenuior, et illi, quam habet Liber Dunelmensis, seu Euangelia Lindisfarnensia, similis. Alter autem ex eodem volumine, Vitellius A. XV., quo continetur Alexandri Epistola, mancus, obfuscatus atque incendio ereptus: pariter autem res, de quibus narratur, depictæ sunt. Priorem librum plerumque secutus sum, varias lectiones præcipuas adiecturus.

VAR. LECT. I. antimoleime þam [l]anðe. Vit. on ʒeꞃıme. V.

leoneſ pro leuuas, id est, leucas, *leagues*, ubique. V. ſtaðio V., ex indiscreto sono vocalium, puto.

II. ƿeðraſ. V. acenneð. V. an quia prædicatum est? to babılonıa burh þonon ſynðon V.: in T. impersonaliter constructio facta. In V. post mæſt plene interpunctum. mıclan V. quod verius. ƿeorc. V. ȝeƿyrcan. V. half, an omisso, V.

III. ferreð. V. Erant qui interesse aliquid inter fereð et ferð docere vellent. haten V., quod magis probandum, cum sit usus simplicium vetustior quam compositorum. þæm pro on þan. V. acenneð onlıce þonne. V. Eratne iam igitur E littera muta? oþþe hım o æthrıneð. V.; ubi o pro á accipiendum, ut *unquam* significet. unȝeſrelıca. T.

IV. Sƿa omisit V. acenneð. V. prædicatum. þonne fleoð hy feor. V. onfon. V. þonne hıera lıchoman ꝥ hy onælað. V. Post ſynðon addidit þa. V.

V. Omissum in V.

VII. Eoſelaſ. V. þære mæſtan ƿæſtıne. V. þæm reáðan ſæ. V. ƿæſten generis neutrius, ſæ alterutrius accepimus. man. V. á æthrıneð. V. id est, *unquam*. ſƿylteð. V. quod antiquius, ut docent linguæ cognatæ. ȝeneorneſſe. V. pro cneorðneſſe opinor. ƿeaxet. T. cf. xxxiv. ⁊ xxiii ⁊ healf mıl. V. unƿæſtmberlıcu. V.

VIII. Leȝ. V. on þa omisit T. eȝyptana. V.

IX. Lanȝe omisit V. tƿılıce. T. lıfıað. V.

X. Ðabbað ſƿelce ſƿa ȝræſhoppan V. quæ lectorem torquere poterant. nımað hı. T. olfenðan. V. ȝetıȝað. T. þone ſteðan. V. abıſcoðe. T. to þam ſpıfte ꝥ ða men ƿenað þæt hı fleoȝenðe ſyn. T.

XI. Betƿın. T. Fullıcra. T. eȝypta. V. ylpenða. T. "*elephantorum*," Latina.

XII. Men hy. V. tú. T. ⁊ cneoru ſƿyðe reaðe. V. on ſcıpum omisit. T. ⁊ hyra ȝecynð. T.

XIII. Cıconıa. V. acenneð. T. onðryſ heoreſ. V. ȝemonu. V. ſƿæfon. V. monnan V. accusativus singularis ut in Ælfrici præfatione ad librum Geneseos, p. 3. v. 13. uton ƿırcean mannan to ure anlıcneſſe. Genes. xx. 4. Infra xxi.=100. b. 17. V. xxii.= 101. a. 14. V. oððe ȝeſeoþ omisit. T. þonne feor ꝥ hı fleoð. V. ȝeƿenðe. V.

XIV. rıðan. T. hı beoð ſ. h. omisit. V. hy ſynð nemnað. V. ȝelæccað. V. pro ȝefoð.

XV. on bꝛ. omisit. V.

XVI. ıſ oþeꝛ. T. men akende. omisit. V.

XVII. dꝛacan omisit V. ex incuria. ne mæʒ nan man ꝛaẏþelıce. V.

XVIII. þæſ omisit V. tpılıce omisit V. lonʒ. T. eꝼne. V. per errorem. ꝼleoð hẏ ꝼeoꝛ. V.

XIX. ellꝛeoꝛde. T. c. V. elꝛeoꝛdeſtan. V. et ⁊ bis omisit. V. ſe ſunnan ſeað. V. ſe monan ſeað. V. ꝛıde. V. mıla omisit V. ut necessarium.

XX. lapeꝛnbeabe. V. quod vix intelligeret, qui legerat. onlıce V. id est anlıce. bıð aceuneð. V. mıclan. V.

XXI. nemneð. V. ʒepeaxene. T. ꝼeaxene. V. ꝼꝛeſtepaſ. V. mennıſce onlıc. V. cunnon mennıſce. V. ʒeꝛeoꝛð neutrius est generis. Homil. I. p. 318, p. 322. An hic pluralem voluit V.? ʒeꝼoð. V. ⁊ þænne omisit V. þon V. pro hıſ.

XXII. Ðonne. V. acende. V. on pæſtme. V. mıcel heaꝼod. V. ſpæꝼan. V. oðþe onʒẏtað addidit V. eaꝛan bun. V. id est beʒen. ⁊ ꝼleoð ſpẏðe. ſpa hꝛædlıce ſpalepen þæt hẏ ꝼleoʒen.

XXIII. acende. V. ſpa ma. T. on omittit. V.

XXIV. þæſ cınʒeſ omiserat V. oꝼ ıſeꝛnum ʒepeoꝛcum ⁊ oꝼ ʒlæſʒeʒotum ⁊ on þæꝛe ılcan ſtope ıſ æt ſunnan upʒanʒe ſetl quıetuſ þæſ ſtılleſtan bıſceopeſ ſe nænıne oþeꝛne [me]te ne þıʒe buton ſæ oſtꝛum ⁊ be þam he lıꝼede. V.

XXV. beoð cende ſaꝛaʒımmaſ. V.

XXVI. hẏhſt. V. aliquot verba omisit V.

XXVII. pıꝼ acenneð. V. hundıcʒean. V. nemde. V. ⁊ ꝼꝛom tıʒꝛaſ ⁊ leon[eſ] toxaſ. V. mıd heoꝛa ſem . . . ꝥ hẏ tohuntıaþ. V. quæ quis intelligeret?

XXVIII. hıpneſſe. V. olꝼendan. V. oꝼ V. pro ꝼoꝛ.

XXIX. lıꝼıað. V.

XXX. ʒæſtlıþıende. V. quod verum. ꝼela cẏnınʒa. V.

XXXI. ſcenꝼulle (?) men. V. cẏmeð. V. nan laþ. V.

XXXII. deoꝛpẏꝛþſtan. V. ſẏnd oꝼ acende. V. ꝥte omittit V.

XXXIII. moncẏnneſ ſeondon. V. ꝛıʒelpaꝛa. V.

In V. cætera desunt.

NOTÆ.

I. Seo landbuend *colonia*, eodem sensu quo II. landbuneſ. Est autem landbuend substantivum participiale, cuius syllaba finalis

-enð plerumque in -unȝ mutatum legimus; ut sit pro lanðbuunȝ accipiendum: quæ quidem commutatio iam eo usque progressa est, ut ipsa participia per hos trecentos annos in -ing exeant. Fœminini autem generis est, ut sunt illa in -unȝ substantiva desinentia. Cultus, biȝȝenð; Ælfric Gram. p. 15. vs. 18. Antimoleime Brixonte, cæteraque nomina eiusmodi apud Stephanum Byzantinum non reperiuntur.

III. Spılce mon ꝼeꝛð expectare poteras: quod tamen non legebam.

VIII. Quæ Plinius, vii. 16, dixit de hominibus binum cubitorum, quos Conopas appellat huc vix trahenda. "Cynopæne aut Sciapodes," vol. V. p. 24. "Cynopennæ aliqui vel Sciapodes," V. 140, in edd. Tertulliani. Cynopendices, Iulius Valerius, p. 184.

IX. Mæl *mensura*. Cf. Islandicum Mál: hæc significatio autem ex altera antiquiore *pars* profecta videtur: cf. Lat. Malleus, MꞮΛΛƔϨꞮΛN, pieceMeal, etc.

X. Confer Herodoti narrationem. Quamvis sit Maꝛh pro ꞇmaꝛc masculini, est tamen mẏꝛe femininum, et pro *femella* usurpatum. Genesis, xxxii. 15. ȝeꞅælað *alligant, colligant.* ȝeꝼætan *convasare, consarcinare,* a ꝼæt, *vas:*

XI. Fallıc *pulcer*: cf. Islandicum Fallegr, Latinum Pulcer. Non recensetur Archeboleta inter nomina duodeviginti, quæ Nilo annumerat Partheyus in Indice Geographico. Sed tamen Copticum videtur; ⲉ̀ⲃⲟⲗⲟⲩⲧⲉ saltem *præ* significat: et ⲁⲣⲭⲱⲟⲥ *aquarius.*

XIII. Onðꝛẏꞅ *terribilis.* MS. V. .onðꝛẏꞅne *terribilis* Lye. ȝemona, *iubata.*

XVI. Aulus Gellius legerat "quosdam etiam esse nullis cervicibus, oculos in humeris habentes." (Lib. IX. iv. 9.) Ktesias hoc narraverat. (Plinius, vii. 2.)

XXI. Fꝛıhꞇeꝛe *hariolus.* Cf. ꝼꝛıhꞇꝛunȝ *hariolatio,* et Latine "divine" pro "divini," 'divinatores.' Imago subiecta virum exhibet promissa cæsarie comatum.

XXII. Onesikritos hæc tradiderat (Strabo, xv. 57) Aꝩæꞅꞇme: præpositio cum substantivo coaluit. Ꝩæꞅꞇm vi sua *incrementum* significat; derivatur a verbo quod Latine dicitur Vigere, Anglice cum sibilatione Ꝩacꞅıan, cuius radicem credimus Kvikv- Islandorum, Quick nostrum. Frequentant autem Teutonicæ linguæ sibilationis id genus, quod in ST exit: ꞮΛISTꞮΛN *vereri* ex

ΑΓΑΝ *pavere* pendet; ut cadat suspicio, quæ vocem hanc esse ex Latinitate mutuatam voluit; "Æstimare" potius est Teutonicum: ƕRAISTNBNI ex deperdito †Fraistan formatum est, Islandico at Freista, cuius parens erat Fragen in hodierna Germanorum dialecto conservatum. ƕΑSΤΑΝ a ƕΑhΑΝ. Finalis M in Pæſtm participium in -mentum indicat. Quum autem ex ratione linguæ Pæſtm *incrementum* esset, facile in *statura* atque *fructus* abiit.

XXIV. Iobeſ, Iovis.

XXV. Pinȝeaꞃd *vinea* Anglice ex corruptela pro *vitis* sumitur. Hic etiam Beꞃiȝe pro *racemus*.

XXVII. Ne hic nos fugiat ꝥ neutro genere et numero singulari, relativi sensu, antecedentibus masculinis et pluralibus. Hodierni nostri sermonis id est, atque in altero codice libelli "seinte Marharete" passim usurpatum.

XXIX. Fꞃea apud Kilianum quæras, quæso. "Fraey, Bellus, scitus, comptus, lepidus, venustus, pulcer, elegans, lautus." Quod addit, "anglice Fair" id falsum est, cum sit Fair, ꝼæȝeꞃ. Apud Lyeum composita aliquot invenies, fortasse etiam derivata.

XXX. Eaſtliðende ita pro ȝaſtliðende positum est, ut litera ȝ in nostrum y abiret, quod cum potestate consonantali vocalium i et e, vim communem habet: sic eoƿ=you. G pro I accipiendum tum ex aliis, cum e versione nominum propriorum patet: ut pro Iannes et Mambres scripserit Ælfredus Geameſ ⁊ Mambꞃeſ. (Orosius, I. vii.)

XXXI. Fꞃemꝼulſe. MS. T. ſc . . ꝼulle. MS. V. Fꞃemꝼulle saltem scribendum.

XXXIII. Mankynn iſ lege Mankynneſ quod sensu partitivo accipiendum.

XXXV. Fæðme ex Latinis necessarium: in eadem pagina Anglica Latinis subiecta sunt; ut pateat ex his illa conversa esse. Quod si secus esset, bene se haberet æðme.

SCA MARGARETA.

Wanleius duorum exemplarium huius passionis e bibliotheca Cottoniana mentionem fecit, unum MS. Tiberius A. xxxiii., quod hic, nunc A. iii., exhibui, alterum MS. Otho. B. xxxiii. quod non repperi. Idem aliud extare in bibliotheca Collegii Corp. Chr. Cant.

meminit, cuius initium Efter Drihtnes ðrowunge ⁊ his ærirste. þæt he of deaðe aras Hælend Crist on þam dagum his halgan geþrowodon for his þæra micclan leofan lufan, atque finem Ealle hi hale ⁊ gesunde on heora wege ham gewænton. ⁊ ures Drihtnes ængles þider comen. ⁊ þa sawla underfengon ⁊ heo on heofone rice gebrohton. ⁊ nu hi is mid Gode and mid eallum his halgum. ⁊ ðær hi wuniað nu. ⁊ æfre wunian sceal in ealra worulda woruld a butan ende. Amen. Ex his patet quod verba attinet, non posse conferri illum librum Cantabrigiensium cum hoc nostro.

Si ex scriptura codicis huiusce coniectura capienda est, non linguæ corruptæ sæculum præ se fert, sed fortasse circa annum millesimum exaratus est. Neque vero grammaticam sive Ælfricanam sive Raskianam audit. Sunt omnia manifesta, pulcra, accurata, optime conservata, sed dialectus non quam legere solemus. Vel passim vel ubique articulus masculini generis Se pro feminino Seo usurpabatur; non semper sed plerumque adiectivus cum articulo in —a femininum exit, aliquando in —æ; illud correctori offensæ erat, qui Seo posuit; hoc autem non tetigit. Corrector unus, an essent duo, dubitavi; ita tamen locutus sum, quasi duo extiterint. Hic illic aliam recensionem versare videtur alter, vide fol. 75. a. 10, fol. 73. b. 31, fol. 72. b. 16; sæpissime alia uti dialecto, vide præsertim fol. 74. a. 3. Veri simile erit non simul omnes casuum terminationes desuevisse, quod et, opinor, ipsi libri testificantur. Inter alia adiectivum eall mature indeclinabilem evasisse, mihi persuasum est. Sed de his disputare alienum a proposito fuit.

Vitam Scæ Margaretæ ex Actis Sanctorum exscribendam curavi, ut hic apponerem; sed parum utilitatis habitura videbatur; Anglo enim prodigiosa, mira, ornata placebant; Latinus auctor simplex humilis, inficetus. Multo propius accedit Anglica manifesto ex his nostris, vita sive passio desumpta, A.D. circa 1230, cum rhythmo atque alliteratione, scripta: cuius titulus "Seinte Marharete þe Meiden ant Martyr," e prelo iam iam proditura. Quo melius autem ingenium sæculi atque ecclesiæ perspicias, hic ea proferam, quæ de diabolo Margaretam vexante in Actis Sanctorum dicta sunt, ut cum Anglicis fol. 43. b. 19 composita ostendant, quanto ornatior et iucundior sit noster historicus. "Ecce, caput nequitiæ cum mille nocendi artibus, variis machinationibus atque phantasticis præstigiis illam terrificare aggressus est. Quippe in draconis specie apparens, se in diversas formas transtulit atque ex ore simul

et naribus ignem teterrimum evomens, Dei famulam vorare nitebatur. Sancta autem Virgo istiusmodi phantasmata cernens, ad solitæ orationis arma cucurrit, signumque sanctæ crucis contra hostem depingens, his verbis auxilium deposcebat. Domine Iesu Christe tuorum militum propugnator, qui superbiam diaboli per crucis victoriam humiliasti; exurge in adiutorium mihi. Dic animæ meæ; Salus tua ego sum. Tu enim dixisti: Super aspidem et basiliscum ambulabis et conculcabis leonem et draconem. Ad hanc igitur vocem antiquus coluber confusus recessit, nihilque mali contra Virginem exercere valuit." Locum suum tenuit Margareta in calendario Anglicano secus ac Thecla et Susanna: hæ autem in Missali commemorantur vel hodie.

Fol. 71. b. 6. Expectabas ȝoðe. 8. De Thecla videnda Acta Sanctorum Sept. 23: de Susanna Aug. 11. 9. Beeoðe suprascriptum on ut sit beeoðon; eodem atramento. 14. Rıhꞇ; expectabas ꞃıhꞇe; additum hıe. 15. Geþꞃoꞅaðe additum ðeaꝺ ꝼoꞃ eall (*sic*) mannum; eodem atramento. 16. ȝeheꞃnẏꞅꞅe; est ȝe literis minoribus intrusum. 17. ȝelæꝼþ; suprascriptum a ut esset ȝelæꝼaþ, eodem atramento. 18. Post Maꞃȝaꞃeꞇa eodem atramento scriptum ꝩæꞅ. 19. Post ⁊ eodem atramento additum þone. 20. Postera manu additum o, ut ſeo esset: a prima manu pro feminino ſe ubique habitum. 22. Seo sed o ex correctione. þæꞃa hæþenꞃa, si grammaticos audis. 26. Ex correctione ꝩæſ oꝼ þıſan lıꝼe: ſeo eodem atramento. 28. xv. eodem atramento suprascriptum ꝼıꝼꞇẏne. 29. Post hufe additum ꞇo beonne, eod. atr. 32. þẏ; suprascriptum am ut þam esset: eod. atr. 33. Correctum heaꝼoð, eod. atr.

Fol. 72. a. 5. Seo; sed o intrusum postea. 6. mıne sed e ex manu correctoris (recentioris ?). 7. Post aꞃleaꞅum additum ꝼoꞃꝩẏꞃþan (a vetustiore ?). 8. mın factum eod. atr. mınna: mavisne lıchoman ? In mınra duæ literæ ultimæ a correctore (priore ?) profecta. 9. Sıðe ? 10. An corrigendus MS. ⁊ſꝩaꞃıenne; an inter infinitivum et participium nihil interfuit ? Vid. "Spoon and Sparrow." 11. ꝼeolðe; supra est ꝼelðe, eod. atr. 13. aꞃleaꞅꞃa additum eod. atr. manna. 17. Se a correctore factum Seo. 20. Se halȝa suprascr. eod. atr. o ut sit Seo. 21. Post ȝebıððe insertum me; verbum plerumque reflexivum est. 22. mæȝþhað; hað a corrigente profectum sententiæ necessarium erat. 23. Seo; o e corr. 24. hı addıtum ealle. 26. kaꞃceꞃne ultima litera recentior. 27. MS. potius ꝼoꞃꞅꝩılðe. 28. mın factum mınne; et þın, þıne (voluit þınne ?) et lıchaman ab emendatore. 32. ꞇınꞇꞃeȝo cf. 72. b. 34,

b. 21; pro masculino habetur ut Islandicum est Tregi. 33. ingan additum ſpyðe; correctum Seo.

Fol. 72. b. 1. Ante leohte additum on. 2. Post þus additum hig. 4. Post ꝥ, hyre. 7. Post ealle, mid þe. 8. Correctum geseoþ þe knacode, et gecyylmed, (recentiore manu?). 9. Additum man. Pro leofan scriptum ypillan; et (recentiore manu?) adiligian. 10. Se factum Seo. 13. Correctum eorerne; et 14. minne. Fuerat gehyraþ. 15. Verba uncinulis inclusa (a recentiore?) deleta sunt. 17. Correctum (recentius?) minnes lichaman. 18. Eod. atr. emend. mine. In Seo est o intrusum. 19. fæh additum up. 20. Correctum (a vetustiore?) þinre. 22. A correctore fultume et ungeræmedne, et 23. minne. 24. þe on þe geleuat in rasura scripta, alius fortasse codicis collationem et linguam mutatam indicant. Blæda = blæde nominativus est. 28. Ab emendatore (priore?) minan yorde. ne þu þines fylfes ne earc. 29. Ab eodem gebide. Cf. fol. 74. a. 14, 74. b. 12. Manningius ex Num. xxi. 7. gebide pro imperativo citat. Thorpius gebide Psalm. xliv. 13. in gebidde mutavit; quod non iure factum: habet quidem in eodem loco Spellmannus gebiddað, quæ scriptura usu venit; habentque Germani Bitten, sed potius ad Mœsogothos provocandum, apud quos constanter БIДGAN; Quare autem Thorpius ducem suum Raskium § 230. cf. § 226. in hac re deseruerit, dicat ipse. Cum sit imperativus Mœsogothicus БIДEI (Matth. vi. 6) respondebit Bide, ut et respondent БAѲ, Bæd, БEДUM, Bædon, in preterito, БIДANS, Beden in participio præteriti: ita apud Islandos Biðja, Bað, Baðum, Beðinn. Massmannus de terminatione secundæ personæ singularis imperativi verborum Gothicorum suspensus dubitabat, nota (?) apposita (p. 799.) Sed apparet hanc personam in verbis vocalem radicis commutantibus omni terminatione carere, ГAГГ, ГIÞ, ΛET, STIГГ, VAIKИ; in iis autem quæ in -GAN exeunt, -EI habere: et hoc Bidyan præsenti uti a ceteris temporibus alieno apud Islandos talia sunt Biðja, Sitja (cf. ad fol. 75. a. 14), Liggja, Þiggja, Fregna, "debilia" in præsenti, "robusta" in ceteris temporibus. Etiam minne correctum. 31. A vetustiore(?) þinne lichoman. 32. Ante gehyraſt, ne ut videtur rasura sublatum: finalis t etiam a correctore in rasura. 33. Seo ab emendatore (antiquiore?). 34. Correctum minne eodem atramento. 35. Carcerne, est finalis e ab emendatore.

Fol. 73. a. 1. Correctum eallne hyre. 2. Post handan additum

blefian. 3. Beo sed b semirasa est et eō scriptum ut sit eom; additum et heꞃ ınne: omnia eodem atramento. 4. A recentiore (?) ꝼoꞃlæꞇ. 5. Correctum pro bıſꞇ eaꞃꞇ; at quid profecimus? Etiam 'cꞃucana ⁊ ꝺeaꝺra. 7. Correctum mıne et 8. hı, atque 9. ᵹefæh þuꞃh an. 10. Fuisse scriptum ꝺ̶one videtur, sed ꝺ̶a in rasura. Mox correctum aꞅꞃaꞇ ealle hıꞃe ᵹebeꝺu; an tanti erat? 12. Mutatum in ᵹeþuhꞇe. 14. mıcelne rasura emendatum, sed hıꞅ non attigit, deest mu ꝺ̶ fortasse, *os eius globos ardentes spirabat*. 15. hıᵹ in rasura: melius erat hıne: post þa additum up: correctum ſꞇꞃanᵹlıce (?). 16. Kaꞃceꞃn additum e. 17. Se correctum Seo. In ᵹebeꝺe videtur e finalis intrusa. Additum post Goꝺ ælmıhꞇı et pro þæſ datum þıſeſ. 20. þeaꞃꝼenꝺ pro substantivo þeaꞃꝼunᵹ accipiendum, ut eaꞃꝼoꝺ̶. Vide Orient. Mirab. I. lanꝺbuenꝺ pro lanꝺbuunᵹ. 21. Rasura corrigebat þẏſne ꞅılꝺꝺeoꞃe: mox mıꝺ þam emendatum et ᵹebæꝺ hıᵹ ꞇo xp. 22. Scripserat hıꞃe sed duas literas erasit corrector ultimas. 23. Seo cum o intrusa. Post ꞅoꞃhꞇe additum ınnan þæ[ſ] et sequitur 24. initio versus rasura cum ſeo pro ſe. Sententia tamen non expedita; fuit ſe in þæꞇ mutandum, ut ad ꞇacen referretur. 26. Mutatum in heo ᵹefeh: scripserat ſꞅılc ſꞅa. Correctum ſıꞇꞇenꝺe ſꞅılcne anne. 27. Leges ᵹebunꝺene. 28. Legendum hıne. Post ᵹebæꝺ additum hı ut sit, quemadmodum solet, reflexivum. Si legitur hım ᵹebıꝺꝺan Oros. VI. i.=p. 472. 8. ed. Th. putes hım accusativum deterioris sæculi esse pro hıne: accusativus certe est Homil. I. 570 bis. 576. si fides editori. 29. Ante þu eaꞃꞇ supra scriptum cꞃıſꞇ quod inquietam theologiam olet. ꞇꞃẏmnẏꞅꞅe non turbatum, cf. fol. 74. b. 23, fol. 75. a. 9. Quod in lingua Mœsogothica respondeat est terminatio -NASSNS; cavendum igitur ne nimis grammaticam nostram prementes corruptelam arguamus ubi nulla fuerit: erat etiam apud Gothos masculini generis. 30. Correctum mınne. 31. bloꞅıenꝺe sed ı erasa. Correctum mıne, et pro ᵹeꝼeonꝺe positum anlıhꞇ. Quid igitur? 34. Post ᵹebæꝺ additum, ut supra 28, hı: þa in þaꞅ (?) obscurius scriptum est mutatum.

Fol. 73. b. 2. Correctum mınne, et 3. þınne bis: aꝺẏlᵹıan ubi expectabas aꝺẏlıᵹe. 4. ꞇacen in ꞇacne correctum. 5. þınne correctum, si correctio est, nec potius diversæ dialecti. 6. Seo sed o inserta. Pro þa þane a correctore: quis unquam þa pro masculino singulari accepit? Post ꝺeoꝼol þa additum nihil adiuvat sententiam. 8. Correctum ſꞅẏꞃıan. 10. ſcınenꝺe et mıꝺ þam. 16. Seo sed o

inserta. 18. Sententia ƺecẏþan postulabat: stat þeoƿen. 19. Ex hƿienꝺꞃa fecit ƺehƿenꝺꞃa. Seo culƿꞃæ, sed o est inserta. 20. Correxit axıa: idem fol. 73. 2. loce non sollicitabat. 21. ealle corrector. 22. Seo sed o inserta. 24. þeoƿ supra additum ƿe, ut fiat femininum: item aheƿe et þınne et mınan. 25. Seo, o intrusa. 26. Emendatum ꞅƿıꞃan; pro ꝥ, ⁊ ꞅe; pro an onƺan, onan; pro Maneƺꞃa, Manıƺne. 27. Pro ꞅoþƿæꞅꞇꞃa manna, ꞅoþƿæꞅꞇna man. 28. mın eƺe absque emendatione stat. 29. Emendatum mınne. 30. Post ꞅoþƿæꞅneꞅꞅe (*sic*) additum ƿeoꞃc et si recte capio emendatum Ic hıne (?) ableoꝺꝺe ƿꞃam heꞃa ƺeꞅaƿan. 31. Pro ꞅnẏꞇꞇꞃo substitutum ƺeꞅælþe. 33. Cum per ꞅẏnƺıan auctorem suum verteret, lapsus est; melius interpres recentior in "Seinte Marharete," ılke bıgon ꞇo ȝeıen anꞇ ꞇo ȝuren. 35. Corrigendum erat ꞇobꞃecene sed hoc prætermissum; ut plurima alia.

Fol. 74. a. 2. Verba ab ⁊ ad ƺebıþ linea notata sunt, credo, quia sensum idoneum non præbent. 3. Se supra additum o. Saƺa mutatum in ꞅeƺc; ceꝺꝺe in ƺeceꝺꝺe. Recensio hæc est potius quam, si quando peccatum erat, emendatio. Se factum Seo idque ægre. 7. ꞅecƺa in ꞅecƺæ mutatum. 10. ꞅe in ꞅeo conversum: post þone additum ƿælhꞃeoƿan. 11. ƺeheꞇ, sed ƺe sublatum. 13. ꞇacen additum e. 14. Hac vice ƺebıꝺ þe a prima profectum est manu. Se factum Seo. 15. mın in mıne (non mınne) mutatum. 16. hı, ni fallor, scriptum erat hıƺ sed litera per rasuram sublata et up additum. 17. ꞅẏþþan linea notatum et supra hıo scriptum. nẏxꞇan etiam eodem modo signatum. Se in Seo commutatum. 20. mıne lıchaman ⁊ mınꞃe a correctore. 23. Post ꝺẏꝺen additum þa. Se relictum et Ꝺꞃıhꞇen. 25. þıꞅ; ut videtur, þıꞅne scripserat. 26. bæþe ab emendatore. unaꞅꞃꞃınƺenꝺe linea notatum; quod facillimum fuit, uƿaꞅꞃꞃınƺenꝺum, noluit. 27. Fuerat ealle, ni fallor, eallæ. 29. Nominativus in -neꞅꞅe soloecismus non videbatur. 30. ꞇıꝺ etiam præteritum: sed ante culƿꞃe nimis sollicite an illatum. 34. þe supervacaneum est. 35. Ante bleꞇꞅoꝺ datum ƺe.

Fol. 74. b. 1. Post ƿæꞅ additum þa. 2. þuꞃh in ƿoꞃ mutatum. 3. ꞇıꝺ relictum sed 4. ƿıƿan ⁊ cılꝺan quamvis buꞇan sæpissime cum nominativo construatur. 5. ƿeolꝺa. 7. Rasura hıꞃe correxit: pro accusativo dativus usurpabatur, ut apud nos hodie. 8. ƿealþaꞅ stat. 9. þınne ꞅƿeoꞃa nu ab emendatore: qui ꞅƿeoꞃan cupiunt, sibi ipsis id debeant. 10. Post enƺlum additum mıꝺ þe. 11. aꞃe, *parce*, sed scriptum fuerat aꞃƺe. 12. mınna ƺaꞅꞇ hım emendatum

et bıðe quoque datum; cf. fol. 72. b. 29. Se cƿyllere cf. Se cƿylꞃa fol. 75. a. 26. Prius autem genuinum est. 13. Se præteritum 14. heoꝼenan illatum. 15. Scriptum fuerat mınne bena: rasura subventum. 16. hıꞃa mutatum in hıꞃe, unde quid profecit? 18. ʒeſƿınʒe emendatum, id est, ʒeſƿınce: in hƿylcne duæ literæ ultimæ rasura deletæ, et hƿylcan emendatum. 19. Pro ꞅe, ꞅeo alter. 20. Sententia postulabat mıneꞅ. 21. ꞇınꞇꞃeʒan emendatum. 22. ꞃæꞃðeþ (intellige ꞃæðeþ) hoc modo emendatum maı ... a (macıaþ?). 24. Post bıððe ðꞃıhꞇen additum. 25. mıne þꞃoƿunʒe emendavit. 30. ʒecyþe' ab emendatore et additum hıſ bene post ðꞃıhꞇen. 31. þunꞃe in rasura, ubi, ni fallor, steterat þunꞃoðe. Post ⁊ additum an. 32. ʒemyndeſꞇ emendatum.

Fol. 75. a. 1. enʒlaſ maluit alter. 2. ðꞃıhꞇene correxit. 5. ahꞃıneþ; a videtur inferta: þıne emendatum, ut et in 7. ubi etiam ʒenealæcþ. 8. Post ſe rasura in qua fuerat scriptum mıclan aut mıclum. 10. Verba ⁊ nænıʒ ad ꝼæmnan ⁊ linea subducta damnata: quod theologiæ, puto, erat. 11. þınne emendatum: ꞇeaꞃum aʒoꞇenneſſe Hebraicum potius quam Anglicum: corrigas sis ꞇeaꞃa. 14. ꞅıꞇe ab emendatore: Sıꞇe datur (Marc. xii. 36) sed rationi linguæ (vid. ad fol. 72. b. 29) convenientius Sıꞇ, quod et Mœsogothica habent eodem loco. 19. Pro ſe correxit þuꞅ; debuerat þu. Dedit quoque ʒeƿulðꞃaðeſꞇ et ʒeƿuꞃþaðeſꞇ. Id grammaticam spectat: cf. præteritum verbi apud Raskium pp. 71, 82, ed. Th. Nec tamen dubitari potest quin antiquior forma secundæ personæ in -sti exierit, ut Latinum Vidisti; quod fere integrum conservatum apud nos ipsos vel hodie; ut "Thou knewest not," atque in verbis, quæ vocalem radicis mutant, apud Mœsogothos (Massmann. p. 801), æque ac aliis. 20. ꞃıxaþ emendatum. ꝥ ʒebeð in þam ʒebeðe mutatum; æꝼꞇeꞃ quidem cum dativo construi accepimus; sed ΛFΛK, et Isl. Eptir accusativum etiam admittunt. 21. In hıꞃe duæ ultimæ erasæ dant literæ hı. Grammatici illud damnaturi sunt; an igitur sunt Acc. Dat. me, þe, uꞅ, eoƿ corruptelæ nomine arguenda? Omnes ubique linguæ ab exemplari vetustissimo defecere. In ahꞃæꞃðe h erasa est; etiam Vlphilas KΛISGΛN scripsit. Post ʒenım nu additum. 22. Pro ʒecƿelle, oꝼꞅleh me, quod, ut alia, recensionem indicat. 23. Post ʒeaꞃð prætulit ⁊ he cƿ. ne ʒeðeme ıc þæꞇ. In halıʒ ʒoðeðeſ ꝼæmne nihil videbatur molesti. 24. Seo corrector. 28. ꞅƿuꞃðe idem. 29. Post þuſenð additum maneʒa. 35. Pro ƿonn maluit ƿann.

Fol. 75. b. 1. onhrinon correxit, relicto priore ꝫe. 3. ꝫeƿunre maluit, et 4. beo. 5. Pro he aliud quid erat scriptum, credo hit. 6. hira mutatum in heo. 7. aƿritane. 8. hi fuerat hit; fcrin in fcrine mutatum, etsi on sæpissime cum accusativo construitur; ꝥ in þe. 9. Pro hit, hio; pro siþ, ꝫodef. Sideꝫull mann *Vir moratus* occ. Homil. I. 596. vs. 31. Cf. Islandicum Siðaðr. 14. In Actis Sanctorum etc. Iul. 20. 15. Pro ƿesaþ onbrýrdad posuit alter beon bliðe. Nonne diversa fuit dialectus? 16. hire emendatum in hine, ꝫemindoþ mutatum in ꝫemundýt a recentiore, ut videtur. Idem 17. ꝫefihþe maluit.

DE GENERATIONE HOMINVM.

Versionem, ut dicunt, vel potius eadem sæculi recentioris lingua reperire licet in "Popular Treatises on Science," London, 1841, p. 138, line 38.

Vs. 6. lege ƿcýrtran. V. 8. lege ꝫreaƿað. V. 14. nþam, ita MS.

MAMBRES MAGICVS.

Mambres II. Timoth. iii. 8. lectio est plurimarum versionum Italicarum, Vlphilæ, patrumque.

Vs. 2. heaꝫ hic pro *veneficus, magicus* sumendus; nostrum HAG. V. 7. ƿlicera? ƿlæra? MS. Est autem nostrum SLY, Islandicum Slægr, Germanicum Schlau.

In his tribus ultimis formam servavi literarum: in "Orientis Mirabilia" non licuit, cum duobus codicibus uterer; in "Epistola Alexandri" idem vellem factum, sed sero commode fieri posse rescivi.